

การศึกษาเปรียบเทียบวิธีปฏิบัติทางการบัญชีของธนาคารพาณิชย์
กับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 : กรณีศึกษาตราสารกึ่งหนี้กึ่งทุน

A COMPARATIVE STUDY ON ACCOUNTING PRACTICES BETWEEN
COMMERCIAL BANK PRACTICES AND THE 48th ISSUE OF ACCOUNTING
STANDARD : A CASE STUDY ON HYBRID INSTRUMENTS

นางสาวสมสุข ตำนานทอง
MISS. SOMSUK TOMNANTHONG

วิทยานิพนธ์เล่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบัญชี
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม
พ.ศ.2543
ISBN 974-8292-97-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม

A COMPARATIVE STUDY ON ACCOUNTING PRACTICES BETWEEN
COMMERCIAL BANK PRACTICES AND THE 48th ISSUE OF ACCOUNTING
STANDARD : A CASE STUDY ON HYBRID INSTRUMENTS

MISS. SOMSUK TOMNANTHONG

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE MASTER OF BUSINESS ADMINISTRATION

DEPARTMENT OF ACCOUNTING
GRADUATE SCHOOL
SRIPATUM UNIVERSITY

2000

ISBN 974-8292-97-5

R	(10317)
	ACC NO. T 102553
DATE RECEIVED	- 2 Nov. 2545
CALL NO.	791 825911 2543 70.1

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ใบรับรองวิทยานิพนธ์

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาเปรียบเทียบวิธีปฏิบัติทางการบัญชีของธนาคารพาณิชย์
กับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 : กรณีศึกษาตราสารกึ่งหนี้กึ่งทุน
A COMPARATIVE STUDY ON ACCOUNTING PRACTICES
BETWEEN COMMERCIAL BANK PRACTICES AND THE 48th
ISSUE OF ACCOUNTING STANDARD : A CASE STUDY ON
HYBRID INSTRUMENTS

นักศึกษา

นางสาวสมสุข ตำนานทอง รหัสประจำตัว 410043

หลักสูตร

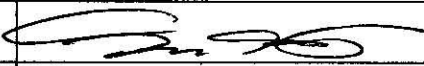
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบัญชี

คณะ

บัณฑิตวิทยาลัย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร.สุภาพร เชิงเอี่ยม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ลายมือชื่อ
ดร.วิทยา ปิ่นทอง	 ประธาน
รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ชันทอง	กรรมการ
อาจารย์กัลยาภรณ์ ปานมะเริง เบอร์ด	กรรมการ
ดร.สุภาพร เชิงเอี่ยม	กรรมการ

ผลการสอบ ผ่าน ไม่ผ่าน

วัน/เดือน/ปี ที่สอบ 8 ตุลาคม 2543 เวลา 10.00 น.

สถานที่สอบ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ เทียนสง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาเปรียบเทียบวิธีปฏิบัติทางการบัญชีของธนาคารพาณิชย์ กับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 : กรณีศึกษาตราสารกึ่งหนี้กึ่งทุน
นักศึกษา	นางสาวสมสุข ตำนานทอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.สุภาพร เชิงเอี่ยม
ระดับการศึกษา	บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการบัญชี
คณะวิชา	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม
พ.ศ.	2543

บทคัดย่อ

ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต้องอาศัยปัจจัยในการพัฒนาเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ แหล่งเงินทุน ส่วนใหญ่มาจากภาคเอกชนที่สำคัญ 2 แหล่ง คือ ส่วนทุนและการกู้ยืม ซึ่งภาคธุรกิจยังสามารถระดมทุนได้โดยการออกหุ้นสามัญ แต่การออกหุ้นสามัญจะมีผลต่อการลดลงของผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น จึงทำให้มีการพัฒนาและเพิ่มการจัดหาเงินทุนจากแหล่งต่าง ๆ เช่น การออกหุ้นกู้ เป็นต้น

ในปี 2541 ธนาคารพาณิชย์ 4 แห่งของประเทศ ได้แก่ ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ,ธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน) , ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) และธนาคารทหารไทย จำกัด(มหาชน) ได้มีการระดมทุนโดยการออกตราสารกึ่งหนี้กึ่งทุน ประเภทหุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ ซึ่งเป็นเครื่องมือทางการเงินในรูปแบบใหม่ที่ยังมิได้มีมาตรฐานการบัญชีในการกำหนดวิธีปฏิบัติ ทำให้ธนาคารพาณิชย์ใช้มาตรฐานการตีความ เรื่องที่ 3 “เครื่องมือทางการเงินแบบผสมที่ออกโดยสถาบันการเงิน” ที่ออกโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ควบคู่กับนโยบายและประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย ในปี 2542 สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ได้ออกมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 ขึ้นมา เพื่อเป็นการกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงาน การแสดงรายการ และการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงินในรูปแบบใหม่นี้ โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2543 เป็นต้นไป

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเปรียบเทียบวิธีปฏิบัติทางการบัญชีของธนาคารพาณิชย์ที่ใช้ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน กับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 ในเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า การเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่ต่างกันของธนาคารพาณิชย์ ทำให้มีผลต่อการแสดงรายการ

ในการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน และอัตราส่วนทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ ที่จะแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธนาคาร และมีผลกระทบต่อความตัดสินใจทางเศรษฐกิจของผู้ลงทุน และผู้ใช้งบการเงินในการเลือกที่จะลงทุนกับธนาคารพาณิชย์ นอกจากนี้ยังพบว่ามาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 ยังเป็นมาตรฐานการบัญชีที่กำหนดแนวทางในการปฏิบัติ ในเรื่องของตราสารที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ และเป็นการช่วยแก้ปัญหาในกรณีที่มาตรฐานการบัญชีที่ใช้อยู่ ครอบคลุมไม่ถึงหรือไม่เหมาะสมกับการออกตราสารทางการเงินชนิดใหม่นี้ และเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

Thesis Title	A COMPARATIVE STUDY ON ACCOUNTING PRACTICES BETWEEN COMMERCIAL BANK PRACTICES AND THE 48 th ISSUE OF ACCOUNTING STANDARD : A CASE STUDY ON HYBRID INSTRUMENTS
Student	MISS. SOMSUK TOMNANTHONG
Thesis Advisor	DR. SUPAPON CHENIAM
Level of Education	MASTER OF BUSINESS ADMINISTRATION IN ACCOUNTING
Faculty	GRADUATE SCHOOL, SRIPATUM UNIVERSITY
Academic Year	2000

ABSTRACT

To develop the economics of the country, capital resources are the main factors provided by two main sources, equity and debt. On the equity side, businesses can mobilize fund by issuing common stocks. Doing this will decrease the shareholders' return. This leads to the development of capital financing through other sources such as issuing corporate debentures.

In 1998, four Thai banks; Thai Farmer Bank Public Company Limited, Bangkok Bank Public Company Limited, Bank of Ayudhya Public Company Limited, Thai Military Bank Public Company Limited, had issued Hybrid Instruments in a form of Subordinated Debentures Cum Preferred Shares. These were a kind of new financial Instrument which never had accounting standard rules causing banks to practice in accordance with The ICCAT's interpretation and The BOT's guidelines. In 1999, the Institute of Certified Accountants and Auditors of Thailand issued the 48th Accounting Standard so as to set the standard of performances, presentation and the financial disclosure rules, effective since 1st January 2000.

The purpose of this study is to compare the results of using the 48th issue of Accounting Standard with the present accounting standard. The findings reveal that

choosing different accounting policies has the effects not only on the presentation and the financial bank ratios showing bank management efficiency but also on economic decision of investors. In addition, it is found that the 48th issue of accounting standard can bridge up the weak points of the current accounting practices in recording new instruments in the same manner.

กิตติกรรมประกาศ

ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความกรุณา และการช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ อาจารย์ ดร.สุภาพร เชิงเอี่ยม ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.วิทยา ปิ่นทอง รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ชันทอง และอาจารย์ กัลยาภรณ์ ปานมะเริง เบอร์ด ที่ได้กรุณาสละเวลา ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ คุณจิรวัดมน์ วินิจชีวิต ,คุณพัลลภ ลี้มสุวรรณ และคุณวันทนา บุญสร้อย เจ้าหน้าที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ให้คำแนะนำมาโดยตลอด และเพื่อน ๆ ที่มหาวิทยาลัยศรีปทุมที่คอยให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สุดท้ายขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่ และ พี่ ๆ ทุกคน ที่คอยให้กำลังใจและเป็นแรงผลักดันให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

นางสาวสมสุข ตำนานทอง

ตุลาคม 2543

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	III
กิตติกรรมประกาศ	V
สารบัญ	VI
สารบัญตาราง	VIII
บทที่	
1	
1	บทนำ 1
1.1	1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....1
1.2	1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....4
1.3	1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....4
1.4	1.4 วิธีการศึกษา4
1.5	1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....6
2	2 วรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....7
2.1	2.1 ประวัติและวิวัฒนาการของตลาดตราสารในประเทศไทย.....7
2.2	2.2 โครงสร้างตลาดตราสารหนี้ไทยในปัจจุบัน.....10
2.2.1	2.2.1 พันธบัตรภาครัฐบาล.....10
2.2.2	2.2.2 ตราสารหนี้ภาคเอกชน.....10
2.3	2.3 นวัตกรรมรูปแบบใหม่ในการระดมทุนของธนาคารพาณิชย์.....12
และปัญหาการบันทึกบัญชี	
2.4	2.4 การบัญชีเกี่ยวกับตราสารทางการเงิน.....14
2.5	2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....21

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	ระเบียบวิธีวิจัย24
3.1	แหล่งที่มาของข้อมูล.....24
3.2	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา.....24
3.3	การวิเคราะห์ข้อมูล.....24
4	การวิเคราะห์ข้อมูล26
4.1	วิธีการทางการบัญชีที่ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติอยู่26
4.2	ลักษณะรูปแบบขององค์การธนาคารพาณิชย์31
4.3	การจัดการเงินลงทุนของธนาคารพาณิชย์35
4.4	การจัดการแหล่งเงินทุน38
4.5	วิธีปฏิบัติทางการบัญชีของธนาคารพาณิชย์48
4.6	การเปรียบเทียบวิธีปฏิบัติทางการบัญชีของธนาคารพาณิชย์57
	กับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48
4.7	ผลของการใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่มีต่ออัตราส่วน.....62
	ทางการเงิน
5	สรุปผลการศึกษา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ79
5.1	สรุปผลการศึกษา.....79
5.2	อุปสรรค และข้อเสนอแนะ.....80
	บรรณานุกรม83
	ภาคผนวก ก84
	ภาคผนวก ข (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้อง)95
	ประวัติผู้ศึกษา128

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	ปริมาณตราสารหนี้ที่ขึ้นทะเบียนในระบบชมรมผู้ค้าตราสารหนี้9
2.2	มูลค่าของตราสารหนี้ภายในประเทศ11
2.3	มูลค่าของตราสารหนี้ที่ออกขายในตลาดตราสารหนี้13
4.1	การแสดงผลการเปรียบเทียบวิธีปฏิบัติทางการบัญชีของธนาคารพาณิชย์.....64 กับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48
4.2	การแสดงผลข้อมูลทางการเงินโดยสรุป ของ บมจ.ธนาคารกสิกรไทย71
4.3	การแสดงผลอัตราส่วนทางการเงิน ของ บมจ.ธนาคารกสิกรไทย71
4.4	การแสดงผลข้อมูลทางการเงินโดยสรุป ของบมจ.ธนาคารกรุงเทพ73
4.5	การแสดงผลอัตราส่วนทางการเงิน ของบมจ.ธนาคารกรุงเทพ73
4.6	การแสดงผลข้อมูลทางการเงินของ บมจ.ธนาคารกรุงศรีอยุธยา.....75
4.7	การแสดงผลอัตราส่วนทางการเงินของ บมจ.ธนาคารกรุงศรีอยุธยา.....75
4.8	การแสดงผลข้อมูลทางการเงินของ บมจ.ธนาคารทหารไทย.....77
4.9	การแสดงผลอัตราส่วนทางการเงินของ บมจ.ธนาคารทหารไทย.....77

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยได้พัฒนาเศรษฐกิจด้านต่าง ๆ เช่น ภาคการเงิน ภาคอุตสาหกรรม และอื่น ๆ ปัจจัยสำคัญสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจก็คือ แหล่งเงินทุน ภาคธุรกิจโดยทั่วไปจะหาแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงิน เช่น ธนาคาร บริษัทเงินทุน และสถาบันการเงินต่าง ๆ ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญของภาคธุรกิจ

การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) เป็นตัววัดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ประเทศที่ต้องการเห็นการขยายตัวทางเศรษฐกิจ จึงต้องให้ความสำคัญกับภาคการลงทุน เพื่อวางรากฐานการผลิตและขีดความสามารถในการผลิตของประเทศต่อไป โดยการลงทุนจะประกอบด้วยการลงทุนของภาครัฐบาล และการลงทุนของภาคเอกชน แหล่งที่มาของเงินทุนที่รัฐบาลใช้ลงทุนนั้นส่วนใหญ่จะมาจากงบประมาณประจำปีของรัฐบาล ส่วนแหล่งที่มาของเงินทุนสำหรับภาคเอกชนมาจากแหล่งเงินทุนที่สำคัญ 2 แหล่ง คือ ส่วนทุนของผู้ประกอบการ (Equity) และการกู้ยืม (Liability) โดยในส่วนทุนของผู้ประกอบการนั้น สามารถระดมเงินทุนด้วยการออกหุ้นสามัญ แต่การออกหุ้นสามัญจะมีผลต่อการลดลงของผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น จึงมีการพัฒนาเครื่องมือและวิธีการในการจัดหาเงินทุน โดยการกู้ยืมที่ผ่านสถาบันการเงินและการกู้โดยตรงจากตลาดทุน จึงทำให้เกิดการพัฒนาตลาดตราสารหนี้ขึ้นมา เพื่อรองรับความต้องการของเงินทุนทั้งของภาครัฐบาลและภาคเอกชน ตลาดตราสารหนี้ที่ตั้งขึ้นมาถือเป็นส่วนหนึ่งของตลาดทุน นับจากที่กระทรวงการคลังได้ออกพันธบัตรรัฐบาลเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2476

การระดมทุนจากตลาดทุนของธนาคารพาณิชย์ โดยปกติจะทำโดยการออกหลักทรัพย์ใหม่ ซึ่งจำแนกได้ 2 ประเภท คือ

1. การระดมทุนผ่านการออกหุ้นสามัญของธนาคารพาณิชย์ (Equity Finance)

2. การระดมทุนโดยการสร้างหนี้ (Debt Finance) เป็นการระดมทุนโดยการออกตราสารหนี้ เช่น หุ้นกู้ เป็นต้น

ก่อนที่พระราชบัญญัติ บริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ.2521 จะประกาศบังคับใช้ บริษัทจำกัด โดยทั่วไปสามารถระดมทุนด้วยการออกจำหน่ายหุ้นกู้ได้ แต่ภายหลังที่พระราชบัญญัติฉบับนี้บังคับใช้ การออกหุ้นกู้ได้ถูกจำกัดให้ทำได้เฉพาะบริษัทมหาชนจำกัด เท่านั้น ซึ่งจากข้อกำหนดที่ค่อนข้างเข้มงวด หรือให้ความคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นรายย่อยเกินไป จนกระทั่งในปี 2535 ได้มีการนำพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาใช้ตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม 2535 ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ ได้กำหนดหลักเกณฑ์การออกหุ้นกู้ และการคุ้มครองดูแลผู้ถือหุ้นกู้ให้ชัดเจนและเปิดกว้างขึ้น โดยกำหนดให้บริษัทจำกัดใดก็ตาม ที่มีคุณสมบัติตามที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) กำหนด สามารถออกจำหน่ายหุ้นกู้ได้ด้วยนอกเหนือจากบริษัทจดทะเบียน และรับอนุญาต และบริษัทมหาชนจำกัด สามารถขออนุญาตได้โดยตรงต่อสำนักงาน ก.ล.ต. การออกพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ปี 2535 ดังกล่าว เป็นการเปิดโอกาสให้ธุรกิจที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่สำนักงาน ก.ล.ต. กำหนด สามารถขออนุญาตออกหุ้นกู้เพื่อระดมทุนจากประชาชนโดยตรงได้คล่องตัวยิ่งขึ้น

ธนาคารพาณิชย์มีความจำเป็นต้องการเงินทุนเป็นจำนวนมากในระยะเวลาานาน เพื่อนำไปใช้เพื่อการขยายงาน หรือใช้ในการลงทุนเพื่อซื้อสินทรัพย์ถาวร และอาจจะสามารถกู้คืนได้ภายใน 5 ปี หรือ 7 ปี (สาคิตถ์ 2539:101) ในขณะที่เดียวกันยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ลงทุนรายย่อย หรือผู้ลงทุนรายใหม่ มีช่องทางในการลงทุนเพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งพัฒนาตลาดทุนให้มีเสถียรภาพยิ่งขึ้น (เชษฐ กค.2542:23)

การที่ธนาคารพาณิชย์สามารถระดมทุนโดยการออกตราสารหนี้ได้ นับเป็นแหล่งที่มาของการก่อหนี้แหล่งใหม่นอกเหนือจากแหล่งเดิมคือ การรับฝากเงินจากประชาชน ซึ่งการออกตราสารหนี้ดังกล่าวจะเป็นการลดต้นทุนในการกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ได้ เนื่องจากการออกหุ้นกู้จะมีต้นทุนต่ำกว่าการกู้ยืมจากสถาบันการเงินด้วยกัน ประกอบกับการออกหุ้นกู้เป็นการระดมเงินกู้ระยะยาวที่มีกำหนดระยะเวลา และอัตราดอกเบี้ยที่แน่นอน ธนาคารพาณิชย์สามารถบริหารเงินและวางแผนธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากทราบต้นทุนและระดับสภาพคล่องของธุรกิจ เมื่อเปรียบเทียบกับการระดมทุนโดยการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน ยังพบว่าการระดมทุนโดยการออกหุ้นกู้ไม่กระทบ

อำนาจในการบริหาร และควบคุมกิจการของผู้ถือหุ้นเดิมเหมือนการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน และไม่ทำให้มูลค่าทางบัญชีและผลตอบแทนต่อหุ้นลดลงด้วย

ในปัจจุบันสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสภาพการแข่งขันทำให้ การระดมทุนของธนาคารพาณิชย์จำเป็นต้องอาศัยกลยุทธ์ในการคิดค้นเครื่องมือทางการเงินที่มีความคิดสร้างสรรค์ หรือ มีนวัตกรรมทางการเงินรูปแบบใหม่ โดยคิดค้นรูปแบบของตราสารที่มีความแปลกใหม่ โดยใช้โครงสร้างระบบการเงิน และโครงสร้างระบบกฎหมายที่มีอยู่นำมาพัฒนาเพื่อจัดโครงสร้างในการระดมทุนของตราสารให้สามารถเอื้อประโยชน์กับธนาคารผู้ออกตราสาร ทั้งในแง่ของจำนวนเงินทุนที่จะระดมได้และต้นทุนของการระดมทุนที่ไม่สร้างภาระให้กับธนาคารมากจนก่อให้เกิดความเสี่ยงกับการดำเนินธุรกิจของธนาคารทั้งในปัจจุบันและอนาคต และเพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจของนักลงทุน จะเห็นได้ว่าในช่วงปี 2542 ที่ผ่านมา มีตราสารหนี้และตราสารทุนออกมาระดมทุนในตลาดเป็นจำนวนมากทั้งในและนอกประเทศ จากตัวเลขการเสนอขายหลักทรัพย์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ในช่วงปี 2542 มีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 601,090.45 ล้านบาท

นโยบายบัญชีของธนาคารพาณิชย์เกี่ยวกับตราสารทางการเงิน จึงมีความสำคัญมาก เพราะเป็นข้อมูลสำคัญที่จะต้องเปิดเผยให้แก่ประชาชนได้ทราบ และเป็นข้อมูลที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ลงทุนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการระดมทุนของธนาคารพาณิชย์ จึงต้องมีการจัดทำ การแสดงรายการ และการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินให้เป็นไปอย่างเหมาะสม แต่เดิมยังมิได้มีการกำหนดเป็นรูปแบบที่แน่นอนสำหรับตราสารทางการเงินชนิดใหม่ ธนาคารพาณิชย์จึงใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับที่เกี่ยวข้อง เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานควบคู่กับการใช้นโยบายธนาคารแห่งประเทศไทย ต่อมาในปี 2542 สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย จึงได้ทำการปรับปรุงและออกมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 ขึ้นมาเพื่อเป็นมาตรฐานในการกำหนดการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงินชนิดใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติและเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ ให้ถูกต้องและเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี และเป็นไปตามแนวทางของธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ลงทุนและผู้ใช้งบการเงิน ในการตัดสินใจทางการเงินอย่างถูกต้อง โดยถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับระยะเวลาบัญชีที่เริ่มใน หรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2543 เป็นต้นไป ดังนั้นในการศึกษาค้างนี้ จึงเป็นการศึกษาเปรียบเทียบถึงผลของการใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 ที่ออกขึ้นมาใหม่กับหลักการบัญชีที่ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติอยู่เดิม เพื่อปรับปรุงให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 และเพื่อให้เกิดแนวทางใหม่ในการปฏิบัติงาน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบวิธีปฏิบัติทางการบัญชีของธนาคารพาณิชย์กับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของวิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่แตกต่างกันที่มีต่ออัตราส่วนทางการเงิน

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1. การศึกษาเชิงพรรณนา ขอบเขตของการศึกษาจะจำกัดอยู่เฉพาะการเปรียบเทียบวิธีปฏิบัติทางการบัญชีของธนาคารพาณิชย์ กับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 และผลกระทบของวิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่แตกต่างกัน
2. ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลจากหนังสือชี้ชวนในการเสนอขายตราสารของธนาคารพาณิชย์ ในช่วงเดือนธันวาคม 2541 ถึง มิถุนายน 2542 ,รายงานประจำปี 2542 ของธนาคารพาณิชย์ , มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 และธนาคารแห่งประเทศไทย

1.4 วิธีการศึกษา

1. ประชากร

ธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบการ และจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และเปิดดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน

2. กลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยเลือกธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่ออกตราสาร ประเภทหุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ ในช่วงเดือนธันวาคม 2541 ถึงเดือนมิถุนายน 2542 จำนวน 4 แห่ง ดังนี้

1. ธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน)
2. ธนาคารกสิกรไทย จำกัด(มหาชน)
3. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน)

4. ธนาคารทหารไทย จำกัด(มหาชน)

3. การรวบรวมข้อมูล

โดยการรวบรวมข้อมูลหุติยภูมิจากแหล่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 3.1 หนังสือชี้ชวนเสนอขายตราสาร เอกสาร วารสารและรายงานประจำปีของธนาคารพาณิชย์
- 3.2 มาตรฐานการบัญชีที่ออกโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย และมาตรฐานการบัญชีสากล (International Accounting Standard :IAS)
- 3.3 ตำราและเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง
- 3.4 ธนาคารแห่งประเทศไทย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบวิธีปฏิบัติทางการบัญชีของธนาคารพาณิชย์ที่ใช้ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน ตามการตีความมาตรฐานการบัญชี เรื่องที่ 3 "เครื่องมือทางการเงินแบบผสมที่ออกโดยสถาบันการเงิน " ที่ออกโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ควบคู่กับนโยบายและประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย กับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 เกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติทางการบัญชี การแสดงรายการ และการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของตราสารทางการเงิน เพื่อให้ทราบถึงปัญหา และอุปสรรค ของวิธีการปฏิบัติทางการบัญชีที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน กับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48

5. วิธีการสรุปผลการวิเคราะห์

การสรุปผลของการศึกษาเปรียบเทียบวิธีปฏิบัติทางการบัญชีของธนาคารพาณิชย์ที่ใช้ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันตามการตีความมาตรฐานการบัญชี เรื่องที่ 3 " เครื่องมือทางการเงินแบบผสมที่ออกโดยสถาบันการเงิน " ที่ออกโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ควบคู่กับนโยบายและประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย กับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 เกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติทางการบัญชี การแสดงรายการ และการเปิดเผยข้อมูล ของตราสารทางการเงิน ประเภทหุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ โดยใช้วิธีวิเคราะห์ สรุปผล และรายงานในรูปแบบเชิงพรรณนา เพื่อให้ทราบถึงข้อ

แตกต่างของวิธีการปฏิบัติทางการบัญชีที่ธนาคารพาณิชย์ใช้อยู่ในปัจจุบัน กับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 และเพื่อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติงาน เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48

1.5 ประโยชน์ของการศึกษา

1. เป็นแนวทาง ในการแสดงรายการ และการเปิดเผยข้อมูลของสถาบันการเงินอื่นที่คล้ายคลึงกัน
2. เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายบัญชี ในการออกตราสารทางการเงินของสถาบันการเงินอื่นที่คล้ายคลึงกัน
3. ทำให้ทราบข้อเสนอนแนะ และอุปสรรคของข้อมูล
4. เป็นแหล่งข้อมูลสำหรับผู้ต้องการศึกษาหาความรู้ และเป็นแนวทางในการศึกษาต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 ประวัติและวิวัฒนาการของตลาดตราสารในประเทศไทย

การออกตราสารในประเทศไทยเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2476 เป็นต้นมา โดยกระทรวงการคลังเป็นผู้มีบทบาทในการออกพันธบัตรรัฐบาลเพื่อระดมทุนภายในประเทศ แต่หลังจากได้จัดตั้งธนาคารแห่งประเทศไทยใน พ.ศ. 2485 บทบาทและหน้าที่การจัดการกำกับดูแลตราสารได้โอนย้ายมาให้ธนาคารแห่งประเทศไทยรับผิดชอบ ในช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมา รัฐบาลไทยเป็นผู้ออกตราสารรายใหญ่ โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ การจัดหาเงินทุนระยะยาวเพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณ ดังนั้นการระดมทุนของภาครัฐบาลด้วยการออกพันธบัตรรัฐบาลจึงมีปริมาณที่เพิ่มขึ้น ตั้งแต่ประเทศไทยเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา ได้กำหนดแนวนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านภาคอุตสาหกรรมและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเป็นหลัก รัฐบาลในช่วงนั้นมีรายจ่ายสูงกว่าการจัดเก็บภาษีเป็นจำนวนมากและส่งผลกระทบต่อฐานะของรัฐบาลขาดดุลอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นรัฐบาลได้แก้ปัญหาด้วยการออกตราสารพร้อม ๆ กับลดค่าใช้จ่ายด้านดอกเบี้ยให้อยู่ในระดับต่ำ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้กำหนดกฎเกณฑ์ให้สถาบันการเงินต้องถือพันธบัตรรัฐบาลและหรือพันธบัตรรัฐวิสาหกิจที่กระทรวงการคลังค้ำประกัน หรือรัฐวิสาหกิจที่ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความเห็นชอบ ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์เปิดสาขาใหม่ ต่อมา พ.ศ. 2513 เป็นปีที่มีการออกกฎเกณฑ์สำหรับธนาคารพาณิชย์ที่จะเปิดสาขาใหม่ว่าต้องมีการถือครองพันธบัตร ในช่วงเวลาดังกล่าวมีผู้ลงทุนในตราสารหนี้รายใหญ่ คือ กลุ่มสถาบันการเงิน ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุน ในช่วง พ.ศ. 2522 - 2525 ธนาคารแห่งประเทศไทยพยายามที่จะแก้ปัญหาการจัดจำหน่ายตราสารหนี้โดยมอบหมายให้ธนาคารอาคารสงเคราะห์และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นตัวแทนในการจัดจำหน่ายแก่สาธารณชนและธนาคารพาณิชย์ก็ให้ความสนับสนุนด้านธุรกรรมการซื้อขายตราสารหนี้ด้วย จึงเป็นการกระตุ้นให้ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินอื่น ๆ ทำการซื้อขายตราสารหนี้มากขึ้นในตลาดรอง หลังจากนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยของตราสารหนี้ ณ ระดับที่ใกล้เคียงกับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ระยะเวลา 1 ปี จึงทำให้ ธุรกรรมการซื้อขาย

ของสถาบันการเงินเพิ่มขึ้น และมีการออกตราสารหนี้ที่เรียกว่า Exchange Bond ที่ให้ผลตอบแทนแก่ผู้ลงทุนในระดับสูง

ในช่วง พ.ศ. 2526 – 2529 สถาบันการเงินต่าง ๆ ได้ลงทุนใน Exchange Bond เพิ่มขึ้นและเป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดตลาดรองของตราสารหนี้ เนื่องจากข้อจำกัดของตราสารหนี้ชนิดนี้ไม่สามารถใช้ในการคำนวณอัตราส่วนตามกฎเกณฑ์สำหรับการเปิดสาขาใหม่ของธนาคารพาณิชย์ นอกจากนี้ลักษณะของ Exchange Bond ยังไม่สามารถทำธุรกรรมการซื้อขายแบบ Buy Back ที่กำหนดขึ้นเฉพาะตราสารหนี้ที่มีอายุก่อนถึงวันที่กำหนดไถ่ถอน หลังจาก พ.ศ. 2530 รัฐบาลมีฐานะการคลังดีขึ้นและมีงบประมาณเกินดุลมาตลอดจึงทำให้รัฐบาลไม่จำเป็นต้องระดมทุนด้วยการออกตราสารหนี้ ต่อมา พ.ศ. 2533 จึงเป็นปีสุดท้ายที่รัฐบาลได้ออกตราสารหนี้ อย่างไรก็ตามสถาบันการเงินของไทยไม่ว่าจะเป็นธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนมีความจำเป็นต้องถือครองพันธบัตรรัฐบาลหรือพันธบัตรรัฐวิสาหกิจไว้ในสัดส่วนตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด เพื่อดำรงเป็นสินทรัพย์สภาพคล่องตามกฎหมาย ทำให้สถาบันการเงินส่วนใหญ่เก็บพันธบัตรรัฐบาลไว้มากกว่าที่จะนำออกมาขายในตลาดรอง ส่งผลต่อสภาพคล่องของพันธบัตรรัฐบาลในช่วงที่ผ่านมาลดลง ในขณะเดียวกันตั้งแต่ พ.ศ. 2536 รัฐวิสาหกิจมีความต้องการระดมเงินทุนภายในประเทศ สำหรับใช้เป็นเงินลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ เช่น ไฟฟ้าและการขนส่ง เพราะรัฐวิสาหกิจได้รับการสนับสนุนเงินจากรัฐบาลไม่เพียงพอ และรัฐบาลได้จำกัดเขตแดนการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ จึงทำให้รัฐวิสาหกิจจำเป็นต้องออกพันธบัตรเพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุน จะเห็นได้จากพันธบัตรรัฐวิสาหกิจ ณ สิ้นเดือนธันวาคม พ.ศ. 2541 มีมูลค่ารวมสูงถึง 300.6 พันล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 32.5 ของมูลค่าตราสารหนี้รวมทั้งตลาด (ตารางที่ 2.2) ตราสารหนี้ที่ออกโดยภาคเอกชนเริ่มเข้ามามีบทบาทในช่วง พ.ศ. 2537 – 2541 เนื่องจากการผ่อนคลายข้อจำกัดด้านการระดมทุนของภาคเอกชน ตราสารหนี้ภาคเอกชน ณ สิ้นเดือนธันวาคม พ.ศ. 2541 มีมูลค่า 177.6 พันล้านบาท (ตารางที่ 2.2) ซึ่งเป็นอันดับ 3 รองจากตราสารหนี้ที่ออกโดยรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ มูลค่าตราสารหนี้ที่ออกโดยภาครัฐบาล ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2541 เท่ากับ 411.9 พันล้านบาท (ตารางที่ 2.2)

การซื้อขายแบบ Buy Back คือ การตกลงกันระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อหลักทรัพย์ โดยผู้ขายหลักทรัพย์ตกลงที่จะขายหลักทรัพย์ให้กับผู้ซื้อโดยจะซื้อคืนในอนาคต แต่จะไม่มีสัญญาการซื้อขายเพียงแต่อาศัยใบยืนยันการซื้อขาย (Confirmation) เป็นหลักฐานการตกลงระหว่างกัน

หลังจากการประกาศใช้ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ได้ลดอุปสรรคด้านการระดมทุนด้วยการออกตราสารหนี้ โดยเฉพาะตราสารหนี้ภาคเอกชน ประกอบกับ ในช่วงที่ผ่านมา ได้มีความพยายามที่จะพัฒนาตราสารหนี้ ทำให้ปริมาณของตราสารหนี้ที่ออกในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และตราสารหนี้ที่ขึ้นทะเบียนซื้อขายในระบบของชมรมผู้ค้าตราสารหนี้ ได้เพิ่มขึ้นจาก 29 รายการ มูลค่า 33,320 ล้านบาท ณ สิ้นเดือนพฤศจิกายน 2537 เป็น 288 รายการ มูลค่า 763,745 ล้านบาท ณ สิ้นเดือนธันวาคม พ.ศ. 2541 คิดเป็นอัตราการขยายตัวตามมูลค่ากว่า 22 เท่า (ตารางที่ 2.1)

ตารางที่ 2.1
ปริมาณตราสารหนี้ที่ขึ้นทะเบียนในระบบชมรมผู้ค้าตราสารหนี้
พ.ศ. 2537 – 2541

พ.ศ.	จำนวน รายการ	มูลค่า ณ สิ้นปี (ล้านบาท)			อัตราการ ขยายตัว (%)
		ภาครัฐบาล	ภาคเอกชน	รวม	
2537*	29	0.00	33,320.00	33,320.00	-
2538	87	8,500.00	89,227.50	97,727.50	193.30
2539	122	18,500.00	130,188.92	148,688.92	52.15
2540	131	36,500.00	132,591.34	169,091.34	13.72
2541	288	637,903.55	125,841.35	763,744.90	351.68

แหล่งที่มา : ชมรมผู้ค้าตราสารหนี้ (Bond Dealer Club)

* เริ่มจากเดือน พฤศจิกายน 2537

ตราสารหนี้ที่ออกสู่ตลาดทั้งจากภาครัฐบาลและภาคเอกชน ได้แก่ พันธบัตรธนาคารแห่งประเทศไทย (Bank of Thailand : BOT Bond) พันธบัตรกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน (Financial Institutions Development Fund : FIDF Bond) พันธบัตรองค์การบริหารสินเชื่อเพื่ออสังหาริมทรัพย์ (Property Loan Management Organization : PLMO Bond) ซึ่งเป็นชนิดไม่มีการจ่ายดอกเบี้ย (Zero Coupon) และตราสารหนี้ภาคเอกชน ได้แก่ หุ้นกู้แปลงสภาพ

(Convertible Debenture) หุ้นกู้ชนิดทยอยคืนเงินต้น (Amortizing Debenture) หุ้นกู้ระยะสั้น (Short-term Debenture) หุ้นกูด้อยสิทธิ (Subordinated Debenture) เป็นต้น

2.2 โครงสร้างตลาดตราสารหนี้ไทยในปัจจุบัน

โครงสร้างตลาดตราสารหนี้ โดยทั่วไปจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ พันธบัตรรัฐบาล และตราสารหนี้เอกชน สำหรับประเทศไทยพบว่ามูลค่าของพันธบัตรภาครัฐบาล และตราสารหนี้ภาคเอกชน ณ สิ้นเดือนธันวาคม พ.ศ. 2541 มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 81 และ 19 ของมูลค่าตลาดรวม ตามลำดับ (ตารางที่ 2.2)

2.2.1. พันธบัตรภาครัฐบาล

ตั้งแต่ พ.ศ. 2533 เป็นต้นมา ประเทศไทยมีฐานะเกินดุลมาโดยตลอด ทำให้รัฐบาลไม่สามารถออกพันธบัตรเพื่อการระดมทุนได้ เนื่องจากพระราชบัญญัติเงินคงคลังอนุญาตให้รัฐบาลออกพันธบัตรได้ในกรณีที่มียกประมาณขาดดุล ซึ่งตลอดช่วงระยะเวลาเกือบ 10 ปี ที่ผ่านมา ไม่มีการออกพันธบัตรรัฐบาลเพิ่มเติม ปัจจุบันมูลค่าของพันธบัตรรัฐบาลมีปริมาณลดลง ณ สิ้นเดือนธันวาคม พ.ศ. 2540 มีมูลค่า 13.8 พันล้านบาท แต่ ณ สิ้นเดือนธันวาคม พ.ศ. 2541 รัฐบาลได้ออกพันธบัตรมูลค่า 411.9 พันล้านบาท เพื่อระดมทุนให้กองทุนฟื้นฟูระบบสถาบันการเงิน (ตารางที่ 2.2)

2.2.2. ตราสารหนี้ภาคเอกชน

ตราสารหนี้ภาคเอกชน ได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากต่อการพัฒนาตลาดตราสารหนี้ของประเทศไทยตั้งแต่ปี 2535 เป็นต้นมา โดยจะเห็นได้จากปริมาณการออกตราสารหนี้ภาคเอกชนได้เพิ่มขึ้นจาก 5.1 พันล้านบาท เป็น 31.3 พันล้านบาท ณ สิ้นเดือนธันวาคม พ.ศ. 2541 โดยมีอัตราเพิ่มถึง 6 เท่าตัว (ตาราง 2.3) ซึ่งมีสาเหตุมาจาก

- การประกาศใช้ “พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ” ได้ผ่อนคลายข้อจำกัดแก่ภาคเอกชนในการระดมทุนด้วยตราสารหนี้

- การเริ่มการจัดตั้ง "บริษัทไทยเรตติ้งแอนดิโนฟอร์เมชันเซอร์วิส (ทริส) จำกัด" ตั้งแต่ พ.ศ. 2536 ซึ่งเป็นสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือแก่องค์กรและตราสารหนี้ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการตัดสินใจลงทุนในตราสารหนี้

ตารางที่ 2.2

มูลค่าของตราสารหนี้ภายในประเทศตั้งแต่ พ.ศ. 2536 - 2541

(หน่วย : พันล้านบาท)

ประเภทตรา สารหนี้	2536	2537	2538	2539	2540	2541
พันธบัตรรัฐบาลและหน่วยงานราชการ	235.7	252.9	290.8	331.9	359.2	748.7
- พันธบัตรรัฐบาล	100.7	62.5	43.0	18.0	13.8	411.9
- พันธบัตรรัฐวิสาหกิจค่าประกัน	109.7	159.8	208.7	239.7	247.3	255.7
- พันธบัตรรัฐวิสาหกิจไม่ค้ำประกัน	25.3	30.6	29.6	38.7	46.5	44.9
- พันธบัตรธนาคารแห่งประเทศไทย			9.5	35.5	51.6	36.2
กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาระบบ สถาบันการเงินและองค์การบริหาร สินเชื่อสงฆ์หริภุญชัย						
ตราสารหนี้ภาคเอกชน	<u>26.3</u>	<u>86.1</u>	<u>133.6</u>	<u>182.4</u>	<u>187.6</u>	<u>177.6</u>
รวม	<u>261.9</u>	<u>339.0</u>	<u>424.4</u>	<u>514.3</u>	<u>546.8</u>	<u>926.3</u>

แหล่งที่มา : ชมรมผู้ค้าตราสารหนี้

- "ชมรมผู้ค้าตราสารหนี้" เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2537 เป็นองค์กรกลางเพื่อให้บริการซื้อขายตราสารหนี้ในตลาดรอง
- ผู้ออกตราสารหนี้ (Issuer) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการระดมทุนโดยการออกตราสารหนี้ ซึ่งเป็นทางเลือกในการระดมทุนอีกช่องทาง ที่สามารถมีต้นทุนทางการเงินต่ำกว่าการกู้ยืมจากสถาบันการเงิน เนื่องจากเป็นการระดมทุนโดยตรงโดยไม่ผ่านตัวกลาง (Disintermediation) จึงไม่ทำให้เกิด Dilution Effect และเจ้าของกิจการยังคงอำนาจใน

การบริหารไว้ได้เช่นเดิม นอกจากนี้ผู้ออกตราสารหนี้สามารถทราบต้นทุนทางการเงินที่แน่นอนและคงที่ในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งจะช่วยเสริมประสิทธิภาพในเชิงบริหาร และสามารถนำดอกเบี้ยที่จ่ายให้แก่ผู้ออกตราสารหนี้มาหักเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเพื่อประโยชน์ในการคำนวณเสียภาษีเงินได้ของกิจการ ตลอดจนสามารถกำหนดรูปแบบของการออกตราสารหนี้ได้หลากหลาย ซึ่งจะช่วยให้ผู้ออกตราสารหนี้สามารถบริหารการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

- ผู้ลงทุน (investor) มีความรู้ความเข้าใจในการลงทุนในตราสารหนี้มากขึ้น รวมทั้งได้ตระหนักถึงความสำคัญของตราสารหนี้ซึ่งเป็นการเพิ่มทางเลือกในการลงทุนอีกทางหนึ่ง นอกเหนือจากการฝากเงินกับธนาคารและสถาบันการเงินหรือการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ทั้งนี้การลงทุนในตราสารหนี้ให้ผลตอบแทนที่สูงกว่าการฝากเงินในธนาคารและมีความผันผวนน้อยกว่าการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ นอกจากนี้การลงทุนในตราสารหนี้ยังสามารถทราบผลตอบแทนที่แน่นอนและคงที่ในระยะเวลาที่กำหนดอันเป็นการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่ผู้ลงทุนในการบริหารการลงทุน

2.3 นวัตกรรมรูปแบบใหม่ในการระดมทุนของธนาคารพาณิชย์และปัญหาการบันทึกบัญชี

จากวิกฤตทางการเงิน ทำให้สถาบันการเงินจำเป็นต้องมีการระดมเงินทุน และปัญหา NPL ที่ส่งผลให้สถาบันการเงินจำเป็นต้องมีการเพิ่มเงินทุนสำรองตามกฎหมาย ทำให้สถาบันการเงินจำเป็นต้องอาศัยกลยุทธ์ในการคิดค้นเครื่องมือทางการเงินเพื่อ ดึงดูดความสนใจของนักลงทุน โดยในปัจจุบันมีหลักทรัพย์ประเภทใหม่ที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์ เพื่อเพิ่มเงินกองทุนชั้นที่ 1 หรือที่รู้จักกันดีในรูปของ SLIPS (Subordinated Loans Integrated Preferred Securities Fund) เช่น หุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิของบมจ.ธนาคารกสิกรไทย (The Preferred Shares-Subordinated Debentures of Thai Farmer PLC. Fund), หุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิของบมจ.ธนาคารกรุงศรีอยุธยา (The Preferred Shares-Subordinated Debentures of Ayudhya PLC. Fund) หรือ CAPS (Capital Augmented Preferred Securities Fund) เช่น หุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิของ บมจ.ธนาคารกรุงเทพ (Bualuang Capital Augmented Preferred Securities Fund) , หุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิของ บมจ.ธนาคารทหารไทย (Thai Military Capital Augment Preferred Securities Fund) ซึ่งได้รับความสนใจจากนักลงทุนมากขึ้นเรื่อย ๆ และจัดเป็นทางเลือกหนึ่งที่สำคัญในการลงทุน เนื่องจากให้อัตราผลตอบแทนที่สูงกว่า ประกอบกับการที่อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำลดลงอย่างรวดเร็ว SLIPS/ CAPS โดยทั่วไปแบ่งเงินลงทุนออกเป็น 2 ส่วน คือ หุ้นกู้ด้อยสิทธิที่ 1 ให้ผลตอบแทนในอัตราที่สูงกว่าอัตราตลาดใน

ตารางที่ 2.3

มูลค่าของตราสารหนี้ที่ออกขายในตลาดตราสารหนี้ตั้งแต่ พ.ศ.2535 – 2541

(Issuance of the Domestic Bond Market)

ประเภทของตราสารหนี้	(หน่วย : พันล้านบาท)									
	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541			
ตราสารหนี้ของภาครัฐบาล (Government Bonds)	-	-	-	-	-	-	400.0			
ตราสารหนี้ของรัฐวิสาหกิจ (State Enterprise Bonds)	27.0	60.4	57.1	55.2	57.4	46.3	44.2			
- มีการค้ำประกัน (Guaranteed)	n.a	n.a	50.8	55.2	43.1	38.3	44.2			
- ไม่มีการค้ำประกัน (Non-Guaranteed)	n.a	n.a	6.3	-	14.3	8.0	-			
ตราสารหนี้ที่ออกโดยสถาบันอื่น*	-	-	-	29.5	138.8	191.5	66.0			
ตราสารหนี้ภาคเอกชน (Corporate Bonds)	5.1	21.1	59.8	47.5	36.2	12.5	31.3			

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทยและคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

* ธนาคารแห่งประเทศไทย (BOT) กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน (FIDF) และองค์การบริหารสินเชื่อสหกรณ์ (PLMO)

ปัจจุบันมาก โดยขายพร้อมกับหุ้นบุริมสิทธิควบหุ้นกู้ด้อยสิทธิที่ 2 ซึ่งมีอัตราผลตอบแทนที่สูงกว่า อัตราผลตอบแทนในตลาดปัจจุบันมากเช่นกัน แต่สถาบันการเงินสามารถเลือกที่จะจ่ายหรือไม่จ่ายผลตอบแทนดังกล่าวแก่ผู้ลงทุนก็ได้ โดยระบุจำนวนผลตอบแทนส่วนหนึ่งเป็นเงินปันผล และอีกส่วนหนึ่งเป็นดอกเบี้ย หุ้นกู้ด้อยสิทธิที่ 2 มีอายุไม่จำกัด แต่สามารถไถ่ถอนในภายหลังจากเวลาที่กำหนดได้ตามความพอใจของสถาบันการเงินแต่เพียงฝ่ายเดียว การไถ่ถอนหุ้นกู้ด้อยสิทธิที่ 2 จะทำให้หุ้นบุริมสิทธิ ต้องแปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญทันที ด้วยราคาตามมูลค่าของหุ้นสามัญ ธนาคารพาณิชย์ จึงถือเสมือนว่าเป็นตราสารหนี้ เนื่องจากมีกำหนดระยะเวลาในการจ่ายคืนเงินต้นและดอกเบี้ยที่แน่นอน แต่จากการศึกษาทางวิธีปฏิบัติทางการบัญชีของตราสารประเภทหุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ พบว่าธนาคารพาณิชย์มีการบันทึกบัญชีเป็นตราสารกึ่งหนี้กึ่งทุน เนื่องจากมีการแยกทั้งส่วนของหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งเป็นปัญหาที่ยังหาข้อยุติไม่ได้ จึงควรมีการศึกษาเพื่อหาข้อยุติ ซึ่งนอกเหนือขอบเขตของการศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบวิธีปฏิบัติทางการบัญชีของธนาคารพาณิชย์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เกี่ยวกับตราสารกึ่งหนี้กึ่งทุน กับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48

2.4 การบัญชีเกี่ยวกับตราสารทางการเงิน

2.4.1 วิธีปฏิบัติทางการบัญชีของธนาคารพาณิชย์

การบัญชีของธนาคารพาณิชย์ โดยทั่วไปใช้ระบบบัญชีคู่เหมือนธุรกิจอื่น ๆ แต่การบันทึกนั้นมีวิธีที่แตกต่างกันออกไป เพื่อความเหมาะสมกับการปฏิบัติงานด้านการเงิน และปริมาณงานที่มีอยู่ ซึ่งจะต้องรัดกุม รวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำ โดยใช้สลิปเป็นตัวช่วยในการลงบัญชีไม่ว่าจะเป็นรายรับ หรือรายจ่ายของธนาคารทุกรายการ ซึ่งจะต้องบันทึกตามขั้นตอนที่เกิดขึ้นในทันที เมื่อมีข้อผิดพลาดจะต้องทำการค้นหาสาเหตุให้พบภายในวันนั้น เพราะธนาคารต้องปิดบัญชีประจำวัน ดังนั้น ธนาคารจึงมีความจำเป็นต้องนำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ โดยในปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ได้นำเอาคอมพิวเตอร์มาใช้ทุกธนาคารแล้ว และต่างก็พยายามที่จะพัฒนาด้านการให้บริการ เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ลูกค้า (อรดี :11)

ในการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินเกี่ยวกับตราสารทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ ประเภทหุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ ตามหลักของมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

2.4.2 วิธีปฏิบัติทางการบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48

1) การจัดประเภทของตราสารทางการเงิน

ในการจัดประเภทตราสารทางการเงิน ว่าจัดเป็นส่วนของหนี้สิน หรือจัดเป็นส่วนของผู้ถือหุ้น จะคำนึงถึงเนื้อหาเชิงเศรษฐกิจมากกว่ารูปแบบทางกฎหมาย ซึ่งโดยปกติแล้วเนื้อหาตามสัญญากับรูปแบบทางกฎหมายจะสอดคล้องกัน แต่บางกรณี ตราสารทางการเงินบางชนิด มีรูปแบบทางกฎหมายเป็นส่วนของผู้ถือหุ้น แต่มีเนื้อหาเชิงเศรษฐกิจ คือหนี้สิน ซึ่งอาจจะมีลักษณะผสมระหว่างตราสารทุนและหนี้สินทางการเงิน ทำให้กิจการต้องประเมินเนื้อหาเชิงเศรษฐกิจ เพื่อจัดประเภทของตราสารทางการเงิน ณ วันที่รับรู้เมื่อเริ่มแรกจนกว่าจะมีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น ซึ่งในการจัดประเภทตราสารทางการเงิน สามารถแบ่งได้ดังนี้

1.1) ตราสารหนี้

ตราสารหนี้ เป็นการระดมทุนตามสัญญา ซึ่งกิจการที่ออกตราสารหนี้ ต้องส่งมอบเงินสดหรือ สินทรัพย์ทางการเงินอื่นให้แก่ผู้ถือตราสารหนี้ หรือต้องนำตราสารทางการเงินอื่นไปแลกเปลี่ยนกับตราสารหนี้ ที่มีอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด ไม่ว่าการระดมทุนนั้นจะจ่ายชำระในลักษณะใด และหากกิจการไม่สามารถปฏิบัติตามการระดมทุนในสัญญา เนื่องจากข้อจำกัดบางประการก็ไม่ทำให้การระดมทุนของกิจการหรือสิทธิของผู้ถือหุ้นหมดไป นอกจากนี้ สิทธิในการที่กิจการออกหุ้นบุริมสิทธิในการบังคับไถ่ถอนด้วยจำนวนเงินที่แน่นอน หรือที่สามารถทราบได้ ณ วันที่กำหนดไว้ในการไถ่ถอน หรือหลังวันที่กำหนดด้วยจำนวนเงินที่แน่นอน ซึ่งอาจจะไม่ระบุการระดมทุนตามที่ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจน แต่อาจจะเป็นการระดมทุนที่เกิดขึ้นทางอ้อมก็ได้ โดยอาศัยเงื่อนไข หรือสถานการณ์บางประการก็ถือเป็นหนี้สินทางการเงินเช่นกัน และจะแสดงในส่วนของผู้ถือหุ้นในงบดุล

1.2) ตราสารทุน

โดยปกติตราสารทางการเงินส่วนใหญ่ จะแสดงในงบดุลในส่วนของผู้ถือหุ้น เพราะเป็นตราสารทางการเงิน ที่กิจการไม่มีภาระผูกพันที่จะต้องส่งมอบเงินสดหรือทรัพย์สินทางการเงินอื่น หรือเป็นตราสารทางการเงินที่ไม่ก่อให้เกิดภาระผูกพันตามสัญญา ที่ทำให้กิจการต้องส่งมอบเงินสดหรือทรัพย์สินอื่น หรือต้องนำตราสารทางการเงินไปแลกเปลี่ยนภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด ให้ถือว่าตราสารทางการเงินนั้นเป็นตราสารทุน ซึ่งแสดงในส่วนของผู้ถือหุ้นในงบดุล แม้ว่าตราสารทุนจะมีสิทธิที่จะได้รับเงินปันผล หรือส่วนแบ่งอื่นตามสัดส่วนของผู้ถือหุ้น แต่กิจการไม่มีภาระผูกพันตามสัญญาที่จะต้องจ่ายส่วนแบ่งดังกล่าว

1.3) ตราสารกึ่งหนี้กึ่งทุน

การจัดประเภทของตราสารทางการเงิน กิจการต้องรับรู้องค์ประกอบต่าง ๆ ของตราสารที่ก่อให้เกิดหนี้สินทางการเงินแก่ผู้ออก และในขณะเดียวกันก็ให้สิทธิแก่ผู้ถือในการแปลงเป็นตราสารทุนของผู้ออก ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ หนี้สินทางการเงิน และตราสารทุน โดยแยกหนี้สินออกจากส่วนของผู้ถือหุ้น แต่ยังคงจัดประเภทเดิมไว้ เป็นการกำหนดขึ้นตามรูปแบบทางกฎหมายมากกว่าที่จะคำนึงถึงเนื้อหาเชิงเศรษฐกิจ ผู้ถือตราสารจะใช้สิทธิในการแปลงสภาพหรือไม่ก็ได้ ดังนั้นภาระผูกพันที่กิจการต้องจ่ายชำระเงินในอนาคตยังคงมีอยู่จนกระทั่งตราสารทางการเงินนั้นหมดสภาพโดยครบกำหนดอายุการแปลงสภาพ หรือโดยวิธีการอื่น

2) การจำหน่ายตราสารทางการเงิน

ในการจำหน่ายตราสารทางการเงิน กิจการต้องบันทึกผลต่างระหว่างสิ่งตอบแทนสุทธิที่ได้รับกับราคาตามบัญชีของตราสารทางการเงิน เป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายทันทีที่เกิด กิจการต้องบันทึกกลับบัญชีทุกบัญชีที่เกี่ยวข้องกับตราสารทางการเงินที่จำหน่าย เพื่อรับรู้ในงบกำไรขาดทุน เช่น ส่วนเกินจากการตีราคาของตราสาร แต่ถ้ามหากกิจการจำหน่ายตราสารเพียงบางส่วน กิจการจะต้องใช้วิธีเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก ในการบันทึกรายได้และค่าใช้จ่ายของตราสารนั้น

โดยปกติการจำหน่ายตราสารทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ มักจะต้องมีการขออนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย โดยต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ มูลค่าในการออกตราสาร อัตราการจ่ายดอกเบี้ย และวันครบกำหนดสัญญา เป็นต้น เมื่อได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารพาณิชย์ สามารถจำหน่ายตราสารทางการเงินนั้นได้ ผู้สนใจส่วนใหญ่จะเลือกที่ความมั่นคงของสถาบันการเงิน อัตราผลตอบแทน และความเสี่ยงในเรื่องต่าง ๆ

3) การรับรู้รายได้

โดยปกติกิจการรับรู้รายได้จากการขายสินค้าหรือบริการ เมื่อผู้ขายได้โอนความเสี่ยงและผลประโยชน์ที่มีนัยสำคัญในการเป็นเจ้าของสินค้าหรือบริการนั้นให้กับผู้ซื้อ กระบวนการขายได้เสร็จสิ้นแล้ว และผู้ขายมิได้มีส่วนในด้านการจัดการและไม่มีสิทธิควบคุมหรือใช้สินค้าหรือบริการที่โอนไปในฐานะเจ้าของสิ่งมีอีกต่อไป หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า กิจการจะรับรู้รายได้จากการขายสินค้าหรือบริการ เมื่อผู้ซื้อตกลงซื้อสินค้าหรือบริการกับผู้ขายและชำระเงินให้กับผู้ขายเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และผู้ขายได้ส่งมอบสินค้าหรือบริการให้กับผู้ซื้อตรงตามคำสั่งซื้อเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ดอกเบี้ย เงินปันผล รายการกำไรหรือขาดทุนที่เกิดจากตราสารทางการเงินถือเป็นรายได้ หรือค่าใช้จ่ายของกิจการ และต้องแสดงรายการในงบกำไรขาดทุน โดยวิธีถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก ซึ่งแบ่งออกได้ดังต่อไปนี้

- 3.1) การจ่ายดอกเบี้ยจ่ายของหุ้นที่จัดประเภทเป็นหนี้สิน ถือเป็นค่าใช้จ่ายและแสดงในงบกำไรขาดทุน
- 3.2) การจ่ายดอกเบี้ยของหุ้นกู้ ถือเป็นค่าใช้จ่ายและแสดงในงบกำไรขาดทุน
- 3.3) รายการกำไรหรือขาดทุน จากการไถ่ถอนตราสารหนี้ ต้องแสดงเป็นรายได้หรือค่าใช้จ่าย ในงบกำไรขาดทุน
- 3.4) รายการกำไร หรือขาดทุน จากการกู้ใหม่เพื่อชำระคืนหนี้เก่าของตราสารหนี้ ต้องแสดงเป็นรายได้หรือค่าใช้จ่าย ในงบกำไรขาดทุน
- 3.5) รายการกำไรหรือขาดทุน จากการไถ่ถอนตราสารทุน ต้องแสดงเป็นรายการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น
- 3.6) รายการส่วนเกิน หรือส่วนลดมูลค่าหุ้น จากการออกตราสารทุน ต้องแสดงรายการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น

4) การวัดมูลค่าในวันสิ้นงวด

ในการวัดมูลค่าตราสารทางการเงินของสถาบันการเงินในวันสิ้นงวดการบัญชี กิจการจะต้องเปิดเผยถึงวิธีที่ใช้ในการวัดมูลค่าของตราสารทางการเงินแต่ละประเภท โดยระบุว่า กิจการใช้ราคาทุน มูลค่ายุติธรรม หรือเกณฑ์การวัดมูลค่าอื่น กิจการจะต้องเปิดเผยถึงวิธีการปฏิบัติทางการ

บัญชีที่กิจการเลือกใช้ เพื่อให้สอดคล้องกับการเงินที่เป็นตัวเงิน และการปรับโครงสร้างของหนี้สินทางการเงิน เป็นต้น และกิจการต้องเปิดเผยถึงข้อสมมุติสำคัญที่กิจการใช้ในการนำวิธีการดังกล่าวมาถือปฏิบัติ

5) การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน

การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของสถาบันการเงิน หมายถึง การให้ข้อมูลเกี่ยวกับตราสารทางการเงินที่เป็นสาระสำคัญ ๆ เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจถึงฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดของสถาบันการเงิน ความเสี่ยงและวัตถุประสงค์ในการออกตราสารทางการเงิน เพื่อให้ผู้ใช้สามารถประเมินระดับความเสี่ยงทางการเงิน เช่น ความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ย ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน ความเสี่ยงจากตลาด ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง เป็นต้น ซึ่งความเสี่ยงเหล่านี้จะทำให้มูลค่าของตราสารทางการเงินเปลี่ยนแปลงไปในรูปของผลกำไรหรือขาดทุน

ในการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของสถาบันการเงินนั้น ผู้ใช้งบการเงินของสถาบันการเงินย่อมต้องการข้อมูลที่เกี่ยวข้องและเชื่อถือได้ ซึ่งจะช่วยให้สามารถประเมินฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของสถาบันการเงิน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจทางเศรษฐกิจได้ นอกจากนี้ผู้ใช้งบการเงินยังต้องการข้อมูลที่จะช่วยให้ทำความเข้าใจได้ดีขึ้น เกี่ยวกับการดำเนินงานที่มีลักษณะเฉพาะของสถาบันการเงิน ดังนั้นในการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของสถาบันการเงิน จึงจำเป็นต้องมีรายละเอียดอย่างเพียงพอ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งบการเงินภายในขอบเขตที่กำหนดและสามารถเปิดเผยข้อมูลได้ นอกจากนี้สถาบันการเงินต้องเปิดเผยข้อมูลที่ไม่ได้รับรู้ไว้ในงบดุล ไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน หรือบบประกอบ โดยใช้ดุลยพินิจในการกำหนดรายละเอียดของตราสารทางการเงินที่ควรเปิดเผย ซึ่งต้องคำนึงถึงสาระสำคัญของตราสารทางการเงินที่มีต่อสถาบันการเงิน โดยพิจารณาถึงลักษณะเฉพาะของตราสารทางการเงิน ไม่ว่าจะตราสารทางการเงินนั้นจะมีการเปิดเผยข้อมูลในงบดุลหรือไม่ สถาบันการเงินต้องเปิดเผยวิธีการวัดมูลค่าที่ใช้ตามปกติ โดยแยกรายการที่แสดงด้วยราคาทุน จากรายการที่แสดงด้วยมูลค่ายุติธรรม ซึ่งมีวิธีการดังต่อไปนี้

5.1) การเปิดเผยข้อมูลตามเงื่อนไข และข้อตกลงของตราสารทางการเงิน

สถาบันการเงิน จะต้องเปิดเผยข้อมูลตามเงื่อนไข และข้อตกลงของตราสารทางการเงินแต่ละประเภท ไม่ว่าจะมีการรับรู้ หรือไม่ได้รับรู้ในงบดุล เพราะมี

ความสำคัญต่อฐานะทางการเงินในปัจจุบัน หรือผลการดำเนินงานในอนาคตของสถาบันการเงิน ดังต่อไปนี้

- (1) จำนวนเงินต้น มูลค่าที่ตราไว้ หรือจำนวนเงินที่กำหนดไว้ของตราสารที่สถาบันการเงินต้องชำระในอนาคต
- (2) วันที่ครบกำหนด วันหมดอายุ หรือวันที่ต้องปฏิบัติตามสัญญาของตราสารทางการเงิน
- (3) สิทธิในการเลือกที่จะชำระตราสารทางการเงินก่อนกำหนด ช่วงเวลาหรือวันที่สามารถใช้สิทธินั้น
- (4) สิทธิในการเลือกที่จะแปลงสภาพ หรือแลกเปลี่ยนตราสารทางการเงินอื่น ทรัพย์สิน หรือหนี้สินอื่น รวมทั้งช่วงเวลาหรือวันที่สามารถใช้สิทธิและอัตราการแปลงสภาพ
- (5) ระยะเวลาสำหรับการรับ หรือจ่ายเงินต้นของตราสารทางการเงินรวมทั้งข้อกำหนดในการกันสินทรัพย์ เพื่อชำระตราสารทางการเงินนั้น
- (6) อัตราดอกเบี้ย หรือจำนวนเงินปันผลจากเงินต้น ที่จะต้องจ่ายคืนให้กับผู้ถือตราสารทางการเงิน ที่กำหนดจ่ายเป็นงวด ๆ รวมถึงกำหนดการจ่ายชำระ
- (7) หลักประกันที่น่าไปวาง ในกรณีของหนี้สินทางการเงิน หรือหลักประกันที่จะได้รับในกรณีของสินทรัพย์ทางการเงิน
- (8) กระแสเงินสดที่จะได้รับ หรือที่จะต้องจ่ายจากสกุลเงินที่แตกต่างไปจากสกุลเงินที่เสนอรายงานของตราสารทางการเงิน

5.2) การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติทางการบัญชี

ในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติทางการบัญชี ของตราสารทางการเงินของสถาบันการเงินนั้น สถาบันการเงินต้องเปิดเผยรายการ และสถานการณ์ที่เป็นสาระสำคัญที่เกิด จากการดำเนินธุรกิจของสถาบันการเงิน ไม่ว่าจะเป็นการเปิดเผยถึงหลักการบัญชีโดยทั่วไป หรือวิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่กิจการเลือกใช้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป ดังต่อไปนี้

- (1) กิจการจะต้องกำหนดหลักเกณฑ์ในการบันทึกบัญชีและตัดบัญชีของตราสารทางการเงิน ดังต่อไปนี้
- การโอนทรัพย์สินทางการเงินที่ผู้โอนมีส่วนได้ส่วนเสีย หรือยังมีความเกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ที่โอนอย่างต่อเนื่อง เช่น การขายตราสารทางการเงินโดยมีสัญญาซื้อคืน
 - การโอนสินทรัพย์ทางการเงิน เพื่อชำระหนี้ให้กับบุคคลที่สามเมื่อถึงกำหนดชำระหนี้ โดยผู้โอนยังคงมีภาระผูกพันต่อเจ้าหนี้ในขณะที่การโอนนั้นเกิดขึ้น
 - การได้มาหรือการออกตราสารทางการเงิน เพื่อป้องกันความเสี่ยง เช่น ความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยที่ระไว้กับอัตราดอกเบี้ยในท้องตลาด ณ วันที่ออกตราสาร
- (2) สถาบันการเงินต้องเปิดเผยนโยบายการบัญชีที่ใช้ในการวัดมูลค่าของตราสารทางการเงินแต่ละประเภท โดยระบุว่ากิจการใช้ราคาทุน มูลค่ายุติธรรม หรือเกณฑ์การวัดมูลค่าอื่น โดยกิจการต้องเปิดเผยวิธีปฏิบัติทางบัญชีที่กิจการเลือกใช้ เพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์การวัดมูลค่า และข้อสมมุติฐานที่สำคัญในการนำวิธีการดังกล่าวมาปฏิบัติ
- (3) สถาบันการเงินต้องเปิดเผยถึงหลักเกณฑ์ในการรับรู้กำไร หรือขาดทุนที่เกิดขึ้นแล้วและที่ยังไม่เกิดขึ้นในงบกำไรขาดทุน รวมทั้งเกณฑ์ในการรับรู้ดอกเบี้ย รายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากตราสารทางการเงิน และตราสารทางการเงินที่ถือไว้เพื่อป้องกันความเสี่ยง ในกรณีที่กิจการแสดงรายการด้วยจำนวนสุทธิ และไม่ได้แสดงรายการหักกลบลบกันในงบดุล กิจการต้องเปิดเผยถึงเหตุผลในการหักกลบลบกันดังกล่าวด้วย

6) การจัดทำงบกำไรขาดทุน

สถาบันการเงินควรแสดงงบกำไรขาดทุน โดยการจัดหมวดหมู่ตามประเภทของรายได้และค่าใช้จ่าย โดยแยกประเภทออกจากกันอย่างเห็นได้ชัด และเปิดเผยจำนวนเงินของรายได้และค่าใช้จ่ายหลัก โดยไม่ต้องนำมาหักกลบลบกัน ยกเว้นรายได้และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการประประกันความเสี่ยง เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินผลการประกอบการของธุรกิจได้ และต้องเปิดเผยเกณฑ์ในการรับรู้รายการกำไร และรายการขาดทุนที่เกิดขึ้นแล้วและที่ยังไม่เกิดขึ้นในงบกำไรขาดทุน เกณฑ์

การรับรู้ดอกเบี้ย รายได้และค่าใช้จ่ายอื่นที่เกิดขึ้นจากหนี้สินทางการเงิน นอกจากนี้ สถาบันการเงิน ต้องเปิดเผยเกณฑ์ในการรับรู้รายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดจากตราสารทางการเงินที่ถือไว้ เพื่อป้องกันความเสี่ยงในกรณีที่สถาบันการเงินนำรายได้และค่าใช้จ่ายมาหักกลบลบกันในงบกำไรขาดทุน และแสดงรายการด้วยจำนวนสุทธิทั้งที่สินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่เกี่ยวข้องไม่ได้หักกลบลบกันในงบดุล กิจการต้องเปิดเผยถึงเหตุผลในการหักกลบลบกันดังกล่าว หากผลกระทบที่เกิดขึ้นมีนัยสำคัญ

7) การจัดทางบดุล

การแสดงรายการในงบดุลของสถาบันการเงิน ด้วยการจัดหมวดหมู่แยกประเภทของสินทรัพย์และหนี้สิน ตามลักษณะและเรียงลำดับตามสภาพคล่องของแต่ละรายการ ซึ่งอาจถือตามวันครบกำหนดก็ได้ โดยไม่ต้องแยกประเภทเป็นสินทรัพย์หมุนเวียน หรือสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน เนื่องจากสินทรัพย์และหนี้สินของสถาบันการเงิน มักจะสามารถเปลี่ยนเป็นตัวเงินได้ หรือต้องชำระหนี้ในอนาคตอันใกล้นี้ ซึ่งจำนวนที่แสดงในงบดุลนี้จะไม่แสดงการหักกลบลบกันของสินทรัพย์กับหนี้สิน ในส่วนของตราสารทางการเงิน จะต้องมีการจัดประเภทของตราสารทางการเงินว่าเป็นตราสารหนี้หรือตราสารทุน หรือตราสารกึ่งหนี้กึ่งทุน เนื่องจากต้องแยกแสดงรายการออกจากกันในงบดุลให้ถูกต้องดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

- ตราสารหนี้ที่ครบกำหนดภายใน 1 ปี จะแสดงในงบดุล ในส่วนของหนี้สินระยะสั้น
- ตราสารหนี้ที่ครบกำหนดเกิน 1 ปี จะแสดงในงบดุล ในส่วนของหนี้สินระยะยาว
- ตราสารทุน จะแสดงในงบดุล ในส่วนของผู้ถือหุ้น
- ตราสารทุน (มีกำหนดระยะเวลาในการไถ่คืนที่แน่นอน) จะแสดงในงบดุล ในส่วนของผู้ถือหุ้น หรือหนี้สิน

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปิยรัตน์ สุระนันท์¹ ได้ทำการศึกษาถึง การวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงลักษณะ ประเภท และวิธีการใน

1 วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนกการเงินการธนาคาร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518

การดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย เพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะที่คล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกัน โดยทำการวิเคราะห์สาเหตุของความคล้ายคลึงหรือความแตกต่างนั้น เพื่อเสนอแนะให้เห็นถึงวิธีการที่ทันสมัยและแนวทางที่จะนำมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ผลการวิจัยปรากฏว่า การดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยมีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยมีแนวทางในการปฏิบัติงานคล้ายคลึงกับธนาคารพาณิชย์ของประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา และมีแนวโน้มที่จะนำระบบการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกา มีระบบการดำเนินงานทางด้านธนาคารพาณิชย์ที่ทันสมัย ก้าวหน้า และมีอิทธิพลทางด้านเศรษฐกิจการค้าต่อประเทศไทยมากกว่าประเทศอังกฤษ

ศิริพันธ์ วัชรภกร² ได้ทำการศึกษาถึง บทบาทของธนาคารพาณิชย์ในการระดมเงินฝากในรูปแบบต่าง ๆ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบว่า บทบาทของธนาคารพาณิชย์ในการระดมเงินฝากในรูปแบบต่าง ๆ ว่าธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยมีบทบาทมากน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งของรัฐบาลในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศให้ดีขึ้น คือ การควบคุมภาวะการเงินโดยใช้ธนาคารพาณิชย์เป็นเครื่องมือในการระดมเงินฝากในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นบริการหลักของธนาคารพาณิชย์ ผลการวิจัยปรากฏว่า ในปัจจุบันมีการแข่งขันในการระดมเงินฝากกันมาก ซึ่งวิธีการก็มีมากมายด้วยกัน เช่น การให้อัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าธนาคารพาณิชย์ด้วยกัน เป็นต้น การระดมเงินฝากในรูปแบบอื่นนอกเหนือจากการรับฝากเงินของธนาคารพาณิชย์ คือ การออกหุ้น การออกตราสาร ซึ่งยังไม่ค่อยแพร่หลายนัก เนื่องจากในขณะนั้นอัตราดอกเบี้ยเงินฝากค่อนข้างสูง อีกทั้งความเป็นเจ้าของยังอยู่ในชนกลุ่มน้อย ธนาคารพาณิชย์ยังมีความรับผิดชอบต่อการพัฒนาประเทศน้อย ข้อมูลตัวเลขของระบบธนาคารยังไม่เป็นที่เปิดเผยอย่างแท้จริงและยังไม่แน่นอน ธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ยังมีการขยายตัวในอัตราที่รวดเร็วกว่าธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กมาก และบทบาทในการควบคุมธนาคารพาณิชย์ของรัฐบาลยังไม่เกิดผลดีเท่าที่ควร ข้อบกพร่องนี้ ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพื่อภาวะเศรษฐกิจอันดีของประเทศ

2 วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาการธนาคารและการเงิน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522

กรณีศึกษา ฤทธิบุตร³ ได้ทำการศึกษา การควบคุมธนาคารพาณิชย์โดยธนาคารแห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ว่า ธนาคารพาณิชย์มีการปฏิบัติงานเป็นไปตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้หรือไม่ โดยมาตรการที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ผู้ที่ทำหน้าที่โดยตรงคือ ธนาคารแห่งประเทศไทย โดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง วิธีการปฏิบัติมีทั้งนโยบายควบคุม นับตั้งแต่การขอเริ่มก่อตั้งธนาคารพาณิชย์ นโยบายการดำเนินงาน หลักเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อรักษาความมั่นคงประเทศไทย โดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง วิธีการปฏิบัติมีทั้งนโยบายควบคุม นับตั้งแต่การขอเริ่มก่อตั้งธนาคารพาณิชย์ นโยบายการดำเนินงาน หลักเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อรักษาความมั่นคงปลอดภัย และดำรงสภาพแก่ธนาคารพาณิชย์ และต้องสอดคล้องกับนโยบายการเงินของประเทศด้วย โดยออกระเบียบให้เสนอรายงาน มีการส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจสอบกิจการงานของธนาคารพาณิชย์เป็นระยะ ๆ รวมทั้งกำหนดข้อลงโทษ ในการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยปรากฏว่า การควบคุมการปฏิบัติงานของธนาคารพาณิชย์ยังไม่เป็นไปตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดบางประการ เป็นผลอันเนื่องมาจาก ผลของมาตรการที่ใช้อยู่บางมาตรการยังไม่เกิดผลเท่าที่ควร เพราะยังขาดความสมบูรณ์ในตัวเอง จำเป็นต้องอาศัยมาตรการอื่นมาประกอบด้วย

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะพบว่าสถาบันการเงินได้พยายาม พัฒนาระบบการดำเนินงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลมากขึ้น โดยให้มีการพัฒนารูปแบบการระดมทุนโดยการออกตราสารต่าง ๆ มีการกำหนดมาตรฐานและการควบคุมจากธนาคารแห่งประเทศไทย แต่ยังไม่มีการวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับวิธีปฏิบัติทางการบัญชีของตราสารกึ่งหนี้กึ่งทุน ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิทยานิพนธ์เล่มนี้

3 วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนกวิชาการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงสถาบันการเงิน ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ ซึ่งปัจจุบันเป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทในการลงทุนของประชาชน ซึ่งมีวิธีการศึกษาดังต่อไปนี้

3.1 แหล่งที่มาของข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้ข้อมูลจากธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบการ และจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และออกตราสารกึ่งหนี้กึ่งทุน ซึ่งได้เก็บข้อมูลจากหนังสือชี้ชวนเสนอขายตราสาร เอกสาร วารสาร และรายงานประจำปีของธนาคารพาณิชย์ มาตรฐานการบัญชีที่ออกโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย และธนาคารแห่งประเทศไทย

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาแบบเฉพาะเจาะจง โดยใช้ข้อมูลจากธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบการ และจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่ออกตราสารกึ่งหนี้กึ่งทุน ประเภทหุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ ในช่วงเดือนธันวาคม 2541 ถึงเดือนมิถุนายน 2542 จำนวน 4 แห่งดังต่อไปนี้

- 1) ธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน)
- 2) ธนาคารกสิกรไทย จำกัด(มหาชน)
- 3) ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน)
- 4) ธนาคารทหารไทย จำกัด(มหาชน)

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิธีปฏิบัติทางการบัญชีเกี่ยวกับ การแสดงรายการ การเปิดเผยข้อมูลทาง

การเงิน และการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของตราสารประเภทหุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ ที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์ เพื่อระดมทุน ซึ่งเป็นเครื่องมือทางการเงินในการจัดหาแหล่งเงินทุนรูปแบบใหม่ที่ยังมิได้มีมาตรฐานการบัญชีในการกำหนดวิธีการแสดงรายการในงบการเงินไว้เป็นที่แน่นอน ธนาคารพาณิชย์จึงใช้มาตรฐานการบัญชี ประกอบกับนโยบายทางธุรกิจ และการตีความมาตรฐานการบัญชี เรื่องที่ 3 “ เครื่องมือทางการเงินแบบผสมที่ออกโดยสถาบันการเงิน ” ที่ออกโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ควบคู่กับนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทย ในการปฏิบัติทางบัญชีและการเปิดเผยข้อมูล เพื่อให้การปฏิบัติเกี่ยวกับการแสดงรายการ เป็นไปในแนวทางเดียวกัน สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้ออกมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 ขึ้น เพื่อเป็นการกำหนด วิธีปฏิบัติทางการบัญชีเกี่ยวกับเครื่องมือทางการเงินชนิดใหม่นี้ โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2543 เป็นต้นไป จึงทำให้การจัดทำงบการเงินของธนาคารพาณิชย์ในปี 2542 ต่างกับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 และนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทย ในเรื่องของการแสดงรายการ การเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน และการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน ซึ่งทำให้มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนของผู้ลงทุนและผู้ให้บริการเงินที่ผิดพลาดไปด้วย ดังนั้น การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขึ้น เพื่อต้องการชี้ให้เห็นถึงแนวทางการบัญชีที่ธนาคารพาณิชย์ใช้ปฏิบัติอยู่ กับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 จึงได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการดังต่อไปนี้

- 1) ทำการศึกษาค้นคว้า จากหนังสือที่ชวณเสนอขายตราสาร เอกสาร วารสาร และรายงานประจำปีของธนาคารพาณิชย์ มาตรฐานการบัญชีที่ออกโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ธนาคารแห่งประเทศไทย โดยนำมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา
- 2) ทำการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ เจ้าหน้าที่ของธนาคารพาณิชย์ และเจ้าหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3) นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา และจากการสัมภาษณ์ มาเรียบเรียง เพื่อเปรียบเทียบ และชี้ให้เห็นถึงการแสดงรายการที่แตกต่างกันของตราสารทางการเงิน รวมถึงการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน ที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 โดยทำการศึกษา ตราสารกึ่งหนี้กึ่งทุน ประเภทหุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ ที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบ การ และจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ,ธนาคารกสิกรไทย จำกัด(มหาชน) ,ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) และธนาคารทหาร ไทย จำกัด(มหาชน) เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติทางการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน ที่ธนาคาร พาณิชย์ทั้ง 4 แห่งใช้ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน ตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป แต่เดิมยังมีได้มีมาตรฐาน กำหนดที่แน่นอน ธนาคารพาณิชย์ทั้ง 4 แห่ง จึงใช้การตีความมาตรฐานการบัญชี เรื่องที่ 3 “ เครื่องมือ ทางการเงินแบบผสมที่ออกโดยสถาบันการเงิน ” ที่ออกโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ควบคู่กับนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทยในการปฏิบัติ ต่อมาในปี 2542 สมาคมนักบัญชีและผู้ สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ได้ออกมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 เพื่อเป็นมาตรฐานใน การกำหนดการแสดงรายการ และการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ สำหรับเครื่องมือ ทางการเงินชนิดใหม่ โดยให้ถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มใน หรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2543 เป็นต้นไป

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้บริหารของสถาบันการ เงินต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปวิธีการทางการบัญชีที่ธนาคารพาณิชย์ใช้ปฏิบัติอยู่ได้ดังนี้

4.1 วิธีการทางการบัญชีที่ธนาคารพาณิชย์ใช้ปฏิบัติ

4.1.1 วิธีการรับรู้รายได้

ธนาคารพาณิชย์ทั้ง 4 แห่ง มีการรับรู้รายได้ดอกเบี้ยและส่วนลดจากเงินให้สินเชื่อ โดยใช้เกณฑ์คงค้าง ส่วนในตราสารหนี้ ประเภทหุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ จะรับรู้รายได้เมื่อมีคำสั่ง ซื้อตราสารหนี้ และธนาคารได้รับเงินจากผู้ซื้อเป็นที่เรียบร้อยแล้ว หรือ รับรู้รายได้เมื่อผู้ซื้อโอนเงิน

ชำระค่าจองซื้อหุ้นให้กับธนาคาร ซึ่งเป็นไปในแนวทางเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี โดยมีวิธีการบันทึกบัญชีดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) การบันทึกบัญชีของ บมจ. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา

Dr. เงินสด	13,000,000,000.- บาท
Cr. เงินกู้ยืม	12,996,343,750.- บาท
ทุนหุ้นบุริมสิทธิ	3,250,000.- บาท
ส่วนเกินมูลค่าหุ้น	406,250.- บาท

2) การบันทึกบัญชีของ บมจ. ธนาคารกรุงเทพ

Dr. เงินสด	34,500,000,000.- บาท
Cr. หุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ	34,496,550,000.- บาท
หุ้นบุริมสิทธิ	3,450,000.- บาท

4.1.2 การรับรู้ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย

ธนาคารพาณิชย์ทั้ง 4 แห่ง มีการรับรู้ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยเงินฝากและดอกเบี้ยเงินกู้ยืม โดยใช้เกณฑ์คงค้าง ซึ่งในการจ่ายดอกเบี้ยหุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ ก็เช่นเดียวกัน ธนาคารจะรับรู้ค่าใช้จ่ายโดยใช้เกณฑ์คงค้าง เมื่อยังไม่ถึงกำหนดในการจ่ายดอกเบี้ยให้กับผู้ถือตราสารหนี้ ธนาคารจะบันทึกบัญชีเป็นดอกเบี้ยค้างจ่าย แต่พอถึงกำหนดจ่ายดอกเบี้ยให้กับผู้ถือตราสารหนี้ ธนาคารก็จะทำการล้างดอกเบี้ยค้างจ่ายออก และทำการจ่ายให้กับผู้ถือตราสารหนี้ต่อไป โดยมีการบันทึกบัญชีดังตัวอย่างต่อไปนี้

- เมื่อยังไม่ถึงกำหนดจ่ายดอกเบี้ย

Dr. ดอกเบี้ยจ่าย 11,000,000.- บาท

Cr. ดอกเบี้ยค้างจ่าย 11,000,000.- บาท

- เมื่อถึงกำหนดจ่ายดอกเบี้ยให้กับผู้ถือตราสารหนี้

Dr. ดอกเบี้ยค้างจ่าย 11,000,000.- บาท

Cr. เงินสด/บัญชีของผู้ถือตราสารหนี้ 11,000,000.- บาท

4.1.3 การจำหน่ายตราสารหนี้

ในการจำหน่ายตราสารหนี้ของธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่ จะเป็นที่สนใจของบุคคลทั่วไป เพราะธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่ประชาชนให้ความเชื่อถือและไว้วางใจ ไม่ว่าจะเป็นการบริการด้านการฝาก-ถอนเงิน การบริการด้านตู้รียักษ์ เป็นต้น อีกทั้งอัตราผลตอบแทนของตราสารหนี้ ยังเป็นที่น่าสนใจ จึงทำให้ธนาคารพาณิชย์ทั้ง 4 แห่ง ที่ออกตราสารหนี้ ประเภทหุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ จำหน่ายได้ทั้งหมดของตราสารที่ออกมา ในการจำหน่ายตราสารหนี้ประเภทนี้ จึงเป็นการจำหน่ายให้กับลงทุนโดยตรง โดยในการสั่งซื้อผู้ลงทุนสามารถสั่งซื้อได้ตามสาขาต่าง ๆ ทั่วประเทศของธนาคารพาณิชย์ที่ออกตราสาร ซึ่งเมื่อมีการจำหน่ายบางส่วนหรือหมดแล้ว จะมีการบันทึกบัญชีดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) การบันทึกบัญชีของ บมจ.ธนาคารทหารไทย

Dr. เงินสด 9,960,000,000.- บาท

Cr. เงินกู้ยืม 9,957,783,900.- บาท

 หุ้นบุริมสิทธิ 996,000.- บาท

 ส่วนเกินมูลค่าหุ้น 1,220,110.- บาท

2) การบันทึกบัญชีของ บมจ.ธนาคารกรุงเทพ

Dr. เงินสด	34,500,000,000.- บาท
Cr. หุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ	34,496,550,000.- บาท
หุ้นบุริมสิทธิ	3,450,000.- บาท

เมื่อผู้ถือตราสารหนี้ ซึ่งในที่นี้จะเรียกว่า “ผู้ขาย” ต้องการจะขายตราสารหนี้ ธนาคารก็ทำหน้าที่เป็นคนกลางในการช่วยจำหน่ายตราสารหนี้ ให้กับผู้ขาย โดยผู้ขายจะต้องแจ้งความประสงค์ในการขายตราสารหนี้ กับธนาคารที่ออกตราสารหนี้ที่ผู้ขายสั่งซื้อ หรือสาขาใกล้บ้านของธนาคารที่ออกตราสารหนี้ สาขาที่รับคำสั่งขายจากผู้ขายก็จะทำการแจ้งไปยังศูนย์กลาง หรือหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบในการขายตราสารหนี้ เพื่อที่จะทำการติดต่อผู้ที่มีความประสงค์ซื้อตราสารหนี้ต่อไป หรือสาขาที่รับคำสั่งซื้อก็สามารถหาผู้ซื้อเองก็ได้ ในส่วนของดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นระหว่างการขายนั้น เป็นเรื่องของผู้ซื้อกับผู้ขาย จะต้องทำการตกลงกันเอง โดยที่ธนาคารจะช่วยเป็นคนกลางอีกครั้งหนึ่งในการเจรจาตกลงกันของผู้ซื้อและผู้ขาย และยังจะช่วยจัดการในเรื่องเอกสารการโอนทั้งหมดด้วย

4.1.4 การตีราคาในวันสิ้นงวด

ธนาคารพาณิชย์ทั้ง 4 แห่ง จ่ายดอกเบี้ยให้กับผู้ถือตราสารหนี้ ตามข้อตกลงที่กำหนดในขั้นต้นอยู่แล้ว ดอกเบี้ยที่ธนาคารจ่ายให้กับผู้ถือตราสารหนี้ นั้น แต่ละธนาคารจะมีการจ่ายดอกเบี้ยที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ธนาคารกสิกรไทย จำกัด(มหาชน) ,ธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน) และธนาคารทหารไทย จำกัด(มหาชน) จ่ายดอกเบี้ยทุก 3 เดือน หรือ ทุก 1 ไตรมาส ส่วนธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) จ่ายดอกเบี้ยทุกเดือน

ในการตีราคาในวันสิ้นงวดบัญชีของตราสารทางการเงิน ของธนาคารพาณิชย์ทั้ง 4 แห่งนั้น จึงต้องแสดงในราคาทุน บวกด้วยดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นในระหว่างที่รอการจ่ายดอกเบี้ย (ดอกเบี้ยค้างจ่าย) ให้กับผู้ถือตราสารหนี้ ซึ่งพอถึงกำหนดจ่ายดอกเบี้ยธนาคารก็จะรับรู้ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย ซึ่งปฏิบัติตามข้อ 2 โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 หุ้นกู้ด้อยสิทธิ จะแสดงด้วยราคาทุน ณ วันแรกจำหน่าย

ส่วนที่ 2 หุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ จะแสดงด้วยมูลค่ายุติธรรมถือตามอัตราคิดลดของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับ โดยใช้ อัตราดอกเบี้ยปัจจุบัน

4.1.5 การจัดทำและการเสนองบการเงิน

ในการแสดงรายละเอียดในงบดุลของธนาคารพาณิชย์ทั้ง 4 แห่ง จัดทำเป็นเงินบาท และจัดทำงบการเงินตามกฎหมายเป็นภาษาไทย ตามมาตรฐานการบัญชีของประเทศไทย ซึ่งการจัดทำงบการเงินจัดทำขึ้นตามหลักการและวิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่รับรองทั่วไปในประเทศไทย การแสดงรายการตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2539) ออกตามความในพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 ณ วันที่ 25 ตุลาคม 2539 ซึ่งมีผลใช้บังคับสำหรับการจัดทำงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนของบริษัทมหาชน จำกัด ตั้งแต่รอบระยะเวลาบัญชี ซึ่งเริ่มต้นในวันที่ 31 ธันวาคม 2540 เป็นต้นไป และตามวิธีการ นโยบายและประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เกี่ยวกับเรื่องงบการเงินของธนาคารพาณิชย์

4.1.6 การแสดงรายการในงบดุล

โดยปกติตราสารทางการเงินจะแสดงในงบดุล ในส่วนของเจ้าของ แต่ในที่นี้ หุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ ที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์ทั้ง 4 แห่ง แสดงในส่วนของหนี้สินระยะยาว เนื่องจากหุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิจัดเป็นตราสารหนี้ ที่ธนาคารพาณิชย์ออกจำหน่ายเพื่อการเพิ่มทุน ซึ่งจะมีการจ่ายในรูปของดอกเบี้ยที่แน่นอนและมีอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูงกว่าดอกเบี้ยในท้องตลาด ซึ่งจะช่วยชดเชยให้ผู้ลงทุนประเภทที่มีเงินฝากประจำหันมาลงทุนในตราสารหนี้ประเภทนี้มากยิ่งขึ้น โดยส่วนใหญ่ตราสารหนี้ประเภทหุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ จะจำหน่ายในมูลค่าฉบับละ 10 ล้านบาท (สิบล้านบาท) ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1	หุ้นกู้ด้อยสิทธิ	จำนวน 5.0 ล้านบาท
ส่วนที่ 2	หุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ	จำนวน 5.0 ล้านบาท

4.2 ลักษณะรูปแบบขององค์การธนาคารพาณิชย์

4.2.1 ลักษณะ

1) ธนาคารอิสระหรือเดี่ยว (Independent or Unit Banking System)

ประกอบด้วยธนาคารต่าง ๆ อันเป็นอิสระต่อกัน ธนาคารเปิดสำนักงานขึ้นแห่งเดียวในที่แห่งหนึ่ง ถ้าหากมีการเปิดสาขาในที่ต่าง ๆ ก็มีจำนวนน้อย เป็นธนาคารที่ตั้งขึ้นเป็นหน่วยอิสระโดยแท้ ไม่มีความสัมพันธ์กับธนาคารอื่น ๆ ที่ดำเนินการอยู่ก่อน

2) ธนาคารสาขา (Branch Banking System) และสาขาย่อย (Sub-Branch)

ธนาคารมีสาขากระจายทั่วประเทศหรือทั่วโลก คือมีธนาคารเป็นหน่วยอิสระย่อย ๆ ดำเนินกิจการ อยู่พร้อมกันกับสำนักงานใหญ่ ไม่มีทุนของตนเอง การดำเนินงานจะต้องเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับที่สำนักงานใหญ่วางไว้ ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยดำเนินการในระบบธนาคารสาขาในการดำเนินกิจการสาขา ผู้บริหารงานได้แก่ผู้จัดการสาขา ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลทั่วไป โดยมีฝ่ายควบคุมสาขาของสำนักงานใหญ่ เป็นผู้คอยติดตามดูแลการปฏิบัติงานของสาขา ซึ่งมีแนวทางดังนี้

- (1) กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้จัดการสาขา ซึ่งแต่ละสาขาอาจกำหนดให้แตกต่างกันไปก็ได้ แล้วแต่ขนาด ปริมาณธุรกิจ และความเหมาะสมอย่างอื่น เช่น ความสามารถของผู้จัดการสาขา ภาวะเศรษฐกิจของท้องถิ่น เป็นต้น
- (2) วางระเบียบการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ของสาขา
- (3) กำหนดและควบคุมการส่งรายงานต่าง ๆ
- (4) ควบคุมงบประมาณ และค่าใช้จ่าย
- (5) ควบคุมการใช้สินเชื่อ การรับรองและการค้ำประกันของสาขา
- (6) ตรวจสอบการปฏิบัติงานของสาขา
- (7) ควบคุมด้านการพนักงานและอื่น ๆ

สำหรับสาขาย่อย (Sub-Branch) นั้น จะดำเนินธุรกิจได้ในขอบเขตจำกัดกว่าสาขาเต็มรูปแบบ (Full Branch)

4.2.2 รูปแบบ

กิจการธนาคารพาณิชย์ในต่างประเทศมีรูปแบบต่าง ๆ อาทิ

1) Merchant Banking (ธนาคารพาณิชย์)

ทำการซื้อขายเงินตราต่างประเทศ นำเงินไปลงทุน ทำหน้าที่รักษาทรัพย์สิน (Custodian) สำหรับผู้ลงทุนในหลักทรัพย์ ให้สินเชื่อระยะยาวแก่รัฐบาลและสถาบันต่างประเทศ ออกและจำหน่ายหุ้นสามัญและหุ้นกู้ ให้คำแนะนำและบริหารธุรกิจประกันภัย ฯลฯ

2) Investment Banking (ธนาคารเพื่อการลงทุน)

ทำการเพื่อการลงทุนดังต่อไปนี้

- (1) รับประกันการจำหน่าย (Underwriting)
- (2) จัดจำหน่ายหลักทรัพย์ (Distribution of Securities)
- (3) ให้คำแนะนำและปรึกษา (Advise and Consult)

3) Private Banking (ธนบดีธนกิจ)

ทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับธนาคารพาณิชย์

- (1) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการลงทุนในตลาดเงิน
- (2) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการลงทุนในตลาดทุน
- (3) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับด้านกฎหมายและภาษี

4) Commercial Banking (ธนาคารพาณิชย์)

ทำธุรกิจรับฝากเงิน ให้สินเชื่อ ตลอดจนธุรกรรมและการบริการที่เกี่ยวข้องทั้งการค้าและการพาณิชย์ ซึ่งเป็นรูปแบบที่ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยถือปฏิบัติ ดังจะกล่าวถึงต่อไป

5) Universal Banking

เป็นรูปแบบของธนาคารพาณิชย์ที่ทำธุรกิจได้หลากหลาย กว้างขวาง และครอบคลุมมากยิ่งขึ้นกว่าแต่ละรูปแบบธนาคารที่ได้กล่าวข้างต้น กล่าวคือ เป็นรูปแบบผสม ทั้งนี้อาจรวมธุรกรรมของสถาบันการเงินประเภทอื่นเข้าไว้ด้วย เป็นธนาคารที่พร้อมสำหรับการแข่งขันเมื่อเปิดเสรีทางการเงิน

4.2.3 กฎหมายที่ใช้ควบคุมการดำเนินธุรกิจ

พ.ร.บ. การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 พ.ร.บ. พ.ศ. 2528 พ.ร.บ. (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 และ พ.ร.ก. (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540 เป็นกฎหมายควบคุมการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เพื่อความมั่นคงของระบบธนาคารและเศรษฐกิจ ได้บัญญัติเกี่ยวกับธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ไว้ มีเนื้อหาดังนี้

- 1) มาตรา 4 การธนาคารพาณิชย์ คือ การประกอบธุรกิจรับฝากเงินที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ และใช้ประโยชน์เงินนั้นในทางหนึ่งหรือหลายทาง เช่น ให้สินเชื่อ ซื้อขายตัวแลกเปลี่ยนหรือตราสารเปลี่ยนมืออื่น ซื้อขายเงินปริวรรตต่างประเทศ เป็นต้น
- 2) มาตรา 5 ธนาคารพาณิชย์ นอกจากสาขาของธนาคารต่างประเทศ จะตั้งขึ้นได้ก็แต่ในรูปบริษัทมหาชนจำกัด และโดยได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีธนาคารพาณิชย์จะต้องมีจำนวนหุ้นที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยถืออยู่ไม่ต่ำกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด และจะต้องมีกรรมการเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนกรรมการทั้งหมด แต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นต้องแก้ไขฐานะหรือดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ใด รัฐมนตรีด้วยคำแนะนำของ

ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจผ่อนผันให้มีจำนวนหุ้นหรือกรรมการเป็นอย่างอื่นได้ ในการผ่อนผันนั้นจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ไว้ด้วยก็ได้

- 3) มาตรา 6 การประกอบธนาคารพาณิชย์โดยตั้งเป็นสาขาของธนาคารที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ จะกระทำก็ต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรี
- 4) มาตรา 9 ห้ามมิให้บุคคลใดนอกจากธนาคารพาณิชย์ ใช้ชื่อหรือคำแสดงชื่อในธุรกิจว่า “ธนาคาร” หรือคำอื่นใดที่มีความหมายเช่นเดียวกันให้ธนาคารพาณิชย์ทำธุรกิจอื่นที่เกี่ยวกับหรือเนื่องจากการพาณิชย์หรือธุรกิจอันเป็นประเพณีที่ธนาคารพึงกระทำ เช่น การเรียกเก็บเงินตามตั๋วแลกเงิน การอวัลตั๋วเงิน การรับรองตั๋วเงิน การออก L/C การค้ำประกัน หรือธุรกิจทำนองเดียวกันด้วยก็ได้เมื่อได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย แต่จะประกอบการค้าหรือธุรกิจอื่นใดมิได้
- 5) มาตรา 19 ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งเป็นกรรมการหรือดำรงตำแหน่งอื่นในธนาคารพาณิชย์ใดเป็นกรรมการหรือดำรงตำแหน่งอื่นในธนาคารพาณิชย์อื่นอีกในเวลาเดียวกัน ทั้งนี้ เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้
 - (1) เป็นตำแหน่งที่ปรึกษากฎหมาย หรือตำแหน่งที่ไม่มีหน้าที่ปฏิบัติหรือให้ความเห็นเกี่ยวแก่การดำเนินการของธนาคารพาณิชย์
 - (2) ได้รับการผ่อนผันจากรัฐมนตรีด้วยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยในการผ่อนผันต้องกำหนดเป็นระยะเวลาไม่เกิน 3 ปี และกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ไว้ด้วยก็ได้

4.2.4 การจัดองค์กร (Organization Chart)

ธนาคารพาณิชย์จัดองค์กรสำนักงานใหญ่ตามสายการปฏิบัติงาน การบริหาร และการอำนวยความสะดวก โดยมีสาขาเป็นสำนักงานย่อย และอาจมีสำนักงานภาค สำนักงานเขต ดูแลอีกระดับหนึ่งในระหว่างสายงานสาขากับสำนักงานใหญ่เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานมีความสะดวกมากยิ่งขึ้น

4.3 การจัดการเงินลงทุนของธนาคารพาณิชย์

4.3.1 การลงทุนในหลักทรัพย์

1) วัตถุประสงค์ในการลงทุน

การลงทุนในหลักทรัพย์ เป็นการนำเงินไปซื้อหลักทรัพย์ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- (1) เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของสินทรัพย์สภาพคล่อง
- (2) เพื่อหารายได้
- (3) เพื่อร่วมมือกับ ธปท. และกระทรวงการคลัง ในการแก้ปัญหาบริษัทเงินทุน (ยอมให้ถือเกิน 10 % ของทุนของบริษัทได้)

2) ประเภทของหลักทรัพย์ที่ลงทุน

- (1) ตั๋วเงินคลัง (Treasury Bill) คือ ตั๋วสัญญาใช้เงิน ที่เคยออกมาแล้ว มีอายุ 7- 187 วัน และให้ส่วนลดเมื่อซื้อ (ประมูล)
- (2) พันธบัตรรัฐบาลไทย มีอายุ 5 - 15 ปี กระทรวงการคลังมอบอำนาจให้ ธปท. จำหน่ายและใช้ตามงบประมาณ นอกจากนี้ยังรวมทั้งพันธบัตร ธปท.
- (3) พันธบัตรที่ออกโดยมีรัฐบาลค้ำประกัน ได้แก่ พันธบัตรการเคหะแห่งชาติ พันธบัตรเงินกู้การไฟฟ้าฝ่ายผลิต
- (4) หุ้นบริษัท เช่น หุ้นสามัญ หุ้นกู้
- (5) หลักทรัพย์ต่างประเทศ ได้แก่ Floating Rate Certificate Deposit - FRCD หรือ ตราสารเงินฝากดอกเบี้ยลอยตัว ฯลฯ

4.3.2 ตลาดซื้อขายคืนพันธบัตรรัฐบาล (Repurchase Market)

ดำเนินการโดย ธปท. ทำการซื้อขายพันธบัตรรัฐบาล ในฐานะตัวกลาง ระหว่างสถาบันการเงินที่ประสงค์จะกู้และให้กู้ยืม เวลาทำการปกติวันละ 2 รอบ เช้า – ปาย

4.3.3 การลงทุนในสินทรัพย์ประจำ

ในการประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์จำเป็นต้องมีสินทรัพย์ถาวร เพื่อใช้เป็นสถานที่ทำการและเป็นเครื่องใช้สำหรับดำเนินธุรกิจหรือเพื่อประโยชน์อื่นของธนาคารเอง รวมตลอดถึงทรัพย์สินถาวรที่กรรมสิทธิ์ตกเป็นของธนาคารเนื่องจากการชำระหนี้ด้วยทรัพย์สินถาวรดังกล่าว รวมเรียกว่าสินทรัพย์ประจำของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งโดยทั่วไปประกอบด้วย

1) ที่ทำการธนาคาร (Freehold Bank Premises)

อสังหาริมทรัพย์ที่ธนาคารพาณิชย์ใช้เป็นสถานที่ดำเนินธุรกิจในปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วยที่ดินและอาคารสำนักงาน ตลอดจนอสังหาริมทรัพย์ที่ได้จากการชำระหนี้ซึ่งได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้ใช้เป็นี่สำหรับดำเนินธุรกิจ

2) สิทธิการเช่าที่ทำการ (Leasehold Bank Premises)

สิทธิการเช่าถือประโยชน์หรือใช้อาคารเป็นสถานที่สำหรับดำเนินธุรกิจ ซึ่งเป็นของผู้อื่นโดยจ่ายเงินค่าธรรมเนียมหรือเงินกินเปล่า และมีค่าเช่ารายเดือนอีกต่างหาก

3) เครื่องตกแต่งติดตั้งและเครื่องใช้ (Furniture, Fixture and Equipment)

เครื่องตกแต่ง ติดตั้ง เครื่องประดับอาคาร อุปกรณ์ และเครื่องใช้ อาทิ เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องคำนวณ ยานพาหนะ เป็นต้น

4) อสังหาริมทรัพย์ที่ได้จากการชำระหนี้ (Immovable Properties Foreclosed)

ที่ดิน สิทธิเกี่ยวกับที่ดิน อาคาร และสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งลูกหนี้นำมาจำนองเป็นประกันการให้สินเชื่อของธนาคารแล้วภายหลังลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้คืนได้ จึงโอนอสังหาริมทรัพย์ที่กล่าวให้ธนาคารเป็นการชำระหนี้หรือบางรายจำเป็นต้องดำเนินคดีบังคับจำนองและธนาคารประมูลซื้อจากการขายทอดตลาดตามคำสั่งศาลได้เพื่อมิให้ธนาคารพาณิชย์นำเงินไปใช้จ่ายในอสังหาริมทรัพย์ไว้มาก แทนที่จะนำไปใช้ประโยชน์ทางธุรกิจ ดังนั้น มาตรา 12 ตรี จึงบัญญัติไว้ว่า ธนาคารพาณิชย์ต้องจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ที่ตกเป็นของธนาคารเนื่องจากการชำระหนี้ หรือจากการประกันการให้สินเชื่อ หรือจากการที่ธนาคารพาณิชย์ซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่จำนองไว้แก่ธนาคารนั้น เมื่อขายทอดตลาดโดยคำสั่งศาลหรือพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ภายใน 5 ปี นับแต่วันที่อสังหาริมทรัพย์นั้นตกเป็นของธนาคารพาณิชย์ เว้นแต่ ธปท. จะขยายเวลาให้ หรือให้ความเห็นชอบให้เป็นสถานที่สำหรับดำเนินธุรกิจ หรือสำหรับพนักงานและลูกจ้างของธนาคารพาณิชย์นั้น

5) อสังหาริมทรัพย์ที่ได้จากการชำระหนี้ (Movable Properties Acquired)

เครื่องจักร เรือยนต์ รถยนต์ ฯลฯ ซึ่งกรรมสิทธิ์ตกเป็นของธนาคารพาณิชย์เนื่องจากลูกหนี้โอนชำระหนี้ หรือธนาคารบังคับชำระหนี้โดยคำสั่งศาล หรือธนาคารเข้าประมูลซื้อได้จากการขายทอดตลาดหลักประกันของลูกหนี้

4.3.4 สินทรัพย์อื่น (Other Assets)

อสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ ที่มีไว้เพื่อประโยชน์อื่นตามสมควร เช่น บ้านพักพนักงาน สถานที่เก็บเอกสาร โรงพิมพ์แบบพิมพ์ของธนาคาร โกดังเก็บสินค้า เป็นต้น ทรัพย์สินดังกล่าวอาจได้มาโดยซื้อหรือก่อสร้าง หรือเป็นอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาจากการชำระหนี้ซึ่งได้รับอนุญาตให้นำมาใช้เพื่อประโยชน์ดังกล่าวเพื่อมิให้ธนาคารมีอสังหาริมทรัพย์มากเกินไป เนื่องจากเป็นภาระและยากแก่การจำหน่าย

อีกทั้งกิจการธนาคารพาณิชย์มีใช้ธุรกิจที่ควรลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ มาตรา 12(4) (ก) จึงบัญญัติว่า ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์ซื้อหรือมีไว้เป็นประจำซึ่งอสังหาริมทรัพย์ เว้นแต่เพื่อให้เป็นสถานที่สำหรับดำเนินธุรกิจ หรือสำหรับพนักงานและลูกจ้างของธนาคารพาณิชย์นั้น โดยได้รับความเห็นชอบจาก ธปท. ในการให้ความเห็นชอบ ธปท. จะกำหนดเงื่อนไขไว้ด้วยก็ได้เพื่อป้องกันการใช้อำนาจในการซื้อขายหรือให้ทรัพย์สินของธนาคารเพื่อประโยชน์ของกรรมการเอง มาตรา 12(8) บัญญัติไว้ว่า ห้ามธนาคารพาณิชย์ขายหรือให้อสังหาริมทรัพย์ใด ๆ หรืออสังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่ารวมกันสูงกว่าที่ ธปท. กำหนดแก่กรรมการ หรือซื้อทรัพย์สินจากกรรมการ ทั้งนี้ เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากคณะกรรมการและได้รายงานให้ ธปท. ทราบแล้ว ซึ่งในปัจจุบันได้กำหนดไว้สำหรับสังหาริมทรัพย์ มูลค่ารวมกันสูงกว่า 50,000- บาท

4.4 แหล่งเงินทุนของธนาคารพาณิชย์

ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่ให้บริการในด้านการรับ-ฝากเงินแก่ประชาชนทั่วไป ดังนั้นแหล่งเงินทุนของธนาคารพาณิชย์ จะได้มาจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

4.4.1 เงินฝาก

1) ประเภทของเงินฝาก

- (1) เงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม
 - เงินฝากกระแสรายวัน (Current Account)
 - เงินฝากเผื่อเรียก (Call Money)
- (2) เงินฝากออมทรัพย์ (Savings Account)
- (3) เงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาหรือเงินฝากประจำ (Fixed Deposit Account)
- (4) บัตรเงินฝาก (Negotiable Certificated of Deposits –NCDs)

บัตรเงินฝากมีลักษณะเป็นเงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ หรือเงินฝากประจำ แต่แตกต่างจากทั่วไปคือ ธนาคารจะออกให้แก่ผู้ฝากเป็นใบรับ

ฝากเงิน ซึ่งสามารถโอนเปลี่ยนมือให้บุคคลอื่นได้โดยการสลักหลังหรือการส่งมอบเช่นเดียวกันกับตัวเงิน เนื่องจากบัตรเงินฝากไม่อาจไถ่ถอนคืนก่อนกำหนดได้โดยหลักการ บัตรเงินฝากเป็นตราสารเพื่อบริหารหนี้สินมากกว่าตราสารเพื่อระดมเงินออม ดังนั้นตามมาตรา 13 จัดว่า แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 จึงกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ออกบัตรเงินฝากได้ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2535 และยกระดับให้แตกต่างจากเงินฝากทั่วไป กล่าวคือ แยกเป็นตลาดที่มีไซร่ายย่อย โดยกำหนดจำนวนเงินของบัตรเงินฝากแต่ละฉบับไว้ไม่ต่ำกว่า 500,000 บาท และส่วนที่เกินต่อไปจะมีจำนวนทวีคูณของ 100,000 บาท อายุของบัตรมีระยะเวลาตั้งแต่ 3 เดือนถึง 3 ปีเนื่องจากบัตรเงินฝากสามารถโอนเปลี่ยนมือได้ โดยขายให้บุคคลหรือนิติบุคคลอื่นหรือสถาบันการเงินที่เป็นศูนย์รับซื้อขายบัตรเงินฝาก แต่ธนาคารพาณิชย์จะรับซื้อบัตรเงินฝากของตัวเองไม่ได้ การโอนเปลี่ยนมือลักษณะอื่นได้แก่ การมอบให้บุคคลอื่นรับเงินแทน ซึ่งจะสลักหลังหรือส่งมอบก็ขึ้นอยู่กับบัตรเงินฝากนั้นว่าเป็นบัตรประเภทระบุชื่อ หรือประเภทที่มีคำจดแจ้งให้จ่ายเงินแก่ผู้ถือ (ไม่ระบุชื่อ) ถ้าเป็นประเภทระบุชื่อจะต้องสลักหลัง (With Recourse หรือ Without Recourse) อย่างไรก็ตามการไม่ระบุชื่อจะช่วยให้ศูนย์รับซื้อขายบัตรเงินฝากทำการซื้อขายบัตรเงินฝากได้สะดวกนอกจากนี้ ยังมีข้อกำหนดว่า ในขณะที่ใดขณะหนึ่งธนาคารพาณิชย์จะออกบัตรเงินฝากโดยมียอดบัตรเงินฝากคงค้างรวมกันเกินกว่า 1 เท่าของเงินกองทุนไม่ได้

4.4.2 เงินกู้ยืม (Borrowing)

การกู้ยืมเงินของธนาคารพาณิชย์มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงสภาพคล่องและใช้หมุนเวียนขยายธุรกิจ โดยกระทำได้ในรูปเงินเบิกเกินบัญชี เงินกู้ ขายตัวเงิน ฯลฯ แบ่งตามแหล่งที่มาของเงินได้ 3 ทาง คือ

1) กู้จากธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นแหล่งให้กู้ยืมสุดท้าย (Lender of Last Resort) ของธนาคารพาณิชย์ ให้กู้โดย

- (1) ฎีก์โดยตรง ใช้พันธบัตรรัฐบาล หรือหลักทรัพย์ที่รัฐบาลค้ำประกัน ต้นเงินและดอกเบี้ยเป็นหลักประกัน โดยมอบตัวสัญญาใช้เงิน เป็นหลักฐานการฎีก์
- (2) ฎีก์โดยขายช่วงตัวเงิน นำตัวสัญญาใช้เงินหรือตัวแลกเปลี่ยนของลูกหนี้ธนาคาร ประเภทธุรกิจส่งออก อุตสาหกรรม เกษตร และรับเหมาก่อสร้าง มาขายครึ่งหนึ่ง โดยธนาคารแห่งประเทศไทยรับซื้อในอัตราดอกเบี้ย 3-5 % ธนาคารพาณิชย์จะได้กำไรจากส่วนต่างอัตราดอกเบี้ย

2) ฎีก์จากธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินในประเทศ

- (1) ฎีก์ธนาคารพาณิชย์ ไม่ต้องมีหลักประกัน โดยมอบตัวสัญญาใช้เงินหรือทำเป็น Call Loan
- (2) ฎีก์บริษัทเงินทุน โดยมอบตัวสัญญาใช้เงินเป็นหลักฐานการฎีก์ยืมเงิน
- (3) ฎีก์ธนาคารออมสิน โดยขายช่วงใบประทวนสินค้าของลูกค้า ธนาคาร

3) ฎีก์จากธนาคารหรือสถาบันการเงินในต่างประเทศ

- (1) เบิกเงินเกินบัญชี หรือฎีก์ Call Loan หรือตัวสัญญาใช้เงิน หรือใช้เพียงโทรสาร (Tele)
- (2) Refinance เป็นการฎีก์ยืม โดยใช้ตัวเงินค่าสินค้าเข้าตามเล็ดเตอร์ออฟเครดิตที่มีกำหนดเวลา (Time Bill หรือ Usance Bill) หรือเมื่อเห็น (Sight Bill) กล่าวคือ เมื่อถึงกำหนดเวลาจ่ายเงินตามตัวให้ผู้ขายสินค้าธนาคารก็จะขอให้ธนาคารของผู้ขายจ่ายเงินให้แก่ผู้ขายแทนไปก่อน

(3) Mail Credit “Facilities เป็นการกู้ยืมโดยใช้ตัวเงินค่าสินค้าออกตามเล็กเตอร์ออฟเครดิตที่มีกำหนด กล่าวคือ ขอยายหรือรับเงินก่อนครบกำหนดจากธนาคารของผู้ซื้อ

4.4.3 เงินกองทุน

เงินกองทุนและเงินสำรองมีความสำคัญต่อธุรกิจธนาคาร กล่าวคือ

- เป็นแหล่งที่มาของเงินที่ธนาคารพาณิชย์ใช้หมุนเวียนส่วนหนึ่ง
- ไม่มีต้นทุน นอกจากจะจ่ายเงินปันผลเมื่อมีกำไรเหลือพอจ่าย
- มีผลต่อการขยายธุรกิจ เช่น เปิดสาขา ซื้อทรัพย์สิน ให้สินเชื่อ
- มีผลต่อการก่อสินทรัพย์เสี่ยงตามกฎหมาย ทั้งต่อราย และยอดรวมธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย กับสาขาธนาคารต่างประเทศ ซึ่งสาขาธนาคารต่างประเทศนั้น เนื่องจากดำเนินงานในฐานะตัวแทนของบริษัทแม่ คือ สำนักงานใหญ่ในต่างประเทศ ดังนั้นทุนที่แท้จริงจะอยู่ในต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ในระยะเริ่มแรกของการเปิดดำเนินงานในประเทศไทย ก็จะต้องมีเงินมาลงทุนจำนวนหนึ่ง การควบคุมของทางการเพื่อมิให้สาขาธนาคารต่างประเทศถ่ายเทเงินดังกล่าวกลับคืนออกไป จึงกำหนดให้สาขาธนาคารต่างประเทศต้องนำเงินไปซื้อสินทรัพย์ต่าง ๆ ไว้จำนวนหนึ่ง トラบเท่าที่ยังดำเนินธุรกิจอยู่ในประเทศไทย

1) เงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย

1.1) เงินกองทุนตามกฎหมาย

(1) เงินกองทุนชั้นที่ 1

- **หุ้นสามัญ** - มูลค่าหุ้นสามัญที่ได้รับชำระและจดทะเบียนกับกระทรวงพาณิชย์แล้ว
- **หุ้นบุริมสิทธิ** - มูลค่าหุ้นบุริมสิทธิที่ได้รับชำระและจดทะเบียนกับกระทรวงพาณิชย์แล้ว ไม่มีกำหนดได้

ถอน ไม่สะสมเงินปันผล (Perpetual Non-cumulative Preference Share) ไม่มีภาระต้องจ่ายผลตอบแทนในปีที่ไม่มีกำไร ออกจำหน่ายโดยไม่มีหลักประกัน กรณีเลิกกิจการผู้ถือหุ้นจะได้รับชำระหลังจากผู้ฝากเงิน เจ้าหนี้สามัญ และเจ้าหนี้ด้อยสิทธิ ทั้งนี้ หุ้นบุริมสิทธิที่ขายควบกับหุ้นกู้ด้วยสิทธิจะนับเข้าเป็นเงินกองทุนชั้นที่ 1 ได้ไม่เกิน 1 ใน 3 (33.33%) ตั้งแต่ 31 มีนาคม 2542 และไม่เกิน 25% ตั้งแต่ 1 มกราคม 2543 (ไม่ใช่บังคับกับธนาคารที่ได้รับความเห็นชอบก่อนวันที่ มกราคม 2543) ของเงินกองทุนชั้นที่ 1 ณ ขณะที่ออกจำหน่ายและรวมหุ้นบุริมสิทธิข้างต้นแล้ว รวมทั้งการขอชำระคืนจะต้องเป็นสิทธิของธนาคารพาณิชย์ผู้ออกตราสาร และจะชำระคืนได้ภายหลังจากชั้นปีที่ 5 โดย ธปท. ให้ความเห็นชอบ

- ส่วนล้ำมูลค่าหุ้น - เงินได้รับจากการจำหน่ายหุ้นสูงกว่ามูลค่าที่ตราไว้ของหุ้นสามัญและหุ้นบุริมสิทธิ
- ตราสารแสดงสิทธิในการซื้อหุ้น (warrant) - มูลค่าของใบสำคัญแสดงสิทธิที่ธนาคารพาณิชย์ออกให้แก่ผู้ถือ ในการซื้อหุ้นสามัญหรือหุ้นบุริมสิทธิของธนาคารพาณิชย์นั้น ตามจำนวนและราคาที่ตั้งกลงภายในระยะเวลาที่กำหนด
- สำรองตามกฎหมาย - สำรองที่กันไว้จากกำไรสุทธิไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 จนกว่าจะมีทุนสำรองตามกฎหมายไม่ต่ำกว่า 1 ใน 10 ของทุนทั้งสิ้น หรือมากกว่านั้น ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของธนาคารพาณิชย์ (ถ้ามี) ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1202 เมื่อประกาศจ่ายเงินปันผล
- สำรองที่ได้จัดสรรแล้ว - สำรองที่จัดสรรจากกำไรสุทธิเพื่อการใด ๆ ตามมติที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น เช่น เพื่อรักษาระดับเงินปันผล และเพื่อขยายกิจการ เป็นต้น

- กำไรสุทธิคงเหลือหลังจากการจัดสรร - กำไรสุทธิคงเหลือหลังจากการจัดสรรโดยมติที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น
- ขาดทุนสะสม - ยอดดุลเดบิตของบัญชีกำไรสะสม ซึ่งเป็นผลจากขาดทุน อนึ่ง เงินกองทุนชั้นที่ 1 จะต้องนำค่าแห่งกูดวิลล์ (ถ้ามี) มาหักด้วย

(2) เงินกองทุนชั้นที่ 2

- สำรองมูลค่าเพิ่มจากการตีราคาที่ดิน - สำรองจากมูลค่าส่วนที่เพิ่มขึ้นจากการตีราคาที่ดิน ตามหลักเกณฑ์ที่ ธปท. กำหนด ในปัจจุบันเท่ากับ 70 % ของมูลค่าเพิ่ม

วิธีการ : มูลค่าเพิ่ม * = ราคาประเมินของกรรมที่ดิน - ราคابัญชี - สำรอง เมื่อหนี้สงสัยจะสูญที่ยังกันได้ไม่ครบตามคำสั่งของ ธปท.

*เงื่อนไข คือ ต้องตีราคาที่ดินทุกแปลง และมีระยะเวลาการตีราคาแต่ละครั้งไม่ต่ำกว่า 5 ปี (ธนาคารพาณิชย์อาจไม่ตีราคาก็ได้)

- สำรองมูลค่าเพิ่ม จากการตีราคาอาคาร-สำรองมูลค่าเพิ่มจากการตีราคา อาคาร - สำรองจากมูลค่าส่วนที่เพิ่มขึ้นจากการตีราคาอาคาร และห้องชุดในอาคารชุด ตามหลักเกณฑ์ที่ ธปท.กำหนด ในปัจจุบันเท่ากับ 50% ของมูลค่าเพิ่ม

วิธีการ : มูลค่าเพิ่ม = ราคาตลาด - ราคابัญชีสุทธิ-สำรองเมื่อหนี้สงสัยจะสูญที่ยังกันไม่ได้ครบตามคำสั่งของ ธปท.

*ราคาตลาด คือ ราคาสินทรัพย์ ที่สร้างใหม่ในปัจจุบัน (Reproduction Cost) หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม

- ตราสารที่มีลักษณะคล้ายหุ้น (Hybrid) – ตราสารที่มีลักษณะคล้ายหุ้น ตามหลักเกณฑ์ที่ ธปท. กำหนด เช่น หุ้นกู้ที่จะชำระคืนเมื่อเลิกกิจการ (Perpetual Bond) หุ้นกู้ที่บังคับต้องแปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญ (Mandatory Convertible Bond) เป็นต้น

- ตราสารหนี้ด้อยสิทธิระยะยาว (Long-Term Subordinate Debt) – ตราสารหนี้ด้อยสิทธิระยะยาว ตามหลักเกณฑ์ที่ ธปท. กำหนด ทั้งนี้ ในช่วง 5 ปีสุดท้าย ธนาคารพาณิชย์ต้องลดเงินกองทุนในส่วนที่เป็นเงินที่ได้รับเนื่องจากการออกตราสารหนี้ด้อยสิทธิระยะยาวลงร้อยละ 20 ต่อปี โดยลดในวันแรกของแต่ละปี ตลอดระยะเวลา 5 ปีสุดท้าย เพื่อให้เงินกองทุนในส่วนนี้เป็นศูนย์ในช่วงปีสุดท้าย

ตัวอย่าง : ธนาคารพาณิชย์ออกตราสารหนี้ด้อย สิทธิอายุ 6 ปี 3 เดือน ในวันที่ 25 มิถุนายน 2536 และจะครบกำหนดไถ่ถอนในวันที่ 25 กันยายน 2542 การนับตราสารหนี้ด้อยสิทธิระยะยาวเข้าเป็นเงินกองทุนชั้นที่ 2 มีดังนี้

ช่วงวันที่	อายุที่เหลือ	นับเข้าเป็นเงินกองทุน
25 มิ.ย. 2536 – 25 ก.ย. 2537	5 ปีขึ้นไป	100%
26 ก.ย. 2537 – 25 ก.ย. 2538	ไม่ถึง 5 ปี	80%
26 ก.ย. 2538 – 25 ก.ย. 2539	ไม่ถึง 4 ปี	60%
26 ก.ย. 2539 – 25 ก.ย. 2540	ไม่ถึง 3 ปี	40%
26 ก.ย. 2540 – 25 ก.ย. 2541	ไม่ถึง 2 ปี	20%
26 ก.ย. 2541 – 25 ก.ย. 2542	ไม่ถึง 1 ปี	-

อนึ่ง หากธนาคารพาณิชย์จะไถ่ถอนหุ้นกู้ด้อยสิทธิจะต้องขอความเห็นชอบจาก ธปท. โดยมีเงื่อนไขว่า ธนาคารพาณิชย์ต้องออกขายหุ้นกู้ด้อยสิทธิใหม่ที่มีคุณสมบัตินับเป็นเงินกองทุนชั้นที่ 2 เพื่อทดแทนหุ้นกู้ด้อยสิทธิเดิมที่ไถ่ถอนในทันที

- หุ้นบุริมสิทธิชนิดสะสมเงินปันผล
- สำรองสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นปกติ ให้นับเป็นเงินกองทุนชั้นที่ 2 ได้ไม่เกิน 25% ของยอดสินทรัพย์เสี่ยง

(3) สำรองอื่นและบัญชีกำไรขาดทุน

- (1) กำไรสุทธิที่ยังไม่ได้จัดสรร - กำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิของงวดการบัญชีก่อนซึ่งยังมีได้เสนอต่อที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น
- (2) กำไรขาดทุนระหว่างงวด - กำไรหรือขาดทุนที่เกิดขึ้นนับแต่วันเริ่มต้นของงวดการบัญชีปัจจุบัน
- (3) สำรองมูลค่าเพิ่มจากการตีราคาที่ดินส่วนที่ไม่นับเป็นเงินกองทุน
- (4) สำรองมูลค่าเพิ่มจากการตีราคาอาคารส่วนที่ไม่นับเป็นเงินกองทุน
- (5) สำรองที่กั้นไว้เพื่อจ่ายเงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิชนิดสะสมเงินปันผล

2) เงินกองทุนของสาขาธนาคารต่างประเทศ

2.1) เงินทุนเพื่อดำรงสินทรัพย์ตามมาตรา 6

- เงินที่นำเข้ามาจากสำนักงานใหญ่และสาขาอื่นในต่างประเทศ - เงินที่นำเข้ามาจากสำนักงานใหญ่และสาขาอื่นในต่างประเทศที่เป็นนิติบุคคลเดียวกัน เพื่อดำรงเป็นสินทรัพย์ตามมาตรา 6 แห่ง พ.ร.บ. การธนาคารพาณิชย์
- สำรองที่กั้นจากกำไรสุทธิ - สำรองต่าง ๆ ที่กั้นจากกำไรสุทธิซึ่งสำนักงานใหญ่ได้อนุมัติแล้ว แต่ไม่รวมถึงเงินสำรองเพื่อการลดค่าของสินทรัพย์และเงินสำรองเพื่อการชำระหนี้

- กำไรสุทธิที่ดำรงอยู่ในประเทศไทย – กำไรสุทธิที่เหลือจากการโอนไปให้สำนักงานใหญ่ และจากการโอนไปเป็นสำรองต่าง ๆ แล้ว ซึ่งสำนักงานใหญ่อนุมัติให้คงไว้ในประเทศไทย
- ขาดทุนสุทธิที่ยังมิได้รับการชดเชยจากสำนักงานใหญ่ - ขาดทุนสุทธิของการบัญชีก่อน (ตามที่ปรากฏในงบการเงินซึ่งผู้สอบบัญชีได้รับรองแล้ว) และสำนักงานใหญ่ยังมีได้เงินมาชดเชย หรือยังมีได้อนุมัติให้นำกำไรสุทธิจากการดำเนินงานมาชดเชยผลขาดทุนดังกล่าว

2.2) ยอดสุทธิบัญชีระหว่างกัน

ยอดสุทธิบัญชีระหว่างกันที่สาขาเป็นลูกหนี้ (เจ้าหนี้) สำนักงานใหญ่และสาขาอื่นในต่างประเทศ – ยอดสุทธิของบัญชีระหว่างกันกับสำนักงานใหญ่และสาขาอื่นในต่างประเทศที่เป็นนิติบุคคลเดียวกัน โดยรวมถึงบัญชีเงินฝาก เงินกู้ยืม และเงินให้กู้ยืมทุกประเภท

2.3) อื่น ๆ

- กำไรสุทธิที่ยังมิได้รับอนุมัติจากสำนักงานใหญ่ - กำไรสุทธิของงวดการบัญชีก่อนที่ยังมิได้รับอนุมัติเพื่อการใด ๆ จากสำนักงานใหญ่
- กำไรขาดทุนระหว่างงวด - กำไร หรือขาดทุนที่เกิดขึ้นนับแต่วันเริ่มต้นของงวดการบัญชีปัจจุบัน
- กำไรสุทธิที่ได้รับอนุมัติจากสำนักงานใหญ่ เพื่อการใดการหนึ่งที่มีใช้เงินทุนเพื่อดำรงสินทรัพย์ตามมาตรา 6

หมายเหตุ ข้อ 2.1 + 2.2 คือ ยอดดุลที่สาขาเป็นลูกหนี้สุทธิต่อสำนักงานใหญ่และสาขาอื่นในต่างประเทศ

2.4) อัตราส่วนการดำรงเงินกองทุนตามกฎหมาย

- (1) มาตรา 10 แห่ง พ.ร.บ. การธนาคารพาณิชย์ กำหนดให้ธนาคาร

พาณิชย์ ดำรงเงินกองทุนเป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์ หนี้สิน หรือภาระผูกพัน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ซึ่งในปัจจุบันกำหนดไว้ดังนี้

(1.1) ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศต้องดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์เสี่ยงไม่ต่ำกว่าร้อยละ 8.5 โดยที่อัตราส่วนเงินกองทุนชั้นที่ 1 ต่อสินทรัพย์เสี่ยงต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 4.25 ตั้งแต่วันที่ 24 สิงหาคม 2541 เป็นต้นไป

(1.2) สาขาธนาคารต่างประเทศต้องดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7.5 ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2539 เป็นต้นไป

(1.3) สินทรัพย์เสี่ยงคำนวณดังนี้

- สินทรัพย์ในงบดุล x น้ำหนักความเสี่ยงของแต่ละรายการ โดยกำหนดน้ำหนักไว้ 4 กลุ่ม คือ 0, 0.2, 0.5 และ 1.0 ตามประกาศของ ธปท.
- รายการนอกงบดุล x ค่าแปลงสภาพ x น้ำหนักความเสี่ยงของสินทรัพย์ ประเภทนั้น โดยค่าแปลงสภาพ (Credit Conversion Factor) มี 4 กลุ่ม คือ 0, 0.2, 0.5 และ 1.0 สำหรับสัญญาเกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยนและอัตราดอกเบี้ย กำหนดไว้ตั้งแต่ 0 ถึง 0.05 ตามประกาศของ ธปท.

(2) มาตรา 12 แห่ง พ.ร.บ. การธนาคารพาณิชย์ ห้ามธนาคารพาณิชย์ลดทุนโดยมิได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเสียก่อน และห้ามธนาคารพาณิชย์รับหุ้นของตนเองเป็นหลักประกัน

4.5 เงินสำรอง (Reserve)

เงินสำรองของธนาคารพาณิชย์มี 2 ประเภท คือ

(1) สำรองที่ปรากฏในบัญชี ได้แก่

- (1.1) สำรองส่วนทุน (Capital Reserve) เช่น สำรองตามกฎหมาย สำรองเพื่อขยายกิจการ สำรองรักษาระดับเงินปันผล สำรองฉุกเฉิน เป็นต้น
- (1.2) สำรองเพื่อการลดค่าของทรัพย์สินและสำรองเผื่อนี้สิน เช่น สำรองเผื่อนี้สูญ สำรองค่าเสื่อมราคาทรัพย์สิน สำรองเผื่อนี้สินต่าง ๆ เป็นต้น

(2) สำรองที่ไม่ปรากฏในบัญชี (สำรองลับ) ได้แก่

- (2.1) การตีราคาลูกหนี้ต่ำกว่าที่เป็นจริง เช่น สินเชื่อที่หักสำรองหนี้สูญไว้ เป็นต้น
- (2.2) การตัดรายจ่ายลงทุนเป็นค่าใช้จ่ายของงวด เช่น บันทึกค่าซื้อเครื่องคำนวณเลขเป็นค่าใช้จ่ายสำนักงาน เป็นต้น

4.5 วิธีปฏิบัติทางการบัญชีของธนาคารพาณิชย์

ธนาคารพาณิชย์ โดยทั่ว ๆ ไป มีวิธีการปฏิบัติงานดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.5.1 การบัญชี

1) การปิดบัญชีประจำวัน

เป็นการเก็บยอดคงเหลือของบัญชีต่าง ๆ ทุกบัญชีของธนาคาร ไปจัดทำบทดลอง

- บทดลอง เป็นงบที่ทำขึ้นเพื่อพิสูจน์ความถูกต้องของการบันทึกบัญชีประจำวัน
- รูปแบบงบบทดลอง จะแสดงคงเหลือที่เป็นลูกหนี้และเจ้าหนี้ในบัญชีแยกประเภททั่วไปทุกบัญชี

2) การปิดบัญชีประจำเดือน

ต้องจัดทำบัญชีตามเกณฑ์ค้างรับค้างจ่ายทุกสิ้นเดือน เมื่อลูกหนี้ค้างดอกเบี้ยเกิน 6 เดือนให้ระบับบันทึกเป็นรายได้ โดยให้บันทึกเมื่อได้รับชำระ เว้นแต่ลูกหนี้มีหลักประกันค้ำ ให้บันทึกเป็นรายได้เท่าที่ไม่เกินมูลค่าหลักประกันได้ต่อไปอีกไม่เกิน 6 เดือน อนึ่ง กรณีลูกหนี้มีดอกเบี้ยค้างชำระตั้งแต่ 1 เดือนขึ้นไป แต่ไม่เกิน 6 เดือน ธนาคารจะบันทึกบัญชีเป็นรายได้ ตามจำนวนเงินที่ได้รับชำระก็ได้

3) การปิดบัญชีประจำงวด

ธนาคารพาณิชย์ไทยส่วนใหญ่ทำงบบัญชีเพื่อทราบผลการดำเนินงาน ทุก 6 เดือน โดยมีการปรับปรุง ได้แก่

- ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย
- ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า
- รายได้ค้างรับ
- รายได้รับล่วงหน้า
- ค่าเสื่อมราคาทรัพย์สิน
- เครื่องเขียนและแบบพิมพ์
- หนี้สูญและสงสัย
- งบการเงิน
- บัญชีกำไรขาดทุน
- งบดุล
- งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น
- งบกระแสเงินสด
- งบการเงินแบบละเอียดสำหรับใช้ภายในธนาคาร
- งบการเงินแบบย่อสำหรับเสนอต่อผู้ถือหุ้น

4) การรายงาน

ข้อกำหนดตาม พ.ร.บ. การธนาคารพาณิชย์ เกี่ยวกับรายงานต่าง ๆ
ให้ยื่นแบบรายงานธนาคารแห่งประเทศไทย โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 23
ซึ่งแบบรายงาน ประกอบด้วย

- ธ.พ. 1 รายการย่อแสดงหนี้สินและสินทรัพย์ ณ วันทำงานสุดท้ายของเดือน
- ธ.พ. 2 รายงานดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องรายปักษ์
- ธ.พ. 3 รายงานฐานะการเงินรวม ณ วันทำงานสุดท้ายของเดือน
- ธ.พ. 4 รายงานเงินให้สินเชื่อและภาระผูกพันรายใหญ่ ณ วันทำงานสุดท้ายของเดือน
- ธ.พ. 5 รายงานรายได้และค่าใช้จ่ายประจำงวด
- ธ.พ. 6 รายงานอสังหาริมทรัพย์ และการจำหน่าย ประจำปี
- ธ.พ. 7 รายงานการเคลื่อนไหวทางบัญชีระหว่างสถาบันการเงินของสำนักงานใหญ่ประจำเดือน
- ธ.พ. 8 รายงานเงินฝาก ณ วันทำงานสุดท้ายของงวด
- ธ.พ. 9 รายงานสินทรัพย์จัดชั้น ณ วันทำงานสุดท้ายของไตรมาส
- ธ.พ. 10 และ 11 รายงานการดำรงเงินกองทุน ณ วันทำงานสุดท้ายของเดือน
- ว.ธ. 1-5 รายงานธุรกรรมที่เกี่ยวกับวิเทศธนกิจ

5) ข้อกำหนดตาม พ.ร.บ. การธนาคารพาณิชย์ เกี่ยวกับการ
แสดงหนี้สินและสินทรัพย์

มาตรา 15 - ในการบันทึกบัญชีของธนาคารพาณิชย์ จะต้องจัดแจ้ง
บัญชีแสดงหนี้สิน สินทรัพย์ให้ครบถ้วนถูกต้องตามความเป็นจริง

มาตรา 15 ทวิ - เมื่อสิ้นงวดการบัญชีใด ถ้าธนาคารพาณิชย์มีสิน
ทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้หรือที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือ
เรียกคืนไม่ได้ตามที่ ธปท. กำหนด ให้ธนาคารพาณิชย์นั้นตัดสิน
ทรัพย์ดังกล่าวออกจากบัญชีหรือหักเงินสำรองเมื่อสิ้นงวดการ
บัญชีนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจาก ธปท. ให้ปฏิบัติเป็นอย่างอื่น ใน

การอนุญาต ธปท. จะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ให้ปฏิบัติด้วยก็ได้ ในกรณี
ที่ ธปท. อนุญาตให้ตามที่กล่าว ถ้านำสินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียก
คืนไม่ได้ในส่วนที่ไม่ได้ออกจากบัญชี หรือสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มี
ราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ในส่วนที่ไม่ได้กันเงินสำรองหักออกจากเงิน
กองทุนของธนาคารพาณิชย์นั้นแล้ว หากปรากฏว่าเงินกองทุนที่คง
เหลือมีจำนวน เงินกองทุนที่ต้องดำรงตามมาตรา 10 ให้ ธปท. มี
อำนาจกำหนดมาตรการใด ๆ ให้ธนาคารพาณิชย์นั้นถือปฏิบัติจน
กว่าจะได้ตัดสินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ทั้งหมดสิ้นไป

มาตรา 16 - ให้ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศ ประกาศ
งบดุลและบัญชีขาดทุนภายใน 4 เดือน นับแต่วันสิ้นปีธุรกิจของ
ธนาคารพาณิชย์และก่อนวันประชุมใหญ่ งบดุลนั้นต้องมีการรับรอง
ของผู้สอบบัญชี ซึ่งต้องมีใช้กรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้างของ
ธนาคารพาณิชย์นั้น และ ธปท. เห็นชอบด้วย สำหรับสาขาธนาคาร
ต่างประเทศ จะต้องประกาศงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนของ
ธนาคารในต่างประเทศที่ธนาคารพาณิชย์นั้นเป็นสาขา ภายใน 4
เดือนนับแต่วันสิ้นปีธุรกิจของธนาคารต่างประเทศนี้ เว้นแต่จะพิสูจน์
ได้ว่ามีเหตุขัดข้องอันสมควร ประกาศดังกล่าวให้ปิดไว้ในที่เปิดเผย
ณ สำนักงานของธนาคารพาณิชย์

จากบทบัญญัติดังกล่าว จะเห็นได้ว่ากฎหมายมีเจตนารมณ์ให้ธนาคารพาณิชย์แสดง
หลักฐานและผลการดำเนินงานที่ถูกต้องต่อสาธารณชน

6) การตรวจสอบกิจการ

(6.1) ฝ่ายตรวจสอบ

มีหน้าที่ในการตรวจสอบบัญชีและการปฏิบัติงานของฝ่าย
ต่าง ๆ และสาขา เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง หรือวิธี
การปฏิบัติที่กำหนดไว้ ตลอดจนรายงาน ให้ข้อเสนอแนะต่อกรรมการ
ผู้จัดการ เพื่อสั่งการ แก้ไขข้อบกพร่อง หรือปรับปรุงสภาพการทำงาน

ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเป็นการเสริมสร้างประโยชน์ให้แก่ธนาคาร และกระทำหน้าที่สำคัญคือ ป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตความเสียหาย ที่อาจจะเกิดขึ้นกับธนาคาร หรือความสั่นเปลี่ยงโดยไม่สมควรของ ธนาคาร

(6.2) วิธีการตรวจสอบ

(1) การตรวจสอบอาจกระทำได้หลายลักษณะ คือ

- การตรวจสอบแบบปกติ Regularity Audit
- การตรวจสอบด้านบัญชีและการเงิน -Financial Audit
- การตรวจสอบด้านปฏิบัติตามระเบียบ – Compliance Audit

(2) การตรวจสอบในขอบเขตกว้าง -Eepanded Scope Audit

- การตรวจสอบการปฏิบัติงาน - Operational Audit
- การตรวจสอบผลการดำเนินงาน -Performance Audit
- การตรวจสอบความคุ้มค่าของการใช้เงิน -Value of Money Audit
- การตรวจสอบการบริหาร -Management Audit
- การตรวจสอบการปฏิบัติตามระบบงานและนโยบาย - Compliance -Audit

(3) งานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ ได้แก่

- การตรวจสอบทั่วไป
- การตรวจสอบเฉพาะเรื่อง หรือตามความต้องการพิเศษ

7) ความล้มเหลวของธุรกิจธนาคารพาณิชย์

7.1) การกำกับและตรวจสอบธนาคารพาณิชย์โดยธนาคารแห่งประเทศไทย

การควบคุมดูแลสถาบันการเงินเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งของ ธปท. จำนวนสินทรัพย์ต่างๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสถาบันธนาคารและสถาบันเงินทุน เมื่อ

รวมกันแล้วจะมีมูลค่าเป็นเงินจำนวนมหาศาล ดังนั้น ความมั่นคงของสถาบันการเงินย่อมหมายถึงความมั่นคงของระบบการเงินของประเทศ และความปลอดภัยของเงินทุนที่ประชาชนฝากไว้ในธนาคารพาณิชย์ หรือให้กู้ยืมแก่บริษัทเงินทุนฯ ด้วยเหตุนี้เอง ธปท. จึงต้องมีหน้าที่กำกับและตรวจสอบสถาบันการเงินให้อยู่ในสถานะที่มั่นคงอยู่เสมอสำหรับธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นสถาบันการเงินที่เก่าแก่ที่สุดของประเทศและเป็นสถาบันการเงินที่มีขนาดใหญ่ที่สุด ทั้งในด้านจำนวนเงินทุน สินทรัพย์ และจำนวนพนักงาน ดังนั้นระบบธนาคารพาณิชย์จึงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจส่วนรวม และต้องมีความรับผิดชอบต่อผู้ฝากเงินเป็นอย่างมาก ธปท. จึงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจส่วนรวม และต้องมีความรับผิดชอบต่อผู้ฝากเงินเป็นอย่างมาก ธปท. จึงมีเป้าหมายในการควบคุมระบบธนาคารโดยอาศัยอำนาจตาม พ.ร.บ. การธนาคารพาณิชย์ ดังต่อไปนี้

- (1) ควบคุมการขยายตัวของระบบธนาคารพาณิชย์ โดยสนับสนุนให้มีการขยายตัวอย่างสม่ำเสมอ ในขณะที่เดียวกันความเจริญเติบโตต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความมั่นคง มีความเป็นธรรม และมีจำนวนให้เพียงพอต่อความต้องการของภาวะเศรษฐกิจของประเทศ
- (2) ควบคุมการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ให้อยู่ในขอบเขตของกฎหมายและระเบียบแบบแผนอันเป็นประเพณีการปฏิบัติที่ดี
- (3) ให้คำแนะนำช่วยเหลือและส่งเสริมธนาคารพาณิชย์ในทุก ๆ ทางที่สมควร ด้วยการให้คำแนะนำชี้แนวทางปฏิบัติงานแจ้งรายงานผลการตรวจสอบพร้อมทั้งข้อเสนอแนะและส่งข้อมูลอันเป็นประโยชน์ให้แก่ธนาคารพาณิชย์ ส่วนการกำหนดนโยบายและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธนาคารพาณิชย์ ธปท. ก็ได้จัดให้มีการปรึกษาหารือร่วมกับธนาคารพาณิชย์อยู่เป็นประจำ

7.2) วิธีการกำกับธนาคารพาณิชย์

การกำกับธนาคารพาณิชย์แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

- (1) การดูแลอนุญาตหรือผ่อนปรน
 - การเปิดสาขาใหม่ การย้าย และการปิดดำเนินการ
 - การแต่งตั้งผู้บริหาร และผู้สอบบัญชีของธนาคารพาณิชย์
 - การประกอบธุรกิจที่แตกต่างจากประเพณีปฏิบัติ

- การถือครองอสังหาริมทรัพย์ที่มีไซเพื่อเป็นที่ทำการ บ้านพักพนักงานและลูกจ้าง
- การให้สินเชื่อและภาระผูกพันแก่ลูกค้ารายใหญ่

(2) การดูแลให้จัดทำรายงาน (Report)

- รายงานประจำ คือ ธ.พ. 1-11 ว.ธ. 1-5
- รายงานพิเศษ เป็นครั้งคราว

รายงานต่าง ๆ เหล่านี้จะนำมาวิเคราะห์ ตรวจสอบความผิดปกติของฐานะและผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เพื่อชี้แนะให้ทำการตรวจสอบต่อไป

7.3) วิธีการตรวจสอบธนาคารพาณิชย์

(1)การตรวจสอบธนาคารพาณิชย์ของ ธปท. มีได้หลายลักษณะคือ

- การตรวจสอบด้านบัญชีและการเงิน (financial Audit)
- การตรวจสอบการบริหารหรือการจัดการ (Management Audit)
- การตรวจสอบเฉพาะเรื่อง

(2)ในการตรวจสอบจะแตกต่างจาก Internal Auditor และ External Auditor กล่าวคือจะพิจารณาถึงการปฏิบัติตาม พ.ร.บ. การธนาคารพาณิชย์ เป็นสำคัญ และพิจารณาฐานะความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์โดยคำนึงถึง

- ความเพียงพอของเงินกองทุน (Capital Adequacy)
- คุณภาพของสินทรัพย์ (Asset Quality)
- การจัดการ (Mangement)
- ความสามารถในการหารายได้ (Earnings)
- สภาพคล่อง (Liquidity)

(3) การตรวจสอบธนาคารพาณิชย์ของ ธปท. มีองค์ประกอบดังนี้คือ

- หน่วยงานที่รับผิดชอบ (การจัดองค์การ-สายบังคับบัญชา)
- บุคลากรที่ใช้(วุฒิ-ระดับชั้น-เพศ)
- การเตรียมการก่อนออกตรวจสอบ (กระดาษทำการ-รายงาน-ข้อมูลวิเคราะห์)
- การตรวจสอบ ณ ที่ทำการธนาคารพาณิชย์ (ระยะเวลา-การจุ่ม-วิธีการตรวจ)
- การสรุปผลการตรวจสอบ(ตรวจสอบสำนักงานใหญ่-สาขากรุงเทพมหานคร-สาขาต่างจังหวัด)
- การจัดทำรายงานการตรวจสอบ(รายงาน-หนังสือแจ้งผล)
- การติดตามผล (การดำเนินการ-มาตรการ)

ตัวอย่างกรณีความผิดที่ตรวจพบ

- ประกอบธุรกิจอื่น
- จ่ายดอกเบี้ยเงินฝากเกิน
- เรียกเก็บดอกเบี้ยจากลูกหนี้เกิน
- ให้อัฒิแก่ลูกหนี้รายใหญ่เกิน
- เลี่ยงการให้อัฒิแก่ลูกหนี้รายใหญ่

การเงินเป็นไปตามหลักวิชาการมากที่สุด ซึ่งมีผลให้ผู้กู้ที่มีประสิทธิภาพในการผลิตมากกว่ามีโอกาสได้รับเงินกู้ไปก่อน และย่อมสามารถใช้เงินทุนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่การผลิตและเศรษฐกิจในที่สุด และช่วยให้มีการแข่งขันมากขึ้นในตลาดการเงิน ยังมีจำนวนสถาบันการเงินมากเพียงไร การแข่งขันก็ยังมีมากเพียงนั้น และโครงสร้างของอัตราดอกเบี้ยของสถาบันการเงินต่าง ๆ ก็ยิ่งใกล้เคียงกันมากขึ้น ลดโอกาสที่ผู้กู้จะถูกผู้ให้กู้เอารัดเอาเปรียบโดยเรียกดอกเบี้ยสูงเกินความจำเป็น ดังนั้นจึงส่งเสริมให้มีการลงทุนมากขึ้น เพราะเมื่อผู้กู้เสียดอกเบี้ยน้อยลง การลงทุนก็มีมากขึ้นก่อให้เกิดการขยายตัวของผลผลิต รายได้ และการจ้างงาน

7.4) ความรับผิดชอบของธนาคารพาณิชย์

ธุรกิจธนาคารพาณิชย์เป็นธุรกิจที่เกิดขึ้นโดยทุนของเอกชน แต่มีความแตกต่างจากธุรกิจประเภทอื่นด้วยเหตุว่าธนาคารพาณิชย์มีความสำคัญต่อการจัดระบบการเงินของประเทศโดยตรง และได้ให้บริการที่มีผลสะท้อนถึงความกินดีอยู่ดีของประชาชน ทำให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบ

ของบุคคลที่ประกอบอาชีพการธนาคาร แต่ความรับผิดชอบเช่นนี้จะต้องไม่ขัดต่อวัตถุประสงค์ซึ่งมีอยู่ กว้างขวางพอจะจำแนกประเภทของความรับผิดชอบได้ดังนี้

1) ความรับผิดชอบต่อสาธารณชน

ความรับผิดชอบของธนาคารพาณิชย์ที่มีต่อประชาชนนั้นเป็นความรับผิดชอบ ที่เป็นผลรวมและกว้างขวาง ธนาคารพาณิชย์จะต้องจัดให้มีบริการที่เหมาะสมและมี ส่วนช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น นั่นคือ จะต้องให้เครดิตอย่างเพียงพอแก่ผู้ ประกอบการค้า การเกษตร อุตสาหกรรมและผู้บริโภค และเป็นผู้นำของท้องถิ่นในด้าน การเงินและการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีคุณค่า เพื่อความเจริญก้าวหน้าแก่ท้องถิ่นแต่ขณะ เดียวกัน ธนาคารพาณิชย์ยังต้องรับผิดชอบในการบริการและการให้เครดิตจะต้อง คำนึงถึงท่าทีและคุณภาพ และเป็นไปด้วยความระมัดระวังเพื่อผลประโยชน์ของผู้ที่ เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ฝากเงินจะได้รับความคุ้มครองความปลอดภัย ผู้บริหาร ธนาคารพาณิชย์จะต้องมีสายตายาวไกล ระวังรักษาฐานะของธนาคารให้มั่นคง รักษาสภาพคล่องให้สมบูรณ์ มิให้กระทบกระเทือนถึงความปลอดภัยของเงินฝาก นอกจากนี้การนำเงินฝากออกไปหาประโยชน์เพื่อให้ได้ตามที่ความต้องการจะต้องเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพอีกด้วย

2) ความรับผิดชอบต่อเศรษฐกิจของประเทศ

ธนาคารพาณิชย์มีอิทธิพลอย่างสูงเหนือสถานภาพและแนวโน้มของเศรษฐกิจ และมีส่วนในการกำหนดนโยบายการเงินของประเทศ ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์จึงต้อง พยายามกำหนดนโยบายและวิธีการดำเนินงานของตนให้สอดคล้องกับนโยบายการ เงินของประเทศ นอกจากนี้ที่กล่าว ธนาคารพาณิชย์อาจทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำและช่วยเหลือทางด้านวิชาการนอกเหนือจากทางด้านการเงินแก่ท้องถิ่นและ ประเทศชาติ

3) ความรับผิดชอบต่อลูกค้า

ธนาคารพาณิชย์กับลูกค้าของธนาคารมีความสัมพันธ์กันโดยตรง ปัจจุบันเกี่ยวกับความปลอดภัยและสภาพคล่องของเงินฝาก การช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ที่เชื่อถือ

ได้ ความที่จะช่วยเหลือทางการเงิน สนองความต้องการของลูกค้าในการกู้ยืมได้ทุก
ขณะ ความสะดวกและการเก็บค่าปวญการตามความเหมาะสมเป็นสิ่งที่ลูกค้าสนใจ
เป็นพิเศษ ธนาคารพาณิชย์จะต้องดำเนินงานให้เกิดประโยชน์แก่ลูกค้ามากที่สุด
เพราะผู้ฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์ก็มีส่วนเป็นเจ้าของธนาคารพาณิชย์นั้นด้วย
ธนาคารพาณิชย์จะตั้งย่ำดักก็ด้วยความเชื่อถือและการยอมรับนับถือของลูกค้า
ธนาคารพาณิชย์จึงไม่ควรเรียกเก็บค่าบริการหรือดอกเบี้ยสูงเกินควร หรือให้บริการที่
ไม่เหมาะสมเบะถือโอกาสแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว

4) ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น

ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นเป็นเรื่องภายในของธนาคาร ผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่
ต้องการจะหากำไรจากการลงทุน และหวังให้เงินทุนของตนงอกเงยขึ้น การบริหาร
งานของธนาคารเพื่อให้มีกำไรจึงเป็นสิ่งสำคัญเช่นเดียวกับอุตสาหกรรมผลิตสินค้า
และบริการอื่น ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้มีผลตอบแทนแก่ผู้ถือหุ้น ซึ่งอย่างน้อยก็ไม่ควรต่ำกว่าผล
ตอบแทนที่เขาควรจะได้รับจากการลงทุนโดยทั่วไป

5) ความรับผิดชอบต่อนักงานของธนาคาร

พนักงานของธนาคารเป็นผู้ที่ดำเนินกิจกรรมการผลิต เช่นเดียวกับพนักงานใน
โรงงานอุตสาหกรรมอื่น ๆ แต่เป็นการผลิตด้านการให้บริการแก่เจ้าของธนาคาร
พาณิชย์ ผู้บริหารจึงควรมีความรับผิดชอบต่อพนักงานธนาคารด้วย โดยการจัดให้มี
อัตราค่าจ้างที่สมควร สภาพการทำงานที่เหมาะสม จัดให้มีความมั่นคงในการทำงาน
ให้มีการอบรม การพัฒนา การดูแล และสวัสดิการอย่างพอเพียง

4.6 การเปรียบเทียบวิธีปฏิบัติทางการบัญชีของธนาคารพาณิชย์กับมาตรฐานการ บัญชีฉบับที่ 48

4.6.1 วิธีกรรับรู้รายได้

กิจการจะรับรู้รายได้จากการขายสินค้าและบริการ เมื่อผู้ขายโอนความเสี่ยงและผลประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญในการเป็นเจ้าของสินค้าหรือบริการให้กับผู้ซื้อ กระบวนการขายได้เสร็จสิ้นแล้ว หรือกิจการจะรับรู้รายได้เมื่อผู้ขายส่งมอบสินค้าหรือบริการให้กับผู้ซื้อเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ดอกเบี้ย เงินปันผล รายการกำไรหรือขาดทุน ที่เกิดจากการขายตราสารจะต้องแสดงในงบกำไรหรือขาดทุน โดยวิธีถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก ธนาคารพาณิชย์ก็เช่นเดียวกัน มีการรับรู้รายได้จากการจำหน่ายตราสารทางการเงิน เมื่อมีคำสั่งซื้อตราสาร และได้รับเงินจากผู้ซื้อเป็นที่เรียบร้อยแล้ว การจำหน่ายตราสารของธนาคารพาณิชย์ ควรแสดงให้เห็นถึงวิธีการรับรู้รายได้ ในกรณีที่ธนาคารจำหน่ายตราสารได้เพียงบางส่วนหรือ มีการจำหน่ายเกินกว่าราคาทุน เพื่อให้ผู้ลงทุนได้ทราบข้อมูลที่ถูกต้อง และตัดสินใจลงทุนกับธนาคารพาณิชย์มากยิ่งขึ้น

4.6.2 การจำหน่ายตราสาร

การจำหน่ายตราสารทางการเงินของธนาคารพาณิชย์นั้น ไม่จำเป็นต้องมีการโฆษณาเหมือนกับสินค้าโดยทั่ว ๆ ไป เนื่องจากธนาคารพาณิชย์เป็นสถานที่รับฝากเงินให้กับประชาชน แต่สาเหตุที่ประชาชนยังไม่กล้าที่จะลงทุนในตราสารประเภทนี้ เนื่องมาจาก ยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับตราสาร การลงทุนใช้จำนวนเงินสูง และมีระยะเวลาในการฝากที่ยาวนานกว่าการฝากเงินประเภทอื่น จึงทำให้ธนาคารพาณิชย์ที่ออกตราสารต้องประสบปัญหาในการจำหน่าย ที่ต้องอาศัยพนักงานที่มีศักยภาพที่สามารถชักชวนประชาชนมาลงทุนในตราสารประเภทนี้ โดยผู้ลงทุนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในตราสารประเภทนี้เป็นอย่างดี ต่อมาภาวะดอกเบี้ยในท้องตลาดต่ำจึงทำให้ตราสารประเภทนี้เป็นที่สนใจแก่ผู้ลงทุนทั่วไป และมีการจำหน่ายในราคาที่สูงกว่าราคาทุน โดยผ่านตัวแทนสาขาของธนาคารพาณิชย์ทั่วประเทศ การเป็นตัวแทนของธนาคารพาณิชย์นั้น ก็จะได้รับผลตอบแทนจากราคาซื้อ-ขายธนาคารพาณิชย์ควรมีการบันทึกผลต่างที่เกิดขึ้นในทันที ถึงแม้ว่าธนาคารพาณิชย์จะจำหน่ายตราสารในวันเริ่มแรกด้วยราคาทุนก็ตาม นอกจากนี้ ในการจองซื้อตราสารจะต้องทำการจองซื้อโดยผ่านตัวแทนสาขาทั่วประเทศ ทำให้ผู้จองไม่สามารถทราบผลในการจองซื้อตราสารในทันที ทำให้ผู้ลงทุนเสียผลประโยชน์ในการจองซื้อ เนื่องจากในการจองซื้อตราสารนั้น ผู้ลงทุนส่วนใหญ่จะนำเงินมาฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์ที่ตนเลือกลงทุน โดยนำเงินลงทุนมาจากแหล่งต่าง ๆ เช่น เงินฝากประจำ การขายหุ้น เป็นต้น

4.6.3 การวัดมูลค่าในวันสิ้นงวด

ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง ในการตัดสินใจเลือกลงทุนของผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุน ดังนั้นในการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ ในเรื่องของการวัดมูลค่าของตราสารทางการเงินในวันสิ้นงวด จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการวัดมูลค่าของตราสารทางการเงินให้ชัดเจน เช่น ใช้ราคาทุน มูลค่ายุติธรรม หรือเกณฑ์ในการวัดมูลค่าอื่น นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์จะต้องเปิดเผยถึงวิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่เลือกใช้ เพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดมูลค่าของตราสารทางการเงินด้วย โดยธนาคารพาณิชย์ทั้ง 4 แห่ง ได้แสดงวิธีในการวัดมูลค่าของตราสารทางการเงินประเภทหุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ ออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 หุ้นกู้ด้อยสิทธิ มิได้มีเปิดเผยถึงเกณฑ์ในการวัดมูลค่าว่าแสดงด้วยมูลค่าอะไร

ส่วนที่ 2 หุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ แสดงไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินว่า แสดงด้วยมูลค่ายุติธรรม

จะเห็นได้ว่า การเปิดเผยข้อมูลในวันสิ้นงวดของธนาคารพาณิชย์นั้น ยังมิได้มีการกำหนดเกณฑ์ในการวัดมูลค่าของตราสารทางการเงินที่ธนาคารพาณิชย์จำเป็นต้องเปิดเผยให้ประชาชนได้ทราบ เพื่อให้ผู้ลงทุนและผู้ใช้งบการเงินเลือกลงทุนในตราสารประเภทนี้มากยิ่งขึ้น

4.6.4 การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน

ธนาคารพาณิชย์ เป็นสถาบันการเงินที่เป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญของประเทศ ในการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน ที่เป็นการชี้ให้เห็นถึงการแสดงข้อมูลเกี่ยวกับตราสารทางการเงินที่เป็นสาระสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินงาน กระแสเงินสด ความเสี่ยง และวัตถุประสงค์ในการออกตราสารทางการเงิน เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินและผู้ลงทุน สามารถประเมินความเสี่ยงทางการเงินได้ นอกจากนี้ จะต้องเป็นข้อมูลที่ผู้ใช้งบการเงินและผู้ลงทุน อ่านแล้วเข้าใจง่าย มีสาระสำคัญและเชื่อถือได้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินและผู้ลงทุน สามารถประเมินฐานะทางการเงิน และผลการดำเนินงานที่มีลักษณะเฉพาะของธนาคารพาณิชย์ เพื่อเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกลงทุนต่อไป

ในการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของธนาคารพาณิชย์ทั้ง 4 แห่งต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ควบคู่ไปกับนโยบายและประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยต้องปฏิบัติตามนี้

- 1) ในทุก ๆ สิ้นเดือน ธนาคารพาณิชย์ จะต้องแสดงการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินในรูปแบบย่อ เพื่อแสดงฐานะการเงิน และผลการดำเนินงานให้กับธนาคารแห่งประเทศไทย และผู้ลงทุนได้ทราบ
- 2) ธนาคารพาณิชย์จะต้องแสดงผลการดำเนินงาน เพื่อรายงานต่อธนาคารแห่งประเทศไทยในทุกสิ้นเดือนแล้ว ยังต้องสรุปเป็นรายไตรมาสด้วย
- 3) ธนาคารพาณิชย์ ต้องสรุปฐานะการเงิน และผลการดำเนินงานประจำปี ซึ่งจะต้องแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินที่เกิดขึ้นในระหว่างปี โดยละเอียด

การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของธนาคารพาณิชย์ เกี่ยวกับตราสารทางการเงิน ประเภทหุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธินั้น ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติในการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลตามการตีความมาตรฐานบัญชี เรื่องที่ 3 “ เครื่องมือทางการเงินแบบผสมที่ออกโดยสถาบันการเงิน ” ซึ่งออกโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ควบคู่ไปกับนโยบายและประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เนื่องจากตราสารทางการเงินประเภทนี้ยังมิได้มีมาตรฐานในการกำหนดที่แน่นอน จึงทำให้ธนาคารพาณิชย์ มีการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูล ยังไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งจะทำให้มีผลกระทบต่อการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน ที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ ที่ผู้ลงทุนใช้ตัดสินใจเลือกลงทุนกับธนาคารพาณิชย์

4.6.5 การเปิดเผยข้อมูลในงบดุล

การเปิดเผยข้อมูลในงบดุล ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดหมวดหมู่ โดยแยกทรัพย์สินและหนี้สินตามลักษณะและเรียงลำดับตามสภาพคล่อง ตามวิธีปฏิบัติทางการบัญชี เพื่อให้ผู้ลงทุนและผู้ใช้งบการเงิน เข้าใจง่ายและสะดวกสำหรับการนำไปใช้งาน ซึ่งแบ่งการแสดงผลการในงบดุลออกเป็น 2 แบบ ดังนี้

1. การแสดงตามการตีความมาตรฐานการบัญชี เรื่องที่ 3 “ เครื่องมือทางการเงินแบบผสมที่ออกโดยสถาบันการเงิน ” ที่ออกโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ซึ่งมีการแสดงดังนี้

ทุนหุ้นบุริมสิทธิ	xxxx	บาท
ส่วนเกินมูลค่าหุ้นบุริมสิทธิ	xxxx	บาท

2. การแสดงตามแนวทางและประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย จะแสดงรายการในงบดุล ดังนี้

ทุนหุ้นบุริมสิทธิ	xxxx	บาท
ส่วนเกินมูลค่าหุ้นบุริมสิทธิ	xxxx	บาท

การเปิดเผยข้อมูลในงบดุลของธนาคารพาณิชย์สามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1. การแสดงงบดุลแบบย่อ ซึ่งจัดทำทุกเดือน เพื่อรายงานต่อธนาคารแห่งประเทศไทย และเพื่อประกาศให้ผู้ถือหุ้นและประชาชนได้ทราบ โดยจะแสดงในส่วนของหนี้สิน ในหัวข้อเงินกู้ยืมระยะยาว
2. การแสดงในรายงานประจำปี 2542 ซึ่งเป็นรายงานที่ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดทำขึ้นเพื่อรายงานผลการดำเนินงานให้กับธนาคารแห่งประเทศไทย โดยมีผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาตเป็นผู้รับรองงบการเงินให้กับธนาคารพาณิชย์ ซึ่งมีการแสดงรายการในงบดุลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 หนี้กู้ด้วยสิทธิ แสดงในส่วนของหนี้สิน ในหัวข้อหนี้สินระยะยาว

ส่วนที่ 2 หนี้กู้ด้วยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ แสดงในส่วนของหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งมีการแสดงรายการออกเป็น 2 แบบ ดังนี้

1. แสดงตามการตีความมาตรฐานการบัญชี เรื่องที่ 3 “ เครื่องมือทางการเงินแบบผสมที่ออกโดยสถาบันการเงิน ” โดยมีธนาคารพาณิชย์ 3 แห่ง ปฏิบัติตาม ได้แก่ ธนาคารกสิกรไทย จำกัด(มหาชน) , ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) ,ธนาคารทหารไทย จำกัด(มหาชน)
2. แสดงตามการตีความและประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ที่ปฏิบัติตามได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน)

จะเห็นได้ว่าในการเปิดเผยข้อมูลในงบดุลของธนาคารพาณิชย์ ในรายงานประจำปี 2542 นั้น ยังไม่มีมาตรฐานในการกำหนดที่แน่นอนของตราสาร ประเภทหุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ จึงทำให้ธนาคารพาณิชย์ทั้ง 4 แห่ง มีการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูล ไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งทำให้ผู้ลงทุนและผู้ซึ่งบการเงิน เกิดความสับสนและไม่สามารถเปรียบเทียบงบการเงินได้ นอกจากนี้ ยังมีผลต่ออัตราส่วนทางการเงิน ที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ ดังนั้น ในการเปิดเผยข้อมูลในงบดุล จึงควรมีมาตรฐานในการกำหนดในการเปิดเผยข้อมูลของตราสารทางการเงินประเภทหุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ ที่จะให้ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินอื่นที่ออกตราสารประเภทนี้ ถือปฏิบัติในการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูล ตามมาตรฐานการบัญชี หรือตามแนวทางและประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย

4.7 ผลของการใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่มีต่ออัตราส่วนทางการเงิน

การแสดงผลอัตราส่วนทางการเงินเป็นส่วนหนึ่งของการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ ที่จะช่วยให้ผู้ลงทุนและผู้ซึ่งบ ใช้ในการตัดสินใจทางเศรษฐกิจ การแสดงการใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชี มีผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ ที่ต้องอาศัยข้อมูลจากงบการเงิน การแสดงผลทางในงบการเงินของตราสารกึ่งหนี้กึ่งทุน ประเภทหุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ ที่ธนาคารพาณิชย์ให้ปฏิบัติอยู่ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ กล่าวคือ

1. การแสดงตามการตีความมาตรฐานการบัญชี เรื่องที่ 3 “ เครื่องมือทางการเงินแบบผสมที่ออกโดยสถาบันการเงิน ” ที่ออกโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาต
2. การแสดงตามนโยบายและประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย

โดยปกติธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่ จะแสดงรายการในงบการเงิน ตามมาตรฐานการบัญชีที่ออกโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย แต่ในตราสารกึ่งหนี้กึ่งทุน ประเภทหุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ เป็นตราสารที่เป็นทั้งหนี้และเป็นทั้งทุนอยู่ในประเภทเดียวกัน จึงทำให้การแสดงผลรายการตามการตีความมาตรฐานการบัญชี เรื่องที่ 3 “ เครื่องมือทางการเงินแบบผสมที่ออกโดยสถาบันการเงิน ” ที่ออกโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ต่างกับนโยบายและประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งผลของการเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่

ต่างกัน ทำให้มีผลต่อการแสดงอัตราส่วนทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ และมีผลต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของผู้ลงทุนและผู้ใช้งบการเงิน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

แสดงการเปรียบเทียบวิธีปฏิบัติทางการบัญชีของธนาคาร กับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 เพื่อให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะ

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48	วิธีปฏิบัติทางการบัญชีของธนาคาร	ปัญหาและอุปสรรค	ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ
<p><u>วิธีการรับรู้รายได้</u></p> <p>กิจการจะรับรู้รายได้จากการสินค้าหรือบริการ เมื่อผู้ขายโอนความเสี่ยงและผลประโยชน์การเป็นเจ้าของสินค้าหรือบริการให้กับผู้ซื้อ ส่วนกำไรหรือขาดทุนที่เกิดขึ้นบันทึบโดยวิธีถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก</p>	<p><u>วิธีการรับรู้รายได้</u></p> <p>ธนาคารทั้ง 4 แห่ง มีการรับรู้รายได้เมื่อมีคำสั่งซื้อตราสารหนี้ และได้รับเงินจากผู้ซื้อซึ่งเป็นที่ยอมรับแล้ว หรือเมื่อผู้ซื้อโอนเงินค่าของซื้อหุ้นให้กับธนาคาร ซึ่งธนาคารจะบันทึกตามเกณฑ์คงค้าง</p>	<p><u>วิธีการรับรู้รายได้</u></p> <p>ควรแสดงให้เห็นถึงการรับรู้รายได้จากการจำหน่ายตราสารในส่วนของเงินจากราคาทุน</p>	<p><u>วิธีการรับรู้รายได้</u></p> <p>ในการเปิดเผยข้อมูลในเรื่องการรับรู้รายได้ของธนาคารพาณิชย์ทั้ง 4 แห่ง ควรมีการแสดงให้เห็นถึงวิธีการรับรู้รายได้และค่าใช้จ่ายในกรณีที่ธนาคารจำหน่ายตราสารได้เพียงบางส่วน หรือทั้งจำนวน และในส่วนที่เกินจากราคาทุน ถึงแม้จะเป็นการเพิ่มภาระในการปฏิบัติงานก็ตาม เพื่อให้ผู้ลงทุนใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุนกับธนาคารพาณิชย์มากยิ่งขึ้น</p>
<p><u>การจำหน่ายตราสาร</u></p> <p>ในการจำหน่ายตราสารทางการเงินของสถาบันการเงินต้องบันทึกผลต่างระหว่างสิ่งตอบแทนสุทธิที่ได้รับกับ</p>	<p><u>การจำหน่ายตราสาร</u></p> <p>ธนาคารทั้ง 4 แห่ง จำหน่ายตราสารหนี้ในวันเริ่มแรกด้วยราคาทุน</p>	<p><u>การจำหน่ายตราสาร</u></p> <p>1. เป็นการซื้อขายโดยผ่านสาขาทั่วประเทศทำผู้ซื้อไม่สามารถทราบผลในการจองซื้อหุ้นในทันที</p>	<p><u>การจำหน่ายตราสาร</u></p> <p>ในการจำหน่ายตราสารทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ทั้ง 4 แห่ง เป็นการจองซื้อตราสารโดยผ่านสาขาทั่ว</p>

<p>ราคาตามบัญชีของตราสารทางการเงิน</p> <p><u>การวัดมูลค่าในวันสิ้นงวด</u></p> <p>สถาบันการเงินต้องเปิดเผยนโยบายบัญชีที่ใช้วัดมูลค่าหนี้สินทางการเงินแต่ละประเภทกว่าใช้ราคาทุน มูลค่ายุติธรรม หรือเกณฑ์การวัดมูลค่าอื่น และต้องเปิดเผยวิธีปฏิบัติทางบัญชีที่เลือกใช้ เพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดมูลค่าของตราสาร</p>	<p><u>การวัดมูลค่าในวันสิ้นงวด</u></p> <p>ธนาคารพาณิชย์ทั้ง 4 แห่ง มีวิธีการวัดมูลค่าตราสารหนี้ ประเภทหุ้นกู้ ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้</p> <p>-ส่วนที่ 1 หุ้นกู้ด้อยสิทธิ มิได้เปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินว่าแสดงด้วยมูลค่าอะไร</p> <p>-ส่วนที่ 2 หุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ</p>	<p>2. ควรมีการแสดงผลต่างในการจำหน่ายและยกการเปลี่ยนมือของตราสารเพื่อบันทึกเป็นรายได้</p>	<p><u>การวัดมูลค่าในวันสิ้นงวด</u></p> <p>1. ไม่มีการเปิดเผยวิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่เลือกใช้ในการวัดมูลค่าได้อย่างชัดเจน</p> <p>2. มิได้แสดงวิธีที่ใช้ในการวัดมูลค่าของตราสารทางการเงินให้ชัดเจน</p> <p>3. มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ลงทุนและผู้ใช้งบการเงิน ในการเลือกที่จะลงทุน</p>	<p>ประเทศ ทำให้ผู้ซื้อชื่อไม่สามารถทราบผลการซื้อขายชื่อในทันที จึงทำให้ผู้ซื้ออาจเสียผลประโยชน์ในการจองชื่อ (ในกรณีที่ยังซื้อแล้วไม่ได้) ในการจำหน่ายและการเปลี่ยนมือของตราสารในแต่ละครั้งอาจมีส่วนต่างระหว่างสิ่งตอบแทนสุทธิกับมูลค่าตามบัญชี จึงควรมีการแสดงและบันทึกผลต่างที่เกิดขึ้น</p>	<p><u>การวัดมูลค่าในวันสิ้นงวด</u></p> <p>ธนาคารพาณิชย์ทั้ง 4 แห่ง ควรมีการเปิดเผยถึงวิธีปฏิบัติทางการบัญชีและเกณฑ์ในการวัดมูลค่าของตราสารทางการเงินให้ถูกต้องชัดเจน และเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี ทั้งในรายงานประจำปี และเอกสารเผยแพร่ทางการเงิน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ลงทุนและผู้ใช้งบ</p>
---	--	--	--	--	---

<p><u>การจัดประเภทของตราสาร</u></p> <p>การจัดประเภทของตราสารทางการเงิน ประเภทหุ้นกู้ด้วยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ ตามมาตรฐานการบัญชี จัดให้อยู่ในตราสารประเภทตราสารกึ่งหนี้กึ่งทุน</p>	<p><u>แสดงด้วยมูลค่ายุติธรรม</u></p> <p>ธนาคารพาณิชย์ทั้ง 4 แห่ง จัดตราสารทางการเงิน ประเภทหุ้นกู้ด้วยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ อยู่ในประเภทตราสารหนี้ เนื่องจากมีการจ่ายดอกเบี้ยที่แน่นอนและมีกำหนดระยะเวลาในการได้คืน</p>	<p><u>การจัดประเภทของตราสาร</u></p> <p>1. ทำให้มีผลกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงิน ในการแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธนาคาร</p> <p>2. มีผลกระทบต่อการตัดสินใจลงทุนของผู้ลงทุนและผู้ใช้งบการเงินที่มีต่อธนาคาร</p>	<p><u>การจัดประเภทของตราสาร</u></p> <p>การจัดประเภทของตราสารทางการเงิน มีความสัมพันธ์กับตราสารทางการเงิน ประเภทหุ้นกู้ด้วยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ เป็นตราสารกึ่งหนี้กึ่งทุน แต่นำหน้าก็อาจจะเป็นตราสารหนี้มากกว่า ถ้าธนาคารจัดให้เป็นตราสารหนี้ ก็จะทำให้มีความหมายของตราสารได้ จะทำให้ผู้ลงทุนตัดสินใจผิดพลาดในการลงทุน ซึ่งจะส่งผลกระทบบต่อธนาคารและการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของธนาคารด้วย</p>
---	--	--	---

<p>การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน</p> <p>ในการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของสถาบันการเงิน จะต้องเป็นข้อมูลที่ผู้ใช้งบการเงิน อ่านแล้วเข้าใจได้ง่าย และมีสาระสำคัญโดยใช้ดุลยพินิจในการกำหนดรายละเอียดของตราสารทางการเงินที่ควรเปิดเผย ต้องเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องและเชื่อถือได้ เพื่อช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินและผู้ลงทุนสามารถประเมินฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของสถาบันการเงิน ซึ่งจะประโยชน์ต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจ</p>	<p>การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน</p> <p>การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ทั้ง 4 แห่ง โดยธนาคารจะต้องแสดงข้อมูลที่เปิดเผยประโยชน์ของผู้ใช้งบการเงิน และง่ายต่อการนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งนอกจากจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีแล้ว ธนาคารยังต้องปฏิบัติตามนโยบายและประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยด้วย ดังนี้</p>	<p>การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน</p> <p>1. ทุกสิ้นเดือนธนาคารจะเปิดเผยข้อมูลทางการเงินในรูปแบบย่อ</p> <p>2. ธนาคารต้องแจ้งผลการดำเนินงานเพื่อรายงานต่อธนาคารแห่งประเทศไทยทุกสิ้นเดือนและสรุปผลเป็นรายไตรมาส</p>
<p>การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน</p> <p>1. มิได้แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับข้อกำหนดของการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินไว้ให้ชัดเจน</p> <p>2. มีผลกระทบต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของผู้ลงทุนและผู้ใช้งบการเงินในการเลือกที่จะลงทุนกับธนาคาร</p> <p>3. มีผลกระทบต่อการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินในการดำเนินงานของสถาบันการเงินในการแสดงผลของสถาบันการเงิน</p>	<p>การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน</p> <p>การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ทั้ง 4 แห่ง มีผลกระทบต่อรายละเอียดยกข้อ 1 ข้อ 2 และข้อ 3</p>	<p>การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน</p> <p>โดยปกติธนาคารพาณิชย์ทั้ง 4 แห่ง มีการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชี เรื่องที่ 3 เครื่องมือทางการเงินแบบผสมที่ออกโดยสถาบันการเงิน ควบคู่กับนโยบายและประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย แต่ตราสารทางการเงินชนิดใหม่นี้ ยังไม่มีมาตรฐานกำหนดที่แน่นอน จึงทำให้การเปิดเผยข้อมูลยังไม่ถูกต้องชัดเจน และไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีเดียวกัน ซึ่งมีผลกระทบต่อการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินในการแสดงผลของสถาบันการเงินในงบการเงิน</p>
<p>การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน</p> <p>การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของสถาบันการเงิน จะต้องเป็นข้อมูลที่ผู้ใช้งบการเงิน อ่านแล้วเข้าใจได้ง่าย และมีสาระสำคัญโดยใช้ดุลยพินิจในการกำหนดรายละเอียดของตราสารทางการเงินที่ควรเปิดเผย ต้องเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องและเชื่อถือได้ เพื่อช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินและผู้ลงทุนสามารถประเมินฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของสถาบันการเงิน ซึ่งจะประโยชน์ต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจ</p>	<p>การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน</p> <p>การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ทั้ง 4 แห่ง มีผลกระทบต่อรายละเอียดยกข้อ 1 ข้อ 2 และข้อ 3</p>	<p>การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน</p> <p>โดยปกติธนาคารพาณิชย์ทั้ง 4 แห่ง มีการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชี เรื่องที่ 3 เครื่องมือทางการเงินแบบผสมที่ออกโดยสถาบันการเงิน ควบคู่กับนโยบายและประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย แต่ตราสารทางการเงินชนิดใหม่นี้ ยังไม่มีมาตรฐานกำหนดที่แน่นอน จึงทำให้การเปิดเผยข้อมูลยังไม่ถูกต้องชัดเจน และไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีเดียวกัน ซึ่งมีผลกระทบต่อการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินในการแสดงผลของสถาบันการเงินในงบการเงิน</p>

<p>3. ธนาคารต้องสรุปผลการดำเนินงานประจำปี โดยละเอียด</p>	<p>การเปิดเผยข้อมูลในงบดุล ในการเปิดเผยข้อมูลในงบดุล สถาบันการเงินต้องจัดทำงบดุล โดยแยกทรัพย์สินและหนี้สินตามลักษณะและเรียงลำดับตามสภาพคล่อง โดยตราสาร ประเภทหุ้นกู้ด้วยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ จัดประเภทเป็นตราสารกึ่งหนี้กึ่งทุน ซึ่งแบ่งการแสดงรายการในงบดุลออกเป็น 2 แบบ คือ</p> <p>1. แสดงตามการตีความของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย จะแสดงในส่วนของหนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น</p> <p>2. แสดงตามนโยบายและประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย จะ</p>	<p>การเปิดเผยข้อมูลในงบดุล การเปิดเผยข้อมูลในงบดุลของธนาคารพาณิชย์ทั้ง 4 แห่ง แสดงรายการแยกตามหมวดหมู่ และประเภทของทรัพย์สินและหนี้สิน โดยเรียงลำดับตามสภาพคล่อง การแสดงรายการตราสารหนี้ ประเภทหุ้นกู้ด้วยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ ในงบดุล สามารถแบ่งออกได้ดังต่อไปนี้</p> <p>1. การแสดงในงบดุลแบบย่อ ซึ่งจัดทำทุกเดือน จะแสดงในส่วนของหนี้สิน ในหัวข้อเงินกู้ยืมระยะยาว</p> <p>2. ในรายงานประจำปี 2543 แสดงในส่วนของหนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น แยกแสดงโดยแบ่งหุ้นกู้ด้วยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ ออกเป็น</p>	<p>การเปิดเผยข้อมูลในงบดุล 1. การเปิดเผยข้อมูลของธนาคารพาณิชย์ทั้ง 4 แห่ง การปฏิบัติไม่ไปในแนวทางเดียวกัน ทำให้ผู้ซึ่งบการเงินเกิดความสับสน และไม่สามารเปรียบเทียบงบการเงินนี้ได้</p> <p>2. มีผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ลงทุนและผู้ซึ่งบการเงินในการเลือกที่จะลงทุน</p> <p>3. มีผลกระทบต่อการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน ในการแสดงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธนาคาร</p>	<p>การเปิดเผยข้อมูลในงบดุล ในการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ ในรายงานประจำปี 2542 ธนาคารยังไม่มีการแสดงการกำหนดที่แน่นอนของตราสารทางการเงินประเภทนี้ จึงทำให้มีการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลของแต่ละธนาคารไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ดังนั้น จึงควรมีมาตรฐานกำหนดในการเปิดเผยข้อมูลในงบดุลของธนาคารพาณิชย์ที่ออกตราสารประเภทนี้ ว่าให้ถือปฏิบัติในการแสดงรายการตามการตีความของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยหรือตามนโยบายและประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย</p>
--	---	--	---	--

<p>แสดงในส่วนของผู้ถือหุ้น</p>	<p>2 ส่วน ดังนี้</p> <p><u>ส่วนที่ 1</u> หุ้นกู้ด้อยสิทธิ แสดงในส่วนของหนี้สิน ในหัวข้อหนี้สินระยะยาว</p> <p><u>ส่วนที่ 2</u> หุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ แสดงในส่วนของหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น โดยแบ่งการแสดงรายการออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แสดงตามการตีความของสมาคม นักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย โดยมีธนาคารพาณิชย์ 3 แห่ง ได้แก่ ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน), ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) และธนาคารทหารไทย จำกัด(มหาชน) ซึ่งมีการแสดงรายละเอียดดังนี้ 	
--------------------------------	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> - หุ่นผู้ด้อยสิทธิ แสดงในหนังสือ ระยะยาว - หุ่นบริริมสิทธิ แสดงในส่วนของผู้ถือหุ้น - ส่วนเกินมูลค่าหุ้น แสดงในส่วนของผู้ถือหุ้น <p>2. แสดงตามนโยบายและประกาศ ของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยมี ธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน) ปฏิบัติ ซึ่งมีการแสดงรายละเอียด ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - หุ่นบริริมสิทธิ แสดงในส่วน ของผู้ถือหุ้น - ส่วนเกินมูลค่าหุ้น แสดงใน ส่วนของผู้ถือหุ้น 		
--	---	--	--

ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)

ตารางที่ 4.2 แสดงข้อมูลทางการเงินโดยสรุป

บมจ.ธนาคารกสิกรไทย

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542

หน่วย : ล้านบาท

ข้อมูลจากงบการเงินรวม	สมาคมบัญชีและผู้ สอบบัญชีรับอนุญาตแห่ง ประเทศไทย	นโยบายของธนาคารแห่ง ประเทศไทย	ผลต่าง	
			จำนวน	%
สินทรัพย์รวม	733,121	733,121	-	-
หนี้สินรวม	701,215	681,248	(19,967)	2.85
ส่วนของผู้ถือหุ้น	31,645	51,612	19,967	63.10
รายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผล	45,536	45,536	-	-
รายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผลสุทธิ	9,634	9,634	-	-
รายได้รวม	52,435	52,435	-	-
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ	(47,019)	(47,019)	-	-

ตารางที่ 4.3 แสดงอัตราส่วนทางการเงิน

บมจ.ธนาคารกสิกรไทย

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542

อัตราส่วนทางการเงิน	สมาคมบัญชีและผู้ สอบบัญชีรับอนุญาตแห่ง ประเทศไทย	นโยบายของธนาคารแห่ง ประเทศไทย	ผลต่าง (%)
กำไร(ขาดทุน)สุทธิต่อรายได้รวม(%)	(89.67)	(89.67)	-
ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น(%)	(111.87)	(90.40)	21.47
ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม(%)	(6.31)	(6.31)	-
เงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง(%)	12.59	8.77	3.82
กำไร(ขาดทุน)สุทธิต่อหุ้น (บาท)	(25.09)	(25.09)	-
เงินปันผลต่อหุ้น (บาท)	-	-	-
มูลค่าตามบัญชีต่อหุ้น (บาท)	13.45	13.45	-

จากการแสดงอัตราส่วนทางการเงิน จะเห็นได้ว่า การเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีของธนาคารมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินรวม ส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตราส่วนทางการเงิน ถ้าธนาคารเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีในการแสดงรายการในงบการเงินตามการตีความของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย จะมีหนี้สินรวมเป็นจำนวน 701,215 ล้านบาท ส่วนของผู้ถือหุ้นจำนวน 31,645 ล้านบาท ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นคิดเป็นร้อยละ (111.87) และเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงคิดเป็นร้อยละ 12.59 แต่ถ้าธนาคารเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีตามแนวทางของธนาคารแห่งประเทศไทย จะทำให้ธนาคารมีหนี้สินรวมเป็นจำนวน 681,248 ล้านบาท ส่วนของผู้ถือหุ้นจำนวน 51,612 ล้านบาท ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นคิดเป็นร้อยละ (90.40) และเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงคิดเป็นร้อยละ 8.77 จะเห็นได้ว่า ถ้าธนาคารเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีตามการตีความมาตรฐานการบัญชี ที่ออกโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาต จะทำให้ธนาคารมีผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นลดลงร้อยละ 21.47 และการดำรงเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.82 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานและความสามารถในการจ่ายผลตอบแทนให้กับผู้ถือหุ้นที่ลดลง ซึ่งจะทำให้ผู้ถือหุ้นไม่ได้รับเงินปันผลในงวดการบัญชีนี้ ในส่วนของสินทรัพย์รวม รายได้รวม และผลขาดทุนจากการดำเนินงาน จะไม่เปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีแบบไหน

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน)

ตารางที่ 4.4 แสดงข้อมูลทางการเงินโดยสรุป

บมจ.ธนาคารกรุงเทพ

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542

หน่วย : ล้านบาท

ข้อมูลจากงบการเงินรวม	สมาคมักบัญชีและผู้ สอบบัญชีรับอนุญาตแห่ง ประเทศไทย	นโยบายของธนาคารแห่ง ประเทศไทย	ผลต่าง	
			จำนวน	%
สินทรัพย์รวม	1,181,685	1,181,685	-	-
หนี้สินรวม	1,136,412	1,101,915	(34,497)	3.04
ส่วนของผู้ถือหุ้น	45,273	79,770	34,497	76.20
รายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผล	65,621	65,621	-	-
รายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผลสุทธิ	7,849	7,849	-	-
รายได้รวม	92,360	92,360	-	-
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ	(59,829)	(59,829)	-	-

ตารางที่ 4.5 แสดงอัตราส่วนทางการเงิน

บมจ.ธนาคารกรุงเทพ

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542

อัตราส่วนทางการเงิน	สมาคมักบัญชีและผู้ สอบบัญชีรับอนุญาตแห่ง ประเทศไทย	นโยบายของธนาคารแห่ง ประเทศไทย	ผลต่าง (%)
กำไร(ขาดทุน)สุทธิต่อรายได้รวม(%)	(64.78)	(64.78)	-
ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น(%)	(81.71)	(75.00)	6.71
ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม(%)	(4.88)	(4.88)	-
เงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง(%)	11.64	7.52	4.12
กำไร(ขาดทุน)สุทธิต่อหุ้น (บาท)	(40.80)	(40.80)	-
เงินปันผลต่อหุ้น (บาท)	-	-	-
มูลค่าตามบัญชีต่อหุ้น (บาท)	30.80	30.80	-

จากการแสดงอัตราส่วนทางการเงิน จะเห็นได้ว่า การเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการเงินของธนาคารมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินรวม ส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตราส่วนทางการเงิน ถ้าธนาคารเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการเงินในการแสดงรายการในงบการเงินตามการตีความของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย จะมีหนี้สินรวมเป็นจำนวน 1,136,412 ล้านบาท ส่วนของผู้ถือหุ้นจำนวน 45,273 ล้านบาท ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นคิดเป็นร้อยละ (81.71) และเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงคิดเป็นร้อยละ 11.64 แต่ถ้าธนาคารเลือกใช้นโยบายบัญชีตามแนวทางของธนาคารแห่งประเทศไทย จะทำให้ธนาคารมีหนี้สินรวมเป็นจำนวน 1,101,915 ล้านบาท ส่วนของผู้ถือหุ้นจำนวน 79,770 ล้านบาท ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นคิดเป็นร้อยละ (75.00) และเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงคิดเป็นร้อยละ 7.52 ซึ่งจะต้องสำรองเงินกองทุนเพิ่มขึ้นอีกเพื่อที่จะให้ได้ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้เองคือ ร้อยละ 8.50 จะเห็นได้ว่า ถ้าธนาคารเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการเงินตามการตีความมาตรฐานการบัญชี เรื่องที่ 3 ที่ออกโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาต จะทำให้ธนาคารมีผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นลดลงร้อยละ 6.71 และเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.12 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานและความสามารถในการจ่ายผลตอบแทนให้กับผู้ถือหุ้นที่ลดลง หรือไม่มีการจ่ายเงินปันผลในงวดการบัญชีนี้ ในส่วนของสินทรัพย์รวม รายได้รวม และผลขาดทุนจากการดำเนินงาน จะไม่เปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการเงินแบบไหน นอกจากนี้ธนาคารยังสามารถสำรองเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงได้ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด คือ 8.50 %

ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน)

ตารางที่ 4.6 แสดงข้อมูลทางการเงินโดยสรุป

บมจ.ธนาคารกรุงศรีอยุธยา

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542

หน่วย : ล้านบาท

ข้อมูลจากงบการเงินรวม	สมาคมนักบัญชีและผู้ สอบบัญชีรับอนุญาตแห่ง ประเทศไทย	นโยบายของธนาคารแห่ง ประเทศไทย	ผลต่าง	
			จำนวน	%
สินทรัพย์รวม	441,594	441,594	-	-
หนี้สินรวม	417,451	404,455	(12,996)	3.11
ส่วนของผู้ถือหุ้น	24,143	37,139	12,996	53.83
รายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผล	26,537	26,537	-	-
รายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผลสุทธิ	3,012	3,012	-	-
รายได้รวม	28,878	28,878	-	-
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ	(20,760)	(20,760)	-	-

ตารางที่ 4.7 แสดงอัตราส่วนทางการเงิน

บมจ.ธนาคารกรุงศรีอยุธยา

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542

อัตราส่วนทางการเงิน	สมาคมนักบัญชีและผู้ สอบบัญชีรับอนุญาตแห่ง ประเทศไทย	นโยบายของธนาคารแห่ง ประเทศไทย	ผลต่าง (%)
กำไร(ขาดทุน)สุทธิต่อรายได้รวม(%)	(71.89)	(71.89)	-
ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น(%)	(81.38)	(55.90)	25.48
ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม(%)	(4.49)	(4.49)	-
เงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง(%)	14.84	11.26	3.58
กำไร(ขาดทุน)สุทธิต่อหุ้น (บาท)	(14.23)	(14.23)	-
เงินปันผลต่อหุ้น (บาท)	-	-	-
มูลค่าตามบัญชีต่อหุ้น (บาท)	13.05	13.05	-

จากการแสดงอัตราส่วนทางการเงิน จะเห็นได้ว่า การเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีของธนาคารมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินรวม ส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตราส่วนทางการเงิน ถ้าธนาคารเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีในการแสดงรายการในงบการเงินตามการตีความมาตรฐานการบัญชี เรื่องที่ 3 ที่ออกโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย จะมีหนี้สินรวมเป็นจำนวน 417,451 ล้านบาท ส่วนของผู้ถือหุ้นจำนวน 24,143 ล้านบาท ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นคิดเป็นร้อยละ (81.38) และเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงคิดเป็นร้อยละ 14.84 แต่ถ้าธนาคารเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีตามแนวทางของธนาคารแห่งประเทศไทย จะทำให้ธนาคารมีหนี้สินรวมเป็นจำนวน 404,455 ล้านบาท ส่วนของผู้ถือหุ้นจำนวน 37,139 ล้านบาท ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นคิดเป็นร้อยละ (55.90) และเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงคิดเป็นร้อยละ 11.26 จะเห็นได้ว่า ถ้าธนาคารเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีตามการตีความมาตรฐานการบัญชี จะทำให้ธนาคารมีผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นลดลงร้อยละ 25.48 และเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.58 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานและความสามารถในการจ่ายผลตอบแทนให้กับผู้ถือหุ้นลดลง ในส่วนของสินทรัพย์รวม รายได้รวม และผลขาดทุนจากการดำเนินงาน จะไม่เปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีแบบไหน นอกจากนี้ธนาคารยังสามารถสำรองเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงได้ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด คือ 8.50 %

ธนาคารทหารไทย จำกัด(มหาชน)

ตารางที่ 4.8 แสดงข้อมูลทางการเงินโดยสรุป

บมจ.ธนาคารทหารไทย

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542

ข้อมูลจากงบการเงินรวม	สมาคมักบัญชีและผู้ สอบบัญชีรับอนุญาตแห่ง ประเทศไทย	นโยบายของธนาคารแห่ง ประเทศไทย	ผลต่าง	
			จำนวน	%
สินทรัพย์รวม	335,002	335,002	-	-
หนี้สินรวม	326,143	316,185	(9,958)	3.05
ส่วนของผู้ถือหุ้น	8,859	18,817	9,958	112.41
รายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผล	19,239	19,239	-	-
รายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผลสุทธิ	1,925	1,925	-	-
รายได้รวม	21,445	21,445	-	-
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ	(11,624)	(11,624)	-	-

ตารางที่ 4.9 แสดงอัตราส่วนทางการเงิน

บมจ.ธนาคารทหารไทย

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542

อัตราส่วนทางการเงิน	สมาคมักบัญชีและผู้ สอบบัญชีรับอนุญาตแห่ง ประเทศไทย	นโยบายของธนาคารแห่ง ประเทศไทย	ผลต่าง (%)
กำไร(ขาดทุน)สุทธิต่อรายได้รวม(%)	(54.20)	(54.20)	-
ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น(%)	(77.98)	(61.77)	16.21
ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม(%)	(3.37)	(3.37)	-
เงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง(%)	9.87	6.42	3.45
กำไร(ขาดทุน)สุทธิต่อหุ้น (บาท)	(11.45)	(11.45)	-
เงินปันผลต่อหุ้น (บาท)	-	-	-
มูลค่าตามบัญชีต่อหุ้น (บาท)	8.73	8.73	-

จากการแสดงอัตราส่วนทางการเงิน จะเห็นได้ว่า การเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการเงินของธนาคารมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินรวม ส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตราส่วนทางการเงิน ถ้าธนาคารเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการเงินในการแสดงรายการในงบการเงินตามการตีความมาตรฐานการบัญชี ที่ออกโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย จะมีหนี้สินรวมเป็นจำนวน 326,143 ล้านบาท ส่วนของผู้ถือหุ้นจำนวน 8,859 ล้านบาท ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นคิดเป็นร้อยละ (77.98) และเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงคิดเป็นร้อยละ 9.87 แต่ถ้าธนาคารเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการเงินตามแนวทางของธนาคารแห่งประเทศไทย จะทำให้ธนาคารมีหนี้สินรวมเป็นจำนวน 316,185 ล้านบาท ส่วนของผู้ถือหุ้นจำนวน 18,817 ล้านบาท ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นคิดเป็นร้อยละ (61.77) และเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงคิดเป็นร้อยละ 6.42 ซึ่งต่ำกว่าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดคือ ร้อยละ 8.50 จะเห็นได้ว่า ถ้าธนาคารเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการเงินตามการตีความมาตรฐานการบัญชี จะทำให้ธนาคารมีผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นลดลงร้อยละ 16.21 และเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.87 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานและความสามารถในการจ่ายผลตอบแทนให้กับผู้ถือหุ้นที่ลดลง ในส่วนของสินทรัพย์รวม รายได้รวม และผลขาดทุนจากการดำเนินงาน จะไม่เปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเลือกใช้นโยบายการบัญชีแบบไหน นอกจากนี้ธนาคารยังสามารถสำรองเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงได้ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด คือ 8.50 %

จากการแสดงอัตราส่วนทางการเงินและข้อมูลทางการเงินโดยสรุป พบว่า ผลจากการเลือกใช้นโยบายบัญชีมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 ของธนาคารพาณิชย์ทั้ง 4 แห่ง จะทำให้ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธนาคารในทางที่ดีขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของธนาคารพาณิชย์ทั้ง 4 แห่ง เพิ่มขึ้น และเมื่อเปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินและข้อมูลทางการเงินโดยสรุปของธนาคารพาณิชย์ทั้ง 4 แห่ง จะเห็นว่า บมจ.ธนาคารกรุงเทพ มีขนาดใหญ่อันดับหนึ่งโดยวัดจากสินทรัพย์รวม และเป็นธนาคารขนาดใหญ่ที่มีขาดทุนสุทธิต่อรายได้รวมคิดเป็นร้อยละ (64.78)

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

5.1.สรุปผลการศึกษา

มาตรฐานการบัญชีมีความสำคัญต่อสถาบันการเงิน เพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางให้สถาบันการเงิน ใช้อย่างดีถือเป็นหลักปฏิบัติในการรวบรวม จัดบันทึก สรุปผล และรายงานเหตุการณ์เกี่ยวกับงบการเงิน ตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปให้ถูกต้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นในการออกตราสารชนิดใหม่ ๆ ของสถาบันการเงิน จึงควรมีการกำหนดมาตรฐานการบัญชีในการปฏิบัติให้ถูกต้องและชัดเจน ซึ่งผู้ที่รับผิดชอบในการจัดทำมาตรฐานการบัญชี คือสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย จะเป็นผู้จัดทำมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ขึ้นมาเพื่อให้สอดคล้องกับการออกตราสารชนิดใหม่ ๆ

งบการเงินที่สถาบันการเงินจัดทำขึ้น เพื่อเสนอต่อผู้ใช้งบการเงินที่เป็นบุคคลภายนอกอาจมีความแตกต่างจากงบการเงินของประเทศอื่น เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจ และกฎหมายที่แตกต่างกัน สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยจึงได้จัดทำมาตรฐานการบัญชีขึ้น โดยใช้หลักการจัดทำตามแบบมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศหรือ IAS (INTERNATIONAL ACCOUNTING STANDARD) ซึ่งจัดทำเพื่อที่จะให้ผู้ใช้งบการเงินมีความเข้าใจในมาตรฐานการบัญชีให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อสะดวกต่อการอ่านงบการเงิน หรือผู้ใช้งบการเงินที่ไม่มีความเข้าใจในหลักการบัญชี ผู้ใช้งบเหล่านี้จึงต้องอาศัยมาตรฐานการบัญชีเป็นแนวทางในการอ่านงบการเงิน นอกจากนี้การเลือกใช้นโยบายการบัญชียังมีผลกระทบต่อการแสดงอัตราส่วนทางการเงิน ที่จะชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพการดำเนินงานและความแข็งแกร่งของสถาบันการเงินอีกด้วย

ดังนั้น ในการออกมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 เพื่อรองรับสำหรับตราสารกึ่งหนี้กึ่งทุน ประเภทหุ้นกู้ด้อยสิทธิ-หุ้นบุริมสิทธิ นับว่าเป็นผลดีต่อสถาบันการเงินที่จะได้มีแนวทางในการปฏิบัติงานและการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินให้ถูกต้องและเหมาะสมต่อผู้ใช้งบการเงิน จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ต้องมีการศึกษาเปรียบเทียบวิธีปฏิบัติทางการบัญชีของธนาคารพาณิชย์ กับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่

48 โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเปรียบเทียบวิธีปฏิบัติทางการบัญชีของธนาคารพาณิชย์กับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 และศึกษาถึงผลกระทบของวิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่แตกต่างกันที่มีต่ออัตราส่วนทางการเงิน เพื่อหาความแตกต่างระหว่างมาตรฐานการบัญชีหรือหลักการบัญชีที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ตามการตีความมาตรฐานการบัญชี เรื่องที่ 3 “เครื่องมือทางการเงินแบบผสมที่ออกโดยสถาบันการเงิน” ที่ออกโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ควบคู่กับนโยบายและประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย กับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 เพื่อชี้ให้เห็นถึงผลดีเสีย ปัญหา และอุปสรรคของการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 และเพื่อให้ข้อเสนอแนะและอุปสรรคของข้อมูล ตามการศึกษาวิเคราะห์ของผู้ศึกษาเท่านั้น โดยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอทราบความคิดเห็นและข้อเท็จจริง เนื่องจากมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 มีการเผยแพร่ และถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มใน หรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2543 เป็นต้นไป

5.2 อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเปรียบเทียบวิธีปฏิบัติทางการบัญชีของธนาคารพาณิชย์ กับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 ทำให้ทราบอุปสรรคและข้อเสนอแนะของวิธีปฏิบัติทางการบัญชี เกี่ยวกับการแสดงรายการ และการเปิดเผยข้อมูล ในเรื่องดังต่อไปนี้

1. การรับรู้รายการ (RECOGNITION) ไม่มีการแสดงวิธีปฏิบัติทางการบัญชีในการรับรู้รายการของตราสารทางการเงินไว้อย่างชัดเจน
2. การวัดมูลค่าของตราสาร ไม่มีการเปิดเผยวิธีที่ใช้ในการวัดมูลค่าของตราสารไว้อย่างชัดเจน
3. สิทธิในการควบคุมตราสาร ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลในการแสดงสิทธิในการควบคุมตราสารทางการเงินให้ผู้ถือหุ้นได้ทราบ
4. การแสดงรายการ และการเปิดเผยข้อมูล (DISCLOSURE) ไม่มีมาตรฐานกำหนดวิธีปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของสถาบันการเงิน ว่าธนาคารแยกประเภทของตราสารทางการเงินว่าเป็นส่วนของหนี้สินหรือ ส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งทำให้ธนาคารมีวิธีปฏิบัติทางการบัญชีไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน
5. อัตราส่วนทางการเงิน การรับรู้รายการที่ต่างกันทำให้มีผลต่อการแสดงอัตราส่วนทางการเงิน ที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ที่แตกต่างกัน

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ธนาคารแห่งประเทศไทย หน่วยงานของทางการที่มีหน้าที่กำกับดูแล นักบัญชี นักวิชาการ ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหลายในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ในการรับรู้รายการของธนาคารพาณิชย์ ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการรับรู้รายการโดยแยกแยะแสดงส่วนที่เป็นหนี้สิน ออกจากส่วนของผู้ถือหุ้น อย่างเป็นทางการและเป็นรูปธรรมและชัดเจน โดยมีตัวอย่างประกอบเพื่อให้ เห็นภาพพจน์อย่างชัดเจน เพื่อเป็นมาตรฐานในการกำหนดการปฏิบัติงานของธนาคารพาณิชย์ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

2. การวัดมูลค่า สถาบันการเงินจะต้องมีการกำหนดเกณฑ์ในการวัดค่า ที่สามารถวัดค่าได้ง่ายที่สุดก่อน หรือ ต้องเปิดเผยถึงการวัดมูลค่าว่าใช้มูลค่ายุติธรรม หรือราคาตลาด หรือวิธีการวัดมูลค่าอื่น ในการวัดมูลค่าของตราสาร นอกจากนี้ควรสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสถาบันประเมินมูลค่าหลักทรัพย์ที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป และสามารถประเมินมูลค่าหลักทรัพย์ได้อย่างครอบคลุมในหลักทรัพย์ทุกประเภท รวมทั้งการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติทางบัญชี เพื่อที่จะได้สะดวกในการจัดทำของผู้จัดทำงบการเงินและผู้ใช้งบการเงิน

3. ควรมีการกำหนดสิทธิในการควบคุมตราสารที่จะเกิดขึ้นในอนาคตไว้ให้ชัดเจน เนื่องจากการลงทุนในตราสารชนิดนี้ เป็นการลงทุนที่ใช้เงินลงทุนและมีความเสี่ยงสูง จึงควรมีการกำหนดสิทธิในการควบคุมตราสาร ระยะเวลาในการไถ่ถอนและแปลงสภาพของตราสาร เพื่อประโยชน์แก่ผู้ลงทุน

4. การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ ควรมีมาตรฐานในการกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์จะต้องทำการเปิดเผยข้อมูลให้เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชีที่ออกโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย หรือตามนโยบายและประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยให้ปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้จัดทำงบการเงิน ผู้ใช้งบการเงิน และผู้ลงทุนในการเลือกตัดสินใจลงทุนกับธนาคารพาณิชย์

5. จากการเปิดเผยข้อมูลในการแสดงรายการที่แตกต่างกันของธนาคารพาณิชย์ มี

ผลต่อการแสดงอัตราส่วนทางการเงิน ที่เป็นการวัดผลการดำเนินงาน และประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ที่แตกต่างกันด้วย ซึ่งจากการแสดงอัตราส่วนทางการเงินที่แตกต่างกันนี้ ทำให้มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนของผู้ลงทุนและผู้ใช้งบการเงิน ที่มีต่อธนาคารพาณิชย์ จึงควรมีการกำหนดเกณฑ์ในการแสดงรายการ การรับรู้รายการ และการวัดมูลค่าของตราสาร ให้ธนาคารพาณิชย์และผู้ที่ยกตราสารประเภทนี้ ถือปฏิบัติให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

บรรณานุกรม

- กรรณิกา ฤทธิบุตร.การควบคุมธนาคารพาณิชย์โดยธนาคารแห่งประเทศไทย.วิทยาลัยนิพนธ์มหาบัณฑิต
แผนกวิชาการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2517
- กวี วงศ์พัฒน์.การบัญชีการเงิน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เอเชียแปซิฟิก ,2539
- กอบชัย ฉิมกุล.การบริหารการลงทุน. กรุงเทพฯ : บริษัท เอ็ม 44 จำกัด ,2543
- เชษฐ รัตตะกนิษฐ์.เศรษฐกิจวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) ,2542
- ชมรมผู้ค้าตราสารหนี้.วิวัฒนาการของตลาดตรา สารหนี้ไทยและแนวทางการพัฒนาในอนาคต.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ชมรมผู้ค้าตราสารหนี้ ,2542
- ณัฐพล ชาลิตชีวิท."ก ข ค เรื่อง ตราสารหนี้". กรุงเทพฯ : บริษัท เอ็ม 44 จำกัด ,2543
- พยอม สิงห์เสนห์.การบัญชีการเงิน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ชวนพิมพ์ ,2541
- ประยูร จินดาประดิษฐ์.การธนาคารพาณิชย์ การดำเนินงานและการบัญชี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
อักษรสมัย ,2539
- ปิยรัตน์ ศุภะนันท์.การวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย.
วิทยาลัยนิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาการธนาคารและการเงิน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2522
- ศิรินันท์ วัชรกร.บทบาทของธนาคารพาณิชย์ในการระดมทุนในรูปแบบต่าง ๆ.วิทยาลัยนิพนธ์มหาบัณฑิต
แผนกการธนาคารและการเงิน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2518
- สงวน จงสกุล.ตลาดตราสารหนี้ อีกทางเลือกหนึ่งในการระดมทุน. กรุงเทพฯ : เศรษฐกิจปริทัศน์ ,2538
- สาจิตต์ม์ จันทโนทก.การบัญชีบริษัทจำกัด. กรุงเทพฯ : ศูนย์ตำราอาจารย์นิมิตร ,2539
- สุวัฒน์ เอียนชาติรี.การบัญชีธนาคาร. กรุงเทพฯ : บริษัท พัฒนาวิชาการ(2535) จำกัด ,2539
- สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาต.มาตรฐานการตีความ เรื่องที่ 3. กรุงเทพฯ : บริษัท พี เอ
ลิฟวิง จำกัด ,2542
- สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย.มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48. กรุงเทพฯ :
บริษัท พี เอ ลิฟวิง จำกัด ,2542
- Cochran, John A. Monetary , Banking and the Economy. New York : Macmillan Publishing
Inc., 1975.
- Frank K. Reilly. 1994. Investment Analysis and Portfolio Management. Fort Worth, Tex. :
Dryden Press.

ภาคผนวก ก.

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับตราสารหนี้

ความหมายของตราสารหนี้

ตราสารหนี้ คือ เอกสารสิทธิทางการเงินที่แสดงว่าผู้ออม หรือผู้ลงทุน หรือผู้ถือเอกสารสิทธิ ยินยอมโอนอำนาจซื้อปัจจุบันให้แก่ผู้กู้หรือผู้ต้องการใช้เงิน โดยผู้ออมหรือผู้มีสิทธิตามเอกสารสิทธิทางการเงินนั้น จะได้รับชำระคืนในอนาคตพร้อมผลตอบแทนที่ตกลงกันหรือกำหนดไว้ในเอกสาร (ณัฐพล 2535 :18-19)

ตราสารหนี้ คือ ตราสารการเงิน (Financial Instrument) ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการระดมทุนในตลาดเงินประเภทหนึ่ง *

ตราสารการเงิน หมายถึง เอกสารสิทธิทางการเงินที่แสดงว่า ผู้ออม ผู้ลงทุน หรือผู้ถือเอกสารสิทธิ ยินยอมโอนอำนาจซื้อในปัจจุบันให้แก่ผู้ที่ต้องการใช้เงิน โดยผู้ออมหรือผู้มีสิทธิตามเอกสารสิทธิทางการเงินนั้นจะได้รับชำระคืนในอนาคต พร้อมผลตอบแทนที่ตกลงกันหรือที่กำหนดไว้ในเอกสารสิทธิ โดยที่ผู้ออมไม่จำเป็นต้องถือกรรมสิทธิ์ไว้จนครบสัญญาหรือครบกำหนดไถ่ถอน แต่สามารถซื้อ ขาย โอนเปลี่ยนมือได้เมื่อต้องการ

การแบ่งประเภทของตราสารหนี้

1. แบ่งตามระยะเวลาของตราสารที่ออกจำหน่าย

* “ตราสารหนี้ ทางเลือกใหม่ในการระดมทุน “ เอกสารเชิงวิชาการธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) หน้า 2

1.1.ตราสารในตลาดเงิน ได้แก่ ตราสารหนี้ที่มีอายุไม่เกิน 1 ปี เป็นตราสารที่มีสถาบันการเงินค้ำประกันหรืออาวัล หรือไม่มีหลักประกันก็ได้ เช่น ตั๋วเงินคลัง ตราสารพาณิชย์ ตั๋วสัญญาใช้เงิน และตั๋วแลกเงินที่ออกโดยธุรกิจและสถาบันการเงิน

1.2.ตราสารในตลาดทุน ได้แก่ ตราสารที่มีอายุเกิน 1 ปีขึ้นไป แบ่งได้ 3 ลักษณะ คือ

- ตราสารประเภทหนี้ระยะยาว เช่น พันธบัตรรัฐบาล พันธบัตรรัฐวิสาหกิจ พันธบัตรธุรกิจ พันธบัตรประเภทไม่ไม่กำหนดอายุได้ถอน (Perpetual Bond) หุ้นกู้
- ตราสารประเภททุน ได้แก่ ตราสารที่แสดงความเป็นเจ้าของในกิจการ ผู้ถือตราสารนี้จะได้รับผลตอบแทนตามผลการดำเนินงานจริงของกิจการในรูปของเงินปันผล ตราสารประเภทนี้ ได้แก่ หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ ใบสำคัญแสดงสิทธิในการจองซื้อหุ้นสามัญ (warrants)
- ตราสารลูกผสม (Hybrid Instruments) ได้แก่ตราสารประเภทใหม่ ๆ ที่มีคุณสมบัติในการแปลงสภาพจากตราสารประเภทหนี้และประเภททุน เช่น หุ้นกู้แปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญ ตราสารแปลงสภาพอื่น ๆ

2. แบ่งตามประเภทของผู้ออก

2.1.ตราสารที่ออกโดยภาครัฐบาล เช่น พันธบัตรรัฐบาล พันธบัตรรัฐวิสาหกิจ เป็นการระดมทุนจากประชาชนในกรณีที่รัฐบาลกำหนดนโยบายงบประมาณขาดดุลประจำปี หากช่วงใดที่รัฐบาลกำหนดนโยบายเกินดุล จะไม่มีการออกตราสารเพื่อระดมทุน

2.2.ตราสารที่ออกโดยภาคเอกชน เช่น หุ้นกู้ (Corporate Debenture) หุ้นกู้แปลงสภาพ (Convertible Debenture) เพื่อระดมทุนโดยตรงจากประชาชน นอกเหนือจากการระดมทุนโดยการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน หรือการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน

3. แบ่งตามความมั่นคงของตราสาร

1.1 ตราสารที่มีหลักประกัน (Secured Bond) เป็นตราสารที่ต้องมีสินทรัพย์ค้ำประกันในการออกตราสารนั้น เช่น หลักทรัพย์ภาครัฐบาล บัตรเงินฝาก ตั๋วสัญญาใช้เงินของสถาบันการเงิน เงินฝากประจำ ที่ดิน อาคาร หนังสือค้ำประกันของสถาบันการเงินและ

ลูกหนี้เงินกู้ เป็นต้น หากในกรณีที่ผู้ออกตราสารไม่สามารถชำระดอกเบี้ยหรือเงินต้นได้ สามารถนำสินทรัพย์ที่ค้ำประกันมาชำระหนี้ได้

- 1.2 ตราสารที่ไม่มีหลักประกัน (Unsecured Bond) เป็นตราสารที่ออกโดยไม่มีสินทรัพย์ค้ำประกัน หากในกรณีที่ผู้ออกตราสารไม่สามารถชำระหนี้ดอกเบี้ยหรือเงินต้นได้ต้องไปเรียกร้อง จากสินทรัพย์ภายในของบริษัทผู้ออกตราสาร

องค์ประกอบของตราสารหนี้

ในการลงทุนในตราสารหนี้ เป็นการลงทุนที่ผู้ลงทุนจะต้องวิเคราะห์ผลตอบแทนและความเสี่ยงต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงองค์ประกอบของตราสารหนี้ ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

1. ผู้ออกตราสาร (Issuer) มีความสำคัญมาก เพราะทำให้ผู้ลงทุนทราบถึงระดับความเสี่ยงของตราสาร สำหรับตราสารหนี้ภาครัฐบาลหรือที่รัฐบาลค้ำประกัน จัดเป็นตราสารหนี้ที่ไม่มีความเสี่ยง ส่วนตราสารหนี้ภาครัฐวิสาหกิจ แม้จะมีความเสี่ยงแต่ก็ต่ำมาก แต่ตราสารหนี้ภาคเอกชน จะมีความเสี่ยงมากน้อยแตกต่างกันไป ซึ่งขึ้นอยู่กับการจัดอันดับความน่าเชื่อถือ จะทำให้ผู้ลงทุนสามารถวิเคราะห์ความเสี่ยงได้ง่ายขึ้น ซึ่งสามารถแบ่งได้ดังนี้
 - 1.1 ภาครัฐบาล
 - 1.2 ภาครัฐวิสาหกิจ
 - 1.3 ภาคเอกชน
2. มูลค่าที่ตราไว้ หรือราคาที่ตราไว้ (Par Value หรือ Face Value หรือ Principle Amount) เป็นจำนวนเงินต่อหน่วยที่ระบุมูลค่าที่ผู้ออกตราสารกำหนดจะจ่ายให้กับผู้ถือตราสารหนี้เมื่อครบกำหนดไถ่ถอน เช่น หุ้นกู้ด้อยสิทธิของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) กำหนดมูลค่าที่ตราไว้ต่อหน่วย 1,000.- บาท หากผู้ถือหุ้นกู้ด้อยสิทธิมีจำนวนหุ้นกู้ 10,000 หน่วย เมื่อครบกำหนดไถ่ถอนก็จะได้รับเงินคืนเป็นจำนวน 10 ล้านบาท

3. อัตราดอกเบี้ย (Coupon Rate) หมายถึง อัตราดอกเบี้ยที่ผู้ออกตราสารหนี้ มีภาระที่จะต้องจ่ายให้กับผู้ถือตราสารหนี้ นั้น ๆ ตามวัน เดือน ปี ที่กำหนด ตลอดจนอายุของตราสารหนี้ ประเภทของอัตราดอกเบี้ยอาจแบ่งได้ดังนี้
 - 3.1. ประเภทไม่มีดอกเบี้ย หรืออัตราดอกเบี้ยเท่ากับศูนย์ (Zero Coupon Rate) ตราสารหนี้ที่ไม่มีดอกเบี้ยจะต้องเสนอราคาขายให้แก่ผู้ลงทุนต่ำกว่ามูลค่าที่ตราไว้ ผลตอบแทนของผู้ลงทุน จึงเรียกว่า “ส่วนลด” (Discount) คือ ผลต่างระหว่างราคาขายที่ตราไว้ กับราคาขาย
 - 3.2. ประเภทอัตราดอกเบี้ยแบบคงที่ (Fixed Rate) เช่น 10 % ต่อปี ผู้ออกตราสารจะต้องจ่ายดอกเบี้ยในอัตรา 10 % ต่อปี ตลอดอายุของตราสาร ไม่ว่าอัตราดอกเบี้ยในตลาดจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง
 - 3.3. ประเภทอัตราดอกเบี้ยแบบลอยตัว (Floating Rate) คือ การกำหนดอัตราดอกเบี้ยอ้างอิง (Reference Rate) ไว้กับอัตราดอกเบี้ยประเภทใดประเภทหนึ่ง และบวกหรือลบด้วยส่วนต่าง (Margin) ของอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงนั้น เช่น อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือน ของ 5 ธนาคารใหญ่ และบวกเพิ่มด้วยส่วนต่าง 2% ต่อปี หากอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือน ของธนาคาร 5 ธนาคารเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 % ต่อปี บวกด้วยส่วนต่างอีก 2% ต่อปี อัตราดอกเบี้ยจ่ายในงวดนั้นเท่ากับ 5.75 % ต่อปี เป็นต้น อัตราดอกเบี้ยแบบลอยตัวนี้ จะมีการปรับอัตราดอกเบี้ยใหม่ทุกครั้งที่ครบกำหนดจ่ายดอกเบี้ยในแต่ละงวด โดยในระหว่างงวดจะไม่มี การเปลี่ยนแปลงอัตราแม้ว่าอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงก็ตาม
 - 3.4. ประเภทผสมระหว่างอัตราดอกเบี้ยคงที่กับอัตราดอกเบี้ยแบบลอยตัว เช่น หุ้นกู้ของ บมจ.ปูนซีเมนต์ไทย ครั้งที่ 1/2543 กำหนดอัตราดอกเบี้ยแบบคงที่ในปีที่ 1-4 ร้อยละ 7.75 % ต่อปี และปีที่ 5-6 กำหนดอัตราดอกเบี้ยแบบลอยตัว โดยอ้างอิงกับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 1 ปี เฉลี่ยของ 4 ธนาคารใหญ่และบวกเพิ่มด้วยส่วนต่างร้อยละ 2 % ต่อปี เป็นต้น
 - 3.5. ประเภทอัตราดอกเบี้ยแบบขั้นบันได (Step up Rate) นั้น คล้ายกับประเภทผสมเพียงแต่แบบขั้นบันไดจะไม่มีอัตราดอกเบี้ยแบบคงที่ จะมีแต่อัตราดอกเบี้ยแบบลอยตัว และบวกด้วยส่วนต่างของแต่ละช่วงที่แตกต่างกัน
4. วงการจ่ายดอกเบี้ย (Coupon Payment) เป็นการระบุจำนวนครั้งของการจ่ายดอกเบี้ย เช่น 1 ครั้งต่อปี, 2 ครั้งต่อปี , 4 ครั้งต่อปี หรือทุก ๆ เดือน แล้วแต่ผู้ออกตราสารจะกำหนด

สำหรับตราสารหนี้ของประเทศไทยนั้น หากเป็นตราสารหนี้ภาครัฐบาล ส่วนใหญ่จะกำหนดจ่ายปีละ 2 ครั้ง หรือจ่ายทุก 6 เดือน สำหรับตราสารหนี้ภาคเอกชนในปัจจุบัน ส่วนใหญ่จะกำหนดจ่ายปีละ 4 ครั้ง หรือทุก 3 เดือน เพื่อจูงใจให้ลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย คือ ลูกค้าเงินฝากประจำรายใหญ่ย้ายเงินไปลงทุนในตราสารหนี้มากขึ้น

5. วันครบกำหนดไถ่ถอน หรือวันหมดอายุ (Maturity Date) เป็นการกำหนดวันที่ผู้ออกตราสารต้องจ่ายคืนเงินต้นและดอกเบี้ยงวดสุดท้าย (ถ้ามี) ให้กับผู้ลงทุน โดยปกติตราสารหนี้ระยะยาวจะมีความผันผวนของราคามากกว่าตราสารหนี้ระยะสั้น ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยของตราสารหนี้ระยะยาวจึงมักสูงกว่าตราสารหนี้ระยะสั้น
6. ข้อกำหนดสิทธิ (Covenants) เป็นข้อสัญญาที่ผู้ออกตราสารมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามตลอดอายุของตราสารหนี้นั้น โดยจะระบุไว้ในหนังสือชี้ชวนหรือหนังสือข้อเสนอเทศ กำหนดให้ผู้ออกตราสารต้องกระทำหรืองดเว้นการกระทำ และหากผู้ออกตราสารไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดสิทธิ จะถือเป็นเหตุของการผิดนัดที่ผู้ลงทุนอาจเรียกร้องบังคับให้ชำระหนี้โดยทันที ข้อกำหนดสิทธิอาจแบ่งได้ดังนี้
 - 6.1 การกำหนดโครงสร้างเงินทุนของกิจการ เพื่อป้องกันมิให้ผู้ออกตราสารระดมทุนด้วยการก่อหนี้เพิ่มเติมเกินข้อกำหนด
 - 6.2 การกำหนดเงื่อนไขการจ่ายเงินปันผล เพื่อป้องกันไม่ให้ปริมาณเงินสดของกิจการลดลง เพราะการจ่ายเงินปันผลทำให้สินทรัพย์ของกิจการลดลง ความเสี่ยงด้านเครดิตมีมากขึ้น
 - 6.3 การกำหนดเงื่อนไขการรวมกิจการของบริษัท เนื่องจากการรวมกิจการอาจทำให้ความเสี่ยงด้านเครดิตสูงขึ้น
 - 6.4 การกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้สินทรัพย์ของกิจการ เช่น อาจกำหนดไว้ว่า การจะขาย หรือจำหน่ายโอน จำนอง จำนำ ให้เช่า ก่อให้เกิดภาวะผูกพันใด ๆ ทั้งหมด หรือบางส่วนในสินทรัพย์ถาวรที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ จะต้องแจ้งให้ผู้ออกตราสารหนี้ทราบและลงนามรับรอง เป็นต้น
7. สิทธิแฝง (Embedded Option) ตราสารหนี้บางชนิด ผู้ออกตราสารอาจมีการกำหนดสิทธิแฝงไว้ ดังนี้

- 7.1 ตราสารหนี้ที่ให้สิทธิแก่ผู้ออกตราสารมีสิทธิไถ่ถอนคืนได้ก่อนกำหนด (Call Option) เช่น หุ้นกู้ด้อยสิทธิของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) ครั้งที่ 4 มีอายุ 7 ปี และกำหนดสิทธิในการไถ่ถอนก่อนกำหนดโดยธนาคาร ณ สิ้นปีที่ 5 ดังนั้น เมื่อครบ 5 ปี หากธนาคารใช้สิทธิไถ่ถอนก่อนกำหนด ก็จะต้องชำระคืนเงินต้นให้แก่ผู้ลงทุนตามมูลค่าที่ตราไว้ ในหลักการทั่วไปผู้ออกตราสารจะใช้สิทธิในการไถ่ถอนคืนก่อนกำหนด ก็ต่อเมื่ออัตราดอกเบี้ยในตลาดลดต่ำลง และสามารถออกตราสารใหม่ได้ด้วยต้นทุนใหม่ที่ต่ำกว่า
- 7.2 ตราสารหนี้ที่ให้สิทธิแก่ผู้ลงทุนมีสิทธิขายคืนได้ก่อนกำหนด (Put Option) เช่น หุ้นกู้แปลงสภาพ มีอายุ 10 ปี กำหนดให้ผู้ลงทุนมีสิทธิขายคืนได้ก่อนกำหนด ณ สิ้นปีที่ 3 ในราคา 120% ของมูลค่าที่ตราไว้

ผลตอบแทนจากการลงทุนในตราสารหนี้

ผลตอบแทนจากการลงทุนในตราสารหนี้ มีดังนี้

1. ดอกเบี้ย หรือคูปอง (Coupon) เป็นกระแสเงินสดที่ผู้ลงทุนจะได้รับแน่นอนตามระยะเวลาที่ผู้ออกตราสารหนี้กำหนดไว้ เช่นหุ้นกู้ ประเภทจ่ายดอกเบี้ยทุก 6 เดือน อัตราดอกเบี้ย 10 % อายุหุ้นกู้ 2 ปี ราคาที่ตราไว้ต่อหน่วย 1,000 บาท ดังนั้นผู้ลงทุนจะได้รับดอกเบี้ยทุก 6 เดือน เป็นจำนวน 4 งวด ๆ ละ 50 บาท $(1,000 \times 10\% / 2)$
2. ดอกเบี้ยของดอกเบี้ยโดยการนำดอกเบี้ยที่ได้รับจากการลงทุนในตราสารหนี้ไปลงทุนต่อ (Interest on Interest หรือ Reinvestment) การนำดอกเบี้ยที่ได้รับในแต่ละงวดไปลงทุนต่อที่อัตราดอกเบี้ยตามตลาด เป็นการเพิ่มผลตอบแทนจากการลงทุนในตราสารหนี้ให้สูงขึ้น
3. กำไร/ขาดทุน จากส่วนต่างของราคา (Capital Gain/Loss) ในกรณีที่ผู้ลงทุนถือตราสารหนี้จนครบกำหนดไถ่ถอน ก็จะได้รับเงินต้นคืนเท่ากับราคาที่ตราไว้ จึงไม่ได้รับผลกระทบจากกำไรหรือขาดทุนจากส่วนต่างของราคา แต่สำหรับผู้ลงทุนที่ต้องการขายตราสารหนี้ก่อนครบกำหนด อาจมีกำไรจากการขายได้ (Capital Gain) หากราคาขายสูงกว่าราคา

ตราไว้ หรืออาจมีผลขาดทุน (Capital loss) หากราคาขายต่ำกว่าราคาที่ตราไว้ ซึ่งปัจจัยสำคัญที่มีผลโดยตรงต่อระดับราคาตลาดหรือราคาซื้อขายของตราสารหนี้ คืออัตราดอกเบี้ยในตลาด หากอัตราดอกเบี้ยในตลาดลดลง ราคาตลาดของตราสารหนี้ก็จะเพิ่มสูงขึ้นกว่าราคาที่ตราไว้ เรียกว่า "premium" แต่หากอัตราดอกเบี้ยในตลาดสูงขึ้น ราคาตลาดของตราสารหนี้ก็จะต่ำกว่าราคาที่ตราไว้ เรียกว่า "Discount" จะเห็นได้ว่าราคาตลาดของตราสารหนี้จะแปรผกผัน หรือเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราดอกเบี้ยในตลาดเสมอ

ความเสี่ยงจากการลงทุนในตราสารหนี้

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า การลงทุนในตราสารหนี้ นั้น มีความเสี่ยงที่แตกต่างกัน พอจะสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยในตลาด (Interest Rate Risk หรือ Market Risk) ตามที่กล่าวมาแล้วในเรื่อง กำไร/ขาดทุนจากส่วนต่างของราคาของตราสารหนี้ว่า จะขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยในตลาด ดังนั้นสำหรับผู้ถือหน่วยลงทุนจึงมีโอกาสกำไร หรือขาดทุนได้หากไม่ได้ถือครองตราสารหนี้ นั้นจนครบกำหนดไถ่ถอน
2. ความเสี่ยงจากการผิดนัดชำระหนี้ (Default Risk) ความเสี่ยงประเภทนี้ผู้ลงทุนสามารถที่จะประเมินความเสี่ยงได้ง่ายขึ้น หากตราสารหนี้ นั้นได้รับการจัดอันดับความน่าเชื่อถือ (Credit Rating) หากตราสารหนี้ใดได้รับการจัดอันดับความน่าเชื่อถือที่ดี ก็จะมี ความเสี่ยงด้านเครดิตต่ำ อัตราดอกเบี้ยก็จะต่ำกว่าตราสารหนี้ที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือที่ไม่ดี ในหลักการลงทุนในตราสารหนี้ที่มี Credit Rating ต่ำกว่าระดับเพื่อการลงทุนคือ ระดับต่ำกว่า BBB เราจะเรียกว่าตราสารที่มีความเสี่ยงสูง (Junk Bond) ผู้ลงทุนก็ จะต้องการผลตอบแทนจากการลงทุนในตราสารหนี้ประเภทนี้สูง เพื่อชดเชยค่าความเสี่ยง

3. ความเสี่ยงจากการขาดสภาพคล่องของตราสารหนี้ (Liquidity Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากผู้ลงทุนต้องการขายตราสารหนี้ก่อนครบกำหนด แล้วอาจจะประสบปัญหาไม่สามารถขายได้ หรืออาจขายได้ในราคาที่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ทั้งนี้เนื่องจากตราสารหนี้ นั้นขาดสภาพคล่องในการซื้อขายในตลาดรอง ดังนั้น นักลงทุนจึงต้องพิจารณาด้วยว่า ในการออกตราสารใด ๆ ผู้ออกตราสารได้มีการเตรียมการรองรับเรื่องตลาดรองของตราสารหนี้ นั้นไว้หรือไม่ แต่สำหรับผู้ลงทุนที่ต้องการถือครองตราสารหนี้ จนครบกำหนดก็ไม่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงประเภทนี้

การออกและการเสนอขายตราสารหนี้ในตลาดแรกและตลาดรอง

การออกและการเสนอขายตราสารหนี้ ก็มีลักษณะเช่นเดียวกับตลาดตราสารประเภทอื่น นั่นคือ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ตลาดแรก (Primary Market) หมายถึง ตลาดของหลักทรัพย์ที่มีการออกใหม่ (New Issue) โดยการออกและเสนอขายตราสารหนี้ในตลาดแรก จะมีวิธีการที่แตกต่างตามประเภทของตราสาร ดังนี้
 - 1.1 ตราสารหนี้ภาครัฐบาล หรือพันธบัตรรัฐบาล มีหลายประเภทตามวัตถุประสงค์ของการออกตราสาร มีดังนี้
 - 1.1.1. พันธบัตรลงทุน (Investment Bond)
 - 1.1.2. พันธบัตรเงินกู้ (Loan Bond) เพื่อช่วยเหลือกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน
 - 1.1.3. พันธบัตรออมทรัพย์ (Saving Bond)
 - 1.1.4. พันธบัตรที่ออกเพื่อช่วยเหลือกองทุนชั้นที่ 1 และ ชั้นที่ 2 ของสถาบันการเงิน

การออกและการเสนอขายพันธบัตรรัฐบาล ใช้วิธีการประมูล (ยกเว้นพันธบัตรออมทรัพย์ จะไม่ใช้วิธีการประมูล แต่ให้ธนาคารแห่งประเทศไทย เสนอขายแก่ประชาชนโดยตรง) โดยธนาคารแห่งประเทศไทยจะเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดประมูลด้วยการแจ้งให้สถาบันการเงินที่จัด

ทะเบียนไว้กับธนาคารแห่งประเทศไทย คือธนาคารพาณิชย์ และบริษัทเงินทุน ทำหนังสือแสดงความจำนงขอประมูลซื้อพันธบัตร โดยต้องระบุถึงจำนวนพันธบัตรที่ต้องการและอัตราผลตอบแทน เพื่อที่ธนาคารแห่งประเทศไทยจะได้จัดสรรพันธบัตรให้แก่ผู้ที่เสนออัตราผลตอบแทนที่ต่ำสุดไปก่อนจนเต็มจำนวน ต่อจากนั้นจึงจัดสรรให้แก่ผู้เสนออัตราผลตอบแทน ที่สูงขึ้นในลำดับถัดไป

- 1.2. ตราสารหนี้ภาครัฐวิสาหกิจ หรือพันธบัตรรัฐวิสาหกิจ การออกและการเสนอขายใช้วิธีการประมูลเช่นกัน โดยกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง จะเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการประมูล ด้วยการมีหนังสือเชิญชวนให้สถาบันการเงินเข้าร่วมประมูล สถาบันการเงินบางแห่งอาจเข้าไปประมูลโดยลำพัง หรืออาจรวมกันเป็นกลุ่ม แล้วส่งตัวแทนเข้าร่วมประมูลก็ได้ เนื่องจากผู้ประมูลได้จะต้องรับผิดชอบในการจำหน่ายพันธบัตรที่ออกในครั้งนั้นทั้งหมด โดยผู้เข้าร่วมประมูลจะต้องเสนออัตราผลตอบแทนและค่าใช้จ่ายในการจัดการ และกรมบัญชีกลางจะใช้เกณฑ์อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return : IRR) ต่ำสุดเป็นเกณฑ์ตัดสินใจให้แก่ผู้ที่ชนะการประมูล
- 1.3. ตราสารหนี้ภาคเอกชน การออกและการเสนอขายหุ้นกู้ภาคเอกชนจะต้องปฏิบัติตามระเบียบของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) โดยวิธีการออกและการเสนอขายแบ่งออกดังนี้
 - 1.3.1. การเสนอขายแก่บุคคลในวงจำกัด (Private Placement : PP) คือการเสนอขายหุ้นกู้ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังต่อไปนี้
 - การเสนอขายให้แก่นักลงทุนไม่เกิน 35 ราย ภายในระยะเวลา 12 เดือน
 - เสนอขายให้แก่นักลงทุนประเภทสถาบัน 17 ประเภท เช่น ธนาคาร บริษัทเงินทุน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนรวม และบุคคลธรรมดา ที่มีเงินลงทุนตั้งแต่ 10 ล้านบาท เป็นต้น
 - 1.3.2. การเสนอขายแก่ประชาชน (Public Offering : P/O) คือการเสนอขายหุ้นกู้ต่อประชาชนที่ไม่เข้าข่ายตามข้อ (1.3.1) โดยหุ้นกู้ที่เสนอขายแบบ P/O จะต้องมีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือ

วิธีการออกและเสนอขายหุ้นกู้ภาคเอกชนนอกจากจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แล้ว ในขั้นตอนการจัดจำหน่าย ผู้ออกหุ้นกู้ส่วนใหญ่จะแต่งตั้งให้สถาบันการเงินทำหน้าที่เป็นผู้รับประกันการจำหน่าย

2. ตลาดรอง (Secondary Market) หมายถึง ตลาดซึ่งทำหน้าที่ซื้อขายตราสารที่ได้เคยจำหน่ายผ่านมือผู้ลงทุนในตลาดแรก จึงเป็นการซื้อขาย เพื่อเปลี่ยนมือผู้ถือตราสารเท่านั้น สำหรับตลาดรองของตราสารหนี้ของไทยที่มีบทบาทสำคัญ คือ ศูนย์ซื้อขายตราสารหนี้ไทย (The Thai Bond Dealing Center : Thai BDC)

ภาษีเงินได้จากการลงทุนในตราสารหนี้

เงินได้จากการลงทุนในตราสารหนี้ มีดังต่อไปนี้

1. เงินได้จากดอกเบี้ย (Interest Income)
2. เงินได้จากส่วนลด (Discount)
3. เงินได้จากกำไรในการขาย (Capital Gain)

การเสียภาษีเงินได้แต่ละประเภทจะขึ้นอยู่กับว่าเงินได้ที่เกิดขึ้นเป็นเงินได้ประเภทใด และผู้ลงทุนซึ่งเป็นผู้รับเงินได้นั้นจัดเป็นผู้ลงทุนประเภทใด โดยมีหลักเกณฑ์การเสียภาษีดังนี้

1. นักลงทุนในประเทศประเภทบุคคลธรรมดา

ดอกเบี้ย	: หักภาษี ณ ที่จ่าย 15% และมีสิทธิเลือกไม่รวมคำนวณภาษีเงินได้ปลายปี
ส่วนลด	: หักภาษี ณ ที่จ่าย 15% และมีสิทธิเลือกไม่รวมคำนวณภาษีเงินได้ปลายปี
กำไรจากการขาย	: หักภาษี ณ ที่จ่าย 15% และมีสิทธิเลือกไม่รวมคำนวณภาษีเงินได้ปลายปี

2. นักลงทุนในประเทศประเภทนิติบุคคล

ดอกเบี้ยย	: รวมค่านวณภาษีเงินได้ปลายปี
ส่วนลด	: รวมค่านวณภาษีเงินได้ปลายปี
กำไรจากการขาย	: รวมค่านวณภาษีเงินได้ปลายปี

3. นักลงทุนต่างประเทศ ประเภทบุคคลธรรมดา

ดอกเบี้ยย	: หักภาษี ณ ที่จ่าย 15%
ส่วนลด	: หักภาษี ณ ที่จ่าย 15%
กำไรจากการขาย	: หักภาษี ณ ที่จ่าย 15%

4. นักลงทุนต่างประเทศ ประเภทนิติบุคคล

ดอกเบี้ยย	: หักภาษี ณ ที่จ่าย 15%หรือ 10% ขึ้นอยู่กับอนุสัญญาภาษีซ้อน
ส่วนลด	: หักภาษี ณ ที่จ่าย 15%หรือ 10% ขึ้นอยู่กับอนุสัญญาภาษีซ้อน
กำไรจากการขาย	: หักภาษี ณ ที่จ่าย 15%หรือ 10% ขึ้นอยู่กับอนุสัญญาภาษีซ้อน

ภาคผนวก ข.
เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้อง

สินทรัพย์

เงินสด
 รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน
 หลักทรัพย์ซื้อโดยมีสัญญาขายคืน
 เงินลงทุนในหลักทรัพย์ (หักค่าเผื่อการลดราคาหลักทรัพย์แล้ว)
 (มีภาระผูกพัน 3,301,000.00 บาท)
 เงินไปถือหุ้นซื้อ (หักค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญแล้ว)

ดอกเบี้ยค้างรับ
 ทรัพย์สินทางการเงิน
 ภาระของลูกจ้างจากการรับรอง
 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์
 สินทรัพย์อื่น

รวมสินทรัพย์
 ภาระของลูกจ้างตามค่าเงินที่ยังไม่ครบกำหนด
 รวม

เงินกองทุนตามกฎหมาย
 สินทรัพย์และหนี้สินของกิจการวิเทศกิจ
 สินทรัพย์รวม
 หนี้สินรวม
 ภาระผูกพันในภาพหน้าที่สำคัญ
 การริบอาวัลค่าเงินและการทำประกันการกู้ยืมเงิน
 เลิศเลอหรือเฟเดอรัล

 (นางสาวสุภาภา วรหันตกุล)
 ผู้จัดการฝ่ายการบัญชี

(*) ในจำนวนนี้ได้รวมหุ้นที่ถือโดยสิทธิควบคุมหุ้นของบริษัทซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยได้รับเป็นเงินกองทุนที่ 1 จำนวน 9,937,383,989.00 บาท

หนี้สิน

เงินฝาก
 รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน
 หนี้เงินจ่ายคืนเมื่อทวงถาม
 หลักทรัพย์ขายโดยมีสัญญาซื้อคืน
 เงินกู้ยืม

ภาระของธนาคารจากการรับรอง
 หนี้สินอื่น

รวมหนี้สิน
 ส่วนของผู้ถือหุ้น

ทุนชำระแล้ว
 (ทุนจดทะเบียน 30,649,672,000.00 บาท)
 ค่ารองและกำไรสุทธิคงเหลือจากการจัดสรร
 ค่าของอื่นและบัญชีกำไรขาดทุน

รวมส่วนของผู้ถือหุ้น
 รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น
 ภาระของธนาคารตามค่าเงินที่ยังไม่ครบกำหนด
 รวม

บาท
 29,296,235,179.35

8,310,174,001.53
 920,361,124.61

6,286,153,979.81
 6,075,584,646.02

 (นายเทพ ทิทธิยะ)
 กรรมการผู้จัดการใหญ่

บาท	259,842,650,116.63
	26,813,708,856.17
	744,799,868.10
	3,300,000,000.00
(*)	28,711,397,832.04
	705,846,026.11
	6,024,255,066.92
	326,142,657,765.97
	10,149,872,000.00
	9,313,867,748.38
	(10,598,973,906.51)
	8,864,565,841.87
	335,007,223,607.84
	1,588,792,856.87
	336,596,016,464.71

บาท	5,439,683,510.91
	24,246,087,865.73
	1,000,000,000.00
	18,210,331,597.41
	261,080,908,209.35
	9,867,911,605.23
	4,318,615,532.58
	705,846,026.11
	8,474,663,343.26
	1,663,175,917.26
	335,007,223,607.84
	1,588,792,856.87
	336,596,016,464.71

งบดุล

วันที่ 31 ธันวาคม 2542 และ 2541	2542	2541
บาท	บาท	บาท
สินทรัพย์		
เงินสด	6,099,683,511	4,057,608,261
รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน (หมายเหตุ 3.1 3.5 3.6 และ 3.24)		
ในประเทศ		
มีดอกเบี้ย	15,770,409,817	15,573,139,033
ไม่มีดอกเบี้ย	5,918,689,760	5,918,243,699
ต่างประเทศ		
มีดอกเบี้ย	7,491,999,770	7,491,134,094
ไม่มีดอกเบี้ย	852,887,627	852,887,627
รวมรายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน	29,033,986,974	29,835,404,453
หลักทรัพย์ซื้อโดยมีสัญญาขายคืน (หมายเหตุ 3.2)	4,500,000,000	4,500,000,000
เงินลงทุนในหลักทรัพย์ (หมายเหตุ 2.5 3.3 3.6 3.18 3.24 3.25 3.26 และ 3.27)		
หลักทรัพย์ที่มีไว้เพื่อขาย	1,119,858,112	1,119,858,112
หลักทรัพย์เพื่อการลงทุน	14,579,843,799	14,579,843,799
รวมเงินลงทุนในหลักทรัพย์	15,699,701,911	15,699,701,911
หัก ค่าเผื่อการลดราคาหลักทรัพย์	(1,552,693,381)	(1,552,693,381)
เงินลงทุนในหลักทรัพย์ - สุทธิ	14,147,008,530	14,147,008,530
เงินให้สินเชื่อและดอกเบี้ยค้างรับ (หมายเหตุ 3.5 3.6 และ 3.26)		
เงินให้สินเชื่อ (หมายเหตุ 2.3 และ 3.4)	290,680,668,645	290,680,668,645
ดอกเบี้ยค้างรับ	9,652,995,568	9,652,995,568
รวมเงินให้สินเชื่อและดอกเบี้ยค้างรับ	300,333,664,213	300,333,664,213
หัก ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ (หมายเหตุ 2.4 และ 3.7)	(12,564,051,213)	(12,564,051,213)
เงินให้สินเชื่อและดอกเบี้ยค้างรับ - สุทธิ	287,769,613,000	287,769,613,000
หลักทรัพย์สินรอการขาย - สุทธิ (หมายเหตุ 2.9 และ 3.6)	4,205,685,597	4,205,685,597
ภาระของลูกค้านำจากการรับรอง	987,770,502	987,770,502
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ (หมายเหตุ 2.7 3.6 และ 3.8)	8,926,912,308	8,926,912,308
บัญชีหักเบ็ดเตล็ด	54,744,391	54,744,391
ดอกเบี้ยค้างรับ	233,635,220	233,635,220
ลูกหนี้เบ็ดเตล็ด	221,754,644	221,754,644
สินทรัพย์อื่น - สุทธิ (หมายเหตุ 3.6)	731,438,165	731,438,165
รวมสินทรัพย์	355,002,325,618	355,671,575,071

พลเอก

(วิมล วงศ์วานิช)

ประธานกรรมการธนาคาร

(นายทอง พิทยะ)

กรรมการผู้จัดการใหญ่

	2542 บาท	2541 บาท
หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		
เงินฝาก (หมายเหตุ 3.9)		
เงินฝากที่เป็นเงินบาท	259,977,685,987	279,872,422,744
เงินฝากที่เป็นเงินตราต่างประเทศ	267,957,130	1,231,531,720
รวมเงินฝาก	259,842,650,117	281,103,954,464
รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน (หมายเหตุ 3.10)		
ในประเทศ		
มีดอกเบี้ย	19,611,997,266	19,986,048,623
ไม่มีดอกเบี้ย	127,071,812	127,599,761
ต่างประเทศ		
มีดอกเบี้ย	8,699,449,025	8,699,449,025
ไม่มีดอกเบี้ย	11,789,673	11,789,673
รวมรายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน	26,113,709,856	28,824,887,082
หนี้สินจ่ายคืนเมื่อทวงถาม	426,279,287	426,279,287
หลักทรัพย์ขายโดยมีสัญญาซื้อคืน (หมายเหตุ 3.11)	2,000,000,000	2,000,000,000
เงินกู้ยืม (หมายเหตุ 3.12 และ 3.13)		
เงินกู้ยืมระยะยาว	14,772,718,572	14,772,718,572
รวมเงินกู้ยืม	14,772,718,572	14,772,718,572
หุ้นกู้ด้อยสิทธิควบคุมหุ้นบุริมสิทธิ (หมายเหตุ 3.13)	-	-
ภาระของธนาคารจากการรับรอง	987,770,502	987,770,502
ดอกเบี้ยค้างจ่าย	3,921,104,759	3,921,104,759
เจ้าหนี้เบ็ดเตล็ด	1,114,301,748	1,114,301,748
หนี้สินอื่น (หมายเหตุ 2.6 และ 2.8)	1,566,620,066	1,566,620,066
รวมหนี้สิน	325,149,049,675	334,717,636,480
ส่วนของผู้ถือหุ้น		
ทุนเรือนหุ้น (หมายเหตุ 3.14)		
ทุนจดทะเบียน มูลค่าหุ้นละ 10 บาท		
หุ้นบุริมสิทธิ 2,000,099,600 หุ้น ในปี 2542 (หมายเหตุ 3.13)	-	-
หุ้นสามัญ 1,064,867,600 หุ้น ในปี 2542	-	-
หุ้นสามัญ 1,614,867,600 หุ้น ในปี 2541	-	16,148,676,000
ทุนที่ออกจำหน่าย และชำระเต็มมูลค่าแล้ว		
หุ้นบุริมสิทธิ 99,600 หุ้น ในปี 2542 (หมายเหตุ 3.13)	-	-
หุ้นสามัญ 1,014,867,600 หุ้น ในปี 2542 และ 2541	-	10,148,676,000
ส่วนเกินมูลค่าหุ้นบุริมสิทธิ (หมายเหตุ 3.13)	-	-
ส่วนเกินมูลค่าหุ้นสามัญ	5,641,514,925	5,641,514,925
ส่วนเกินทุนจากการตีราคาสินทรัพย์ (หมายเหตุ 2.7 และ 3.15)	1,037,921,000	1,037,921,000
ส่วนปรับปรุงจากการแปลงค่า (หมายเหตุ 2.6)	(3,191,976)	(3,191,976)
กำไร(ขาดทุน)สะสม		
จัดสรรแล้ว		
สำรองตามกฎหมาย	2,100,000,000	2,100,000,000
อื่นๆ	8,717,165,400	8,717,165,400
ยังไม่ได้จัดสรร (ขาดทุนสะสม)	(6,688,146,758)	(6,688,146,758)
กำไร(ขาดทุน)สุทธิที่ยังไม่เกิดจากเงินลงทุนในหลักทรัพย์ (หมายเหตุ 2.5)	-	-
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	20,953,938,591	20,953,938,591
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	355,671,575,071	355,671,575,071

รายการนอกงบดุล - ภาระผูกพันทั้งสิ้น (หมายเหตุ 3.17)		
การรับอวัลตัวเงินและการค้ำประกันการกู้ยืมเงิน (หมายเหตุ 3.24)		7,283,907,759
ภาระตามตัวแลกเปลี่ยนสินค้าเข้าที่ยังไม่ครบกำหนด		2,373,219,025
เล็ดเตอร์ออฟเครดิต		10,885,156,169
ภาระผูกพันอื่น (หมายเหตุ 3.24)		83,158,757,762
หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้		

รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2541 ประกอบด้วย

1. ในประเทศ

	หน่วย : ล้านบาท		
	เมื่อทวงถาม	มีระยะเวลา	รวม
ธนาคารแห่งประเทศไทยและกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ	-	122.84	122.84
ธนาคารพาณิชย์	52.48	0.09	52.57
ธนาคารอื่น	2,379.94	5,759.97	8,139.91
บริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์			
บริษัทหลักทรัพย์และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์	197.61	127.00	324.61
สถาบันการเงินอื่น	<u>2,820.85</u>	<u>8,652.87</u>	<u>11,473.72</u>
รวมในประเทศ	<u>5,450.88</u>	<u>14,662.77</u>	<u>20,113.65</u>

2. ต่างประเทศ

	หน่วย : ล้านบาท		
	เมื่อทวงถาม	มีระยะเวลา	รวม
เงินดอลลาร์สหรัฐฯ	152.45	7,001.93	7,154.38
เงินเยน	-	1.04	1.04
เงินมาร์ก	-	20.83	20.83
เงินสกุลอื่น	<u>137.28</u>	<u>1,397.71</u>	<u>1,534.99</u>
รวมต่างประเทศ	<u>289.73</u>	<u>8,421.51</u>	<u>8,711.24</u>
รวมในประเทศและต่างประเทศ	<u>5,740.61</u>	<u>23,084.28</u>	<u>28,824.89</u>

3.11 หลักทรัพย์ชายโดยมีสัญญาซื้อคืน
หลักทรัพย์ชายโดยมีสัญญาซื้อคืน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542 และ 2541 ประกอบด้วย

	หน่วย : ล้านบาท	
	2542 ตลาดซื้อคืน ที่ธนาคาร แห่งประเทศไทย	2541 ตลาดซื้อคืน ที่ธนาคาร แห่งประเทศไทย
พันธบัตรรัฐบาล พันธบัตรธนาคารแห่งประเทศไทย และกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ	2,374.04	1,200.00
หลักทรัพย์วิสาหกิจ	<u>925.96</u>	<u>800.00</u>
รวม	<u>3,300.00</u>	<u>2,000.00</u>

3.12 เงินกู้ยืม
เงินกู้ยืมระยะยาว ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542 และ 2541 จำแนกตามประเภทตราสารและแหล่งเงินกู้ดังนี้

	2542			2541		
	ในประเทศ	ต่างประเทศ	รวม	ในประเทศ	ต่างประเทศ	รวม
หุ้นกู้ด้อยสิทธิ	9,742.00	5,627.91	15,369.91	9,000.00	5,503.10	14,503.10
หุ้นกู้ไม่ด้อยสิทธิ	3,320.00	-	3,320.00	-	-	-
อื่น ๆ	<u>63.70</u>	<u>-</u>	<u>63.70</u>	<u>269.62</u>	<u>-</u>	<u>269.62</u>
รวม	<u>13,125.70</u>	<u>5,627.91</u>	<u>18,753.61</u>	<u>9,269.62</u>	<u>5,503.10</u>	<u>14,772.72</u>

เงินกู้ยืมระยะยาวประเภทหุ้นกู้ด้อยสิทธิ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542 และ 2541 จำแนกได้เป็น

สกุลเงิน	อายุสัญญานับจาก วันสิ้นปีของแต่ละปี ถึงวันครบกำหนดชำระ	หน่วย : ล้านบาท	
		2542	2541
เงินบาท	ภายใน 1 ปี	2,000.00	-
เงินบาท	มากกว่า 1-2 ปี	-	2,000.00
เงินดอลลาร์สหรัฐฯ	มากกว่า 2-3 ปี	1,875.91	1,834.30
เงินดอลลาร์สหรัฐฯ	มากกว่า 5-7 ปี	3,752.00	3,668.80
เงินบาท	มากกว่า 5-7 ปี	6,000.00	6,000.00
เงินบาท	มากกว่า 7-9 ปี	1,000.00	1,000.00
เงินบาท	มากกว่า 9-10 ปี	<u>742.00</u>	<u>-</u>
รวม		<u>15,369.91</u>	<u>14,503.10</u>

เงินกู้ยืมระยะยาว - ในประเทศ

เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2536 ธนาคารได้ออกหุ้นกู้ด้อยสิทธิ จำนวนเงิน 2,000 ล้านบาท มีกำหนดชำระคืนในวันที่ 1 เมษายน 2543 โดยมีอัตราดอกเบี้ยลอยตัวเท่ากับ 0.75% ต่อปี บวกด้วยค่าเฉลี่ยของอัตราดอกเบี้ยสูงสุด ของเงินฝากประจำระยะเวลา 1 ปีของธนาคาร กับอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมขั้นต่ำประเภทเงินเบิกเกินบัญชีของธนาคาร กำหนดการชำระดอกเบี้ยทุก 6 เดือน ในวันที่ 1 เมษายน และ 1 ตุลาคม ของทุกปี

เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2538 ธนาคารได้ออกหุ้นกู้ด้อยสิทธิ จำนวนเงิน 1,000 ล้านบาท มีกำหนดชำระคืนในวันที่ 18 พฤษภาคม 2550 โดยมีอัตราดอกเบี้ยเท่ากับ MLR - 1% ต่อปี กำหนดการชำระดอกเบี้ยทุก 6 เดือน ในวันที่ 18 พฤษภาคม และ 18 พฤศจิกายน ของทุกปี

เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2541 ธนาคารได้ออกหุ้นกู้ด้อยสิทธิจำนวน 6,000 ล้านบาท มีกำหนดชำระคืนในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2548 โดยมีอัตราดอกเบี้ยลอยตัวเท่ากับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากสูงสุดสำหรับเงินฝากประจำทุกประเภทของธนาคาร บวกด้วย 4% ต่อปี หรืออัตราดอกเบี้ย 12.5% ต่อปี แล้วแต่อัตราใดจะสูงกว่า กำหนดชำระดอกเบี้ยทุก 3 เดือน ในเดือน กุมภาพันธ์ พฤษภาคม สิงหาคม และ พฤศจิกายน ของทุกปี ซึ่งธนาคารมีสิทธิขอไถ่ถอนหุ้นกู้คืนก่อนครบกำหนด (Call Option) ณ สิ้นปีที่ 5

เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2542 ธนาคารได้ออกหุ้นกู้ด้อยสิทธิจำนวนเงิน 742 ล้านบาท อายุ 10 ปี อัตราดอกเบี้ย 5% ต่อปี กำหนดชำระดอกเบี้ยทุกปี

เงินกู้ยืมระยะยาว - ต่างประเทศ

เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2537 ธนาคารได้ออกหุ้นกู้ด้อยสิทธิ จำนวนเงิน 50 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา มีกำหนดชำระคืนในวันที่ 20 เมษายน 2544 โดยมีอัตราดอกเบี้ยลอยตัวเท่ากับ LIBOR บวกด้วย 1.2% ต่อปี กำหนดการชำระดอกเบี้ยทุก 6 เดือน ในวันที่ 20 เมษายน และ 20 ตุลาคม ของทุกปี

เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2538 ธนาคารได้ออกหุ้นกู้ด้อยสิทธิ จำนวน 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา มีกำหนดชำระคืนในปี 2548 โดยมีอัตราดอกเบี้ยสำหรับปีที่ 1 ถึงปีที่ 5 เท่ากับ LIBOR บวกด้วย 1.0% ต่อปี และปีที่ 6 ถึงปีที่ 10 เท่ากับ LIBOR บวกด้วย 2.25% ต่อปี กำหนดการชำระดอกเบี้ยทุก 6 เดือน ในเดือนพฤษภาคม และพฤศจิกายนของทุกปี

เงินกู้ยืมระยะยาวประเภทสัญญาเช่าการเงิน (Financial Lease)

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542 และ 2541 ธนาคารมีหนี้สินตามสัญญาเช่าการเงิน (Financial Lease) จำนวนเงินประมาณ 63.70 ล้านบาท และ 269.62 ล้านบาท ตามลำดับ เพื่อเช่าเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์จำนวนหลายสัญญาที่กำหนดชำระทุกเดือนภายใน 3 ปี

3.13 หุ้นบุริมสิทธิควบหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 5 และ หุ้นกู้ไม่ด้อยสิทธิครั้งที่ 6/1 ถึงครั้งที่ 6/29

เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2542 ธนาคารได้ออกหุ้นบุริมสิทธิหมวด ก. จำนวน 99,600 หุ้น ("หุ้นบุริมสิทธิ") โดยมีมูลค่าที่ตราไว้เท่ากับ 10 บาท และมีบุริมสิทธิในการรับชำระคืนหุ้นเมื่อมีการเลิกและชำระบัญชีในวันเดียวกันนั้น ธนาคารได้ออกหุ้นกู้ด้อยสิทธิธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) ครั้งที่ 5 ครบกำหนดไถ่ถอนเมื่อมีการเลิกบริษัท ("หุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 5") จำนวน 99,600 หน่วย โดยมีมูลค่าที่ตราไว้หน่วยละ 100,000 บาท โดยธนาคารได้จำนำหน่วยสิทธิซึ่งมีมูลค่าของหุ้นบุริมสิทธิ-หุ้นกู้ด้อยสิทธิ ของ บมจ. ธนาคารทหารไทย ("กองทุนรวม") ในวันเดียวกันนี้ ธนาคารยังได้เข้าสัญญาซื้อขายไปรษณีย์ลงทุนในหลักทรัพย์ ("สัญญาหลัก") กับกองทุนรวมเพื่อเป็นข้อตกลงกับกองทุนรวมในเงื่อนไขต่าง ๆ ของหลักทรัพย์ทั้งสองที่เกี่ยวข้องกันทั้งนี้ธนาคารได้รับเงินจูงจูงการออกหลักทรัพย์ดังกล่าวเป็นจำนวนทั้งสิ้น 9,960 ล้านบาท โดยกองทุนรวมได้เสนอขายหน่วยลงทุนและได้รับเงินจูงจูงที่ระบุไว้ประมาณตามประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

หุ้นบุริมสิทธิเป็นประเภทไม่สะสมเงินปันผล โดยหากธนาคารประกาศจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นสามัญ ในปีใด ๆ ผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิจะยังคงได้รับเงินปันผลดังต่อไปนี้

- (1) ในอัตรา 1 บาท เมื่อธนาคารยังคงชำระดอกเบี้ยหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 5 เต็มจำนวน ตามงวดที่ถึงกำหนดชำระตามที่ระบุไว้ในข้อกำหนดและเงื่อนไขของหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 5 หรือในกรณีที่มีการไถ่ถอนหุ้นกู้ครั้งที่ 5 หรือ
- (2) ในอัตราเท่ากับจำนวนเงินดอกเบี้ยหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 5 ต่อปี ลบด้วยจำนวนเงินดอกเบี้ยหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 5 ที่ธนาคารได้ชำระในปีบัญชีนั้น ๆ ในกรณีที่ธนาคารมิได้ชำระดอกเบี้ยหุ้นกู้ด้อยสิทธิ ครั้งที่ 5 เต็มจำนวนตามงวดที่ถึงกำหนดชำระตามที่ระบุไว้ในข้อกำหนดและเงื่อนไขของหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 5

อย่างไรก็ตามหากในปีใด ๆ ธนาคารมิได้ประกาศและจ่ายเงินปันผล ให้กับผู้ถือหุ้นสามัญ ธนาคารไม่จำเป็นต้องจ่ายเงินปันผลทั้งหมด หรือบางส่วน แก่ผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิก็ได้

บุริมสิทธิในการรับชำระคืนหุ้นเมื่อมีการเลิกและชำระบัญชีจะลดลงเหลือเท่ากับมูลค่าที่ตราไว้ของหุ้นบุริมสิทธิ ในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) ในกรณีที่มีการไถ่ถอนหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 5

- (2) กรณีที่มีการเลิกธนาคารไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ และผู้ถือหุ้นกู้ด้วยสิทธิครั้งที่ 5 ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ตามหุ้นกู้ด้วยสิทธิครั้งที่ 5 หรือได้รับชำระหนี้ตามหุ้นกู้ด้วยสิทธิครั้งที่ 5 แล้ว ไม่ว่าจะได้รับชำระหนี้ตามหุ้นกู้ด้วยสิทธิครั้งที่ 5 ครบถ้วนหรือไม่ก็ตาม

ในกรณีที่มีการไถ่ถอนหุ้นกู้ด้วยสิทธิครั้งที่ 5 บุริมสิทธิในการรับชำระคืนทุนเมื่อมีการเลิกและชำระบัญชีของหุ้นบุริมสิทธิจะลดลงเหลือเท่ากับมูลค่าที่ตราไว้ของหุ้นบุริมสิทธิคือ 10 บาท และหุ้นบุริมสิทธิสามารถแปลงเป็นหุ้นสามัญได้ในอัตราหุ้นบุริมสิทธิ 1 หุ้น ต่อหุ้นสามัญ 1 หุ้น ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาหลัก

หุ้นกู้ด้วยสิทธิครั้งที่ 5 จะครบกำหนดไถ่ถอนเมื่อมีการเลิกบริษัท แต่ธนาคารอาจไถ่ถอนได้ในกรณีต่อไปนี้

- (1) ภายหลังจากวันที่หุ้นกู้ด้วยสิทธิครั้งที่ 5 มีอายุครบ 5 ปี หรือ
- (2) ธนาคารไม่สามารถนำเอาดอกเบี้ยของหุ้นกู้ด้วยสิทธิครั้งที่ 5 ไปหักเป็นค่าใช้จ่ายทางภาษีอากรได้อีกต่อไปหรือ
- (3) หุ้นบุริมสิทธิของหุ้นกู้ด้วยสิทธิครั้งที่ 5 นี้ไม่สามารถนับเป็นเงินกองทุนชั้นที่ 1 ได้ หรือ
- (4) ธนาคารสามารถจัดหาเงินทุนในจำนวนที่เท่ากับหรือดีกว่าแทนหุ้นกู้ด้วยสิทธิครั้งที่ 5 ได้ หรือธนาคารมีเงินกองทุนชั้นที่ 1 เกินกว่าเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

ซึ่งทั้ง 4 กรณีนี้จะต้องได้รับการอนุมัติจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน นอกจากนี้ ราคาไถ่ถอนของหุ้นกู้ด้วยสิทธิดังกล่าวอาจลดลงตามส่วนของเงินกองทุนชั้นที่ 1 ต่อสินทรัพย์เสี่ยงที่ต่ำกว่าอัตราขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดใช้บังคับในขณะนั้น หุ้นกู้ด้วยสิทธิครั้งที่ 5 มีอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 15 ต่อปี โดยจะชำระทุก 6 เดือน ในวันทำการสุดท้ายของเดือนเมษายน และตุลาคมของทุกปี ทั้งนี้ เฉพาะในกรณีที่ธนาคารจะต้องจ่ายเงินเป็นผลในหุ้นบุริมสิทธิเท่านั้น ในกรณีที่ธนาคารมีสิทธิที่จะเลือกจ่ายเงินเป็นผลในหุ้นบุริมสิทธิหรือไม่ก็ได้ ธนาคารมีสิทธิที่จะเลือกรับดอกเบี้ยดังกล่าวทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน ในกรณีที่ไม่มีกรจ่ายดอกเบี้ยในปีใด จะไม่มีภาระดอกเบี้ยไปจ่ายในปีถัดไป สัญญาหลักได้กำหนดไว้ว่าก่อนที่จะมีการไถ่ถอนหุ้นกู้ด้วยสิทธิครั้งที่ 5 การโอนหุ้นบุริมสิทธิให้แก่บุคคลใด ๆ จะทำได้ต่อเมื่อกองทุนรวมได้โอนหุ้นบุริมสิทธิพร้อมกันไปกับหุ้นกู้ด้วยสิทธิครั้งที่ 5 ให้แก่ผู้รับโอนรายเดียวกัน และผู้รับโอนดังกล่าวจะตกลงผูกพันเป็นหนังสือตามรายละเอียดเงื่อนไขของสัญญาหลักทุกประการ ทั้งนี้ ธนาคารและกองทุนรวมตกลงว่าเมื่อมีการไถ่ถอนหุ้นกู้ด้วยสิทธิครั้งที่ 5 บุริมสิทธิในการรับชำระคืนทุนเมื่อมีการเลิกและชำระบัญชีของหุ้นบุริมสิทธิจะลดลงเหลือเท่ากับมูลค่าที่ตราไว้ของหุ้นบุริมสิทธิ สัญญาหลักยังคงกำหนดเพิ่มเติมว่าการไถ่ถอนหุ้นกู้ด้วยสิทธิครั้งที่ 5 กองทุนรวมยอมรับและถือเป็นการรับเงินต้นตามเงื่อนไขของหนังสือชี้ชวนของหุ้นกู้ด้วยสิทธิครั้งที่ 5 และช้อรับบังคับของธนาคารในส่วนของหุ้นบุริมสิทธิด้วย

นอกจากนี้ในวันที่ 7 มิถุนายน 2542 ดังกล่าว ธนาคารได้ออกหุ้นกู้ไม่ด้วยสิทธิ บมจ. ธนาคารทหารไทย ครั้งที่ 6/1 ถึงครั้งที่ 6/29 ไถ่ถอนครั้งสุดท้าย พ.ศ. 2549 จำนวน 13,824,480 หน่วย มีมูลค่าที่ตราไว้หน่วยละ 1,000 บาท มูลค่ารวม 13,824.48 ล้านบาท ธนาคารเสนอขายหุ้นกู้ไม่ด้วยสิทธิครั้งที่ 6/1 ถึง 6/29 ในราคาส่วนลดจากมูลค่าที่ตราไว้ โดยธนาคารได้รับเงินทั้งสิ้น 3,320 ล้านบาท หุ้นกู้ไม่ด้วยสิทธิครั้งที่ 6/1 ถึง 6/28 มูลค่าที่ตราไว้ชุดละ 375.16 ล้านบาท โดยแต่ละชุดมีอายุห่างกัน 3 เดือน เริ่มนับจากเดือนมิถุนายน 2542 และชุดที่ 29 มูลค่าที่ตราไว้จำนวน 3,320 ล้านบาท ครบกำหนดไถ่ถอนในเดือน มิถุนายน 2549 (พร้อมกับหุ้นกู้ไม่ด้วยสิทธิครั้งที่ 6/28) ธนาคารสามารถไถ่ถอนหุ้นกู้ไม่ด้วยสิทธิส่วนที่เหลืออยู่ทั้งหมดก่อนครบกำหนดไถ่ถอนได้ ณ วันครบรอบปีที่ 5 นับจากวันที่ออกหุ้นกู้ไม่ด้วยสิทธิ หรือวันครบกำหนดไถ่ถอนของหุ้นกู้ไม่ด้วยสิทธิครั้งใดครั้งหนึ่ง โดยจะต้องไถ่ถอนหุ้นกู้ไม่ด้วยสิทธิส่วนที่เหลืออยู่ทั้งหมดเพียงครั้งเดียวตามมูลค่าในบัญชี (Accreted Value) ณ วันที่ไถ่ถอน และจะต้องบอกกล่าวไปยังผู้ถือหุ้นกู้ไม่ด้วยสิทธิล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 30 วัน แต่ไม่เกิน 60 วันก่อนวันไถ่ถอน

เนื่องจากธนาคารจะยื่นขอเข้าร่วมโครงการช่วยเหลือเงินกองทุนชั้นที่ 1 ตามประกาศกระทรวงการคลัง โดยการออกหุ้นบุริมสิทธิหมวด ข. เพื่อเสนอขายต่อกระทรวงการคลัง และหรือผู้ร่วมลงทุนสมทบ ซึ่งหุ้นบุริมสิทธิหมวด ข. จะต้องมีสิทธิและสภาพตามที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงการคลังดังกล่าว

ธนาคารและกองทุนรวมจึงตกลงแก้ไขสัญญาหลักในการลงทุนฉบับลงวันที่ 7 มิถุนายน 2542 ในวันที่ 11 ตุลาคม 2542 สรุปได้ดังนี้

- (1) ในกรณีที่มิผลขาดทุนจากการดำเนินงานอันเนื่องมาจากสินทรัพย์ที่มีอยู่ก่อนกระทรวงการคลังเข้าเพิ่มเงินกองทุน และมีความจำเป็นต้องลดทุน ไม่ว่าจะเป็นการลดทุนเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้งก็ตาม กองทุนรวมตกลงยอมให้ธนาคารลดทุน และตกลงสละสิทธิใด ๆ ที่จะได้แย้ง หรือคัดค้านการลดทุนในส่วนของหุ้นสามัญและยินยอมให้มีการลดราคาไถ่ถอนและปลดหนี้ที่ต้องชำระตามหุ้นกู้ด้วยสิทธิครั้งที่ 5 รวมทั้งยินยอมให้มีการปลดหนี้ที่ต้องชำระให้แก่กองทุนรวมในฐานะผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิ ตามที่กำหนดไว้ในสัญญาแก้ไขเพิ่มเติมนี้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินยอดขาดทุนสะสม ณ วันที่กระทรวงการคลังเข้าเพิ่มเงินกองทุน รวมทั้งส่วนเสียหายที่จะเกิดขึ้นในภายหลังอันเนื่องมาจากสินทรัพย์ที่มีอยู่ก่อนกระทรวงการคลังเข้าเพิ่มเงินกองทุน
- (2) ในกรณีที่มีการลดทุนเนื่องจากมิผลขาดทุนจากการดำเนินงานอันเนื่องมาจากสินทรัพย์ที่มีขึ้นหลังจากกระทรวงการคลังเข้าเพิ่มเงินกองทุน กองทุนรวมตกลงยอมให้ธนาคารลดทุน และตกลงสละสิทธิใด ๆ ที่จะได้แย้ง หรือคัดค้านการลดทุนในส่วนของหุ้นบุริมสิทธิตามสัดส่วนการถือหุ้นของหุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิและหุ้นบุริมสิทธิหมวด ข.

- (3) กองทุนรวมตกลงว่าภายหลังจากการลดทุนหุ้นสามัญแล้ว และยังมีผลขาดทุนสะสมเหลืออยู่ กองทุนรวมยินยอมให้มีการลดราคาได้ก่อนหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 5 ต่อหน่วย จากมูลค่าที่ตราไว้เหลือเท่ากับมูลค่าที่ตราไว้ต่อหน่วยของหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 5 หักด้วยจำนวนขาดทุนสะสมคงเหลือเฉลี่ย โดยกองทุนรวมตกลงปลดหนี้ให้กับธนาคารในจำนวนเงินที่เท่ากับจำนวนขาดทุนสะสมคงเหลือเฉลี่ยที่นำไปหักออกจากมูลค่าที่ตราไว้ของหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 5
- (4) ในกรณีที่ราคาได้ก่อนต่อหน่วยคงเหลือมีจำนวนเท่ากับศูนย์บาท กองทุนรวมตกลงยินยอมให้หุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 5 ครบกำหนดได้ก่อนในทันที โดยมีราคาได้ก่อนเท่ากับศูนย์บาทและกองทุนรวมตกลงปลดหนี้ที่ธนาคารมีหน้าที่ต้องชำระให้แก่กองทุนรวมเป็นจำนวนเงินต่อหุ้นเท่ากับหนึ่งแสนบาทลบด้วยมูลค่าที่ตราไว้ของหุ้นบุริมสิทธิ และตกลงแปลงสภาพหุ้นบุริมสิทธิเป็นหุ้นสามัญทันที โดยให้ถือว่าข้อตกลงนี้เป็นการยื่นคำร้องขอแปลงหุ้นต่อธนาคาร ทั้งนี้หากมีความจำเป็นที่จะต้องลดทุนในส่วนของหุ้นสามัญที่ได้รับจากการแปลงสภาพหุ้นบุริมสิทธิเนื่องจากยังคงมีผลขาดทุนสะสมเหลืออยู่อีก กองทุนรวมตกลงยอมให้ธนาคารลดทุนในส่วน of หุ้นสามัญดังกล่าว
- (5) ในกรณีที่มีการได้ก่อนหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 5 ในราคาได้ก่อนต่อหน่วยคงเหลือที่มีจำนวนมากกว่าศูนย์บาท กองทุนรวมตกลงปลดหนี้ที่ธนาคารมีหน้าที่ต้องชำระให้แก่กองทุนรวมตามข้อบังคับของธนาคารเป็นจำนวนเงินต่อหุ้นบุริมสิทธิหนึ่งหุ้นเท่ากับหนึ่งแสนบาทลบด้วยมูลค่าที่ตราไว้ของหุ้นบุริมสิทธิลบด้วยราคาได้ก่อนต่อหน่วยคงเหลือ
- (6) ในกรณีที่ราคาได้ก่อนหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 5 ลดลงตามเงื่อนไขที่กำหนดแล้ว และต่อมามีการเพิ่มขึ้นของอัตราส่วนของเงินกองทุนชั้นที่ 1 ต่อสินทรัพย์เสี่ยง (ซึ่งแสดงเป็นอัตราร้อยละอัตราส่วน) ราคาได้ก่อนจะไม่เพิ่มขึ้นอีกตามการเพิ่มขึ้นของอัตราส่วนของเงินกองทุนชั้นที่ 1 ต่อสินทรัพย์เสี่ยง
- (7) ภายหลังจากที่มีการลดทุนและลดราคาได้ก่อนหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 5 ตามเงื่อนไขและวิธีการที่กำหนดไว้ หากต่อมามีการลดทุนเนื่องจากมีผลขาดทุนจากการดำเนินงานอื่นเนื่องมาจากสินทรัพย์ที่มีอยู่ก่อนกระทรวงการคลังเข้าเพิ่มเงินกองทุนอีกก็ให้นำหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่เกี่ยวข้องที่กำหนดมาใช้บังคับกับการลดทุนในครั้งต่อไป ๆ นั้นด้วย
- (8) ในกรณีที่มีการชำระบัญชีเลิกธนาคาร หุ้นบุริมสิทธิจะอยู่ในลำดับขั้นของการชำระหนี้เดียวกันกับหุ้นบุริมสิทธิหมวด ข. และหุ้นบุริมสิทธิหมวดอื่น ๆ (ถ้ามี) และมีบุริมสิทธิเหนือหุ้นสามัญในการรับส่วนแบ่งคืนทุน

ในงบการเงินสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2542 ธนาคารได้แสดงรายการเครื่องมือทางการเงินดังกล่าว เป็นหุ้นบุริมสิทธิประมาณ 1 ล้านบาท และส่วนเกินมูลค่าหุ้นบุริมสิทธิไว้จำนวน 1.22 ล้านบาท ไว้ในส่วนของผู้ถือหุ้น และแสดงรายการหุ้นกู้ด้อยสิทธิความหุ้นบุริมสิทธิ จำนวน 9,957.78 ล้านบาท ภายใต้ข้อหนี้สิน และแสดงหุ้นกู้ด้อยสิทธิจำนวน 3,320 ล้านบาท ภายใต้เงินกู้ยืม ซึ่งเป็นไปตามการตีความมาตรฐานการบัญชี เรื่องที่ 3 “เครื่องมือทางการเงินแบบผสมที่ออกโดยสถาบันการเงิน” ของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย อย่างไรก็ตามหุ้นกู้ด้อยสิทธิความหุ้นบุริมสิทธิดังกล่าวสามารถนับเป็นเงินกองทุนชั้นที่ 1 ได้จำนวน 9,959.60 ล้านบาท ตามหนังสือของธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ ธปท.พ. 2414/2542 ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2542

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2542 ธนาคารได้บันทึกคอกเบี้ยจ่าย สำหรับหุ้นกู้ไม่ด้อยสิทธิดังกล่าวจำนวนรวม 853.39 ล้านบาท

3.14 ทุนเรือนหุ้นและการจัดสรรกำไร

ธนาคารได้จัดระเบียบเพิ่มทุนจดทะเบียนใหม่แล้วเป็นจำนวน 12,000 ล้านบาท เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2540 และได้จดทะเบียนทุนชำระแล้วเป็นจำนวน 10,148.676 ล้านบาท เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2541

เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2541 ที่ประชุมสามัญผู้ถือหุ้น ครั้งที่ 1/2541 มีมติโดยสรุปดังนี้

1. ให้ลดทุนจดทะเบียนจากเดิมจำนวนหุ้นสามัญ 1,200 ล้านหุ้น เหลือหุ้นสามัญจำนวน 1,014.8676 ล้านหุ้น เป็นจำนวนเงิน 10,148.676 ล้านบาท
2. ให้เพิ่มทุนจดทะเบียนธนาคารจากทุนจดทะเบียนเดิม 10,148.676 ล้านบาท เป็น 16,148.676 ล้านบาท โดยการออกหุ้นสามัญใหม่ จำนวน 600 ล้านหุ้น มูลค่าหุ้นที่ตราไว้หุ้นละ 10 บาท เป็นจำนวนเงินรวม 6,000 ล้านบาท

โดยธนาคารได้จดทะเบียนเพิ่มทุนจดทะเบียนใหม่เป็น 16,148.676 ล้านบาท เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2541

เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2542 ที่ประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี 2542 มีมติโดยสรุปดังนี้

1. ให้ลดทุนจดทะเบียนจากเดิม 16,148.676 ล้านบาทเป็น 10,148.676 ล้านบาท โดยการตัดหุ้นสามัญที่ยังมิได้ออกจำหน่ายจำนวน 600 ล้านหุ้น มูลค่าที่ตราไว้ หุ้นละ 10 บาทเป็นจำนวนเงินรวม 6,000 ล้านบาท

ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)

รายการยอดแสดงหนี้สินและสินทรัพย์
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542

บ.พ.1.1

สินทรัพย์	บาท	หนี้สิน	บาท
เงินสด	6,861,436,014.06	เงินฝาก	356,098,371,324.10
รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน	38,789,470,007.44	รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน	4,449,712,232.73
หลักทรัพย์ซื้อโดยมีสัญญาขายคืน	11,500,000,000.00	หนี้สินจ่ายคืนเมื่อทวงถาม	1,784,701,735.51
เงินลงทุนในหลักทรัพย์ (หักค่าเผื่อการลดราคาหลักทรัพย์แล้ว)	26,789,172,544.53	หลักทรัพย์ขายโดยมีสัญญาซื้อคืน	0.00
(มีการผูกพัน 5,419,000.00 บาท)		เงินกู้ยืม *	48,010,063,750.00
เงินให้สินเชื่อ (หักค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญแล้ว)	327,192,366,772.90	ภาระของธนาคารจากการรับรอง	1,047,812,790.40
ดอกเบี้ยค้างรับ	7,112,682,611.26	หนี้สินอื่น	6,060,323,669.46
ทรัพย์สินรอการขาย	7,703,103,148.26	รวมหนี้สิน	417,450,985,502.20
ภาระของลูกหนี้จากการรับรอง	1,047,812,790.40	ส่วนของผู้ถือหุ้น	
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ สุทธิ	12,556,321,424.03	ทุนชำระแล้ว	18,503,250,000.00
สินทรัพย์อื่น	2,041,426,721.74	(ทุนจดทะเบียน 20,020,000,000 บาท)	7,850,351,828.18
รวมสินทรัพย์	441,593,792,034.62	สำรองและกำไรสุทธิคงเหลือหลังจากการจัดสรร	(2,210,795,295.76)
ภาระของลูกหนี้ตามตัวเงินที่ยังไม่ครบกำหนด	3,841,022,219.88	สำรองอื่นและบัญชีกำไรขาดทุน	24,142,806,532.42
รวม	445,434,814,254.50	รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	441,593,792,034.62
		การระงับธนาคารตามตัวเงินที่ยังไม่ครบกำหนด	3,841,022,219.88
		รวม	445,434,814,254.50

เงินกองทุนตามกฎหมาย
สินทรัพย์และหนี้สินของกิจการวิเศษจนถึง
สินทรัพย์รวม
หนี้สินรวม
การผูกพันในภายหลังแล้วด้วย
การรับรองลูกค้า และการค้างรับกับการกู้ยืม
เดบิตออฟเพร็ดิก

บาท
53,867,932,839.02
9,193,803,633.01
0.00
10,768,787,315.76
4,087,824,219.21

(นางสาวนพพร ตีรวัฒนกุล)
ผู้จัดการฝ่ายการบัญชี

(นายประไพสิทธิ์ ดันต์เกตุร)
กรรมการผู้จัดการใหญ่

* หมายเหตุ ในจำนวนนี้รวมหุ้นคือสิทธิควบคุมหุ้นบริษัทฯ ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทย
อนุญาตให้นับเป็นเงินกองทุนชนิดที่ 1 จำนวน 12,996,343,750.00 บาท

ปิดด้วยหมิ่นกันสาส์ บริการเป็นกันเอง

ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบดุล
ณ วันที่ 31 ธันวาคม

สินทรัพย์	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะของธนาคาร	
	2542	2542	2541	2541
เงินสด	6,861,457,768	6,861,436,014	3,954,576,781	
รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน (หมายเหตุข้อ 4.2)				
ในประเทศ				
มีดอกเบี้ย	6,334,914,506	6,330,253,163	9,817,528,876	
ไม่มีดอกเบี้ย	5,676,793,205	5,612,999,087	10,722,894,632	
ต่างประเทศ				
มีดอกเบี้ย	23,137,523,270	23,137,523,270	12,278,651,264	
ไม่มีดอกเบี้ย	3,708,694,487	3,708,694,487	470,249,206	
รวมรายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน	38,857,925,468	38,789,470,007	33,289,323,978	
หลักทรัพย์ซื้อโดยมีสัญญาขายคืน (หมายเหตุข้อ 4.3)	11,500,000,000	11,500,000,000	40,800,000,000	
เงินลงทุนในหลักทรัพย์ (หมายเหตุข้อ 3.2 และข้อ 4.4)				
หลักทรัพย์ที่มีไว้เพื่อขาย	594,590,421	584,665,389	536,474,299	
หลักทรัพย์เพื่อการลงทุน	26,515,166,876	26,204,507,156	17,825,246,948	
รวมเงินลงทุนในหลักทรัพย์สุทธิ	27,109,757,297	26,789,172,545	18,361,721,247	
เงินให้สินเชื่อและดอกเบี้ยค้างรับ (หมายเหตุข้อ 3.3, 3.5 และข้อ 4.6)				
เงินให้สินเชื่อ	361,340,194,927	354,479,631,416	370,055,313,845	
ดอกเบี้ยค้างรับ	7,409,695,141	7,112,682,611	11,401,110,745	
รวมเงินให้สินเชื่อและดอกเบี้ยค้างรับสุทธิ	368,749,890,068	361,592,314,027	381,456,424,590	
หัก ค่าเผื่อนหนี้สงสัยจะสูญ (หมายเหตุข้อ 3.4 และข้อ 4.7)	(30,078,476,890)	(27,287,264,643)	(15,381,529,686)	
เงินให้สินเชื่อและดอกเบี้ยค้างรับสุทธิ	338,671,413,178	334,305,049,384	366,074,894,904	
ทรัพย์สินรอการขาย (หมายเหตุข้อ 3.6)	7,749,922,198	7,703,103,148	2,379,745,728	
ภาระของลูกค้าจากการรับรอง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์สุทธิ (หมายเหตุข้อ 3.7 และข้อ 4.8)	1,047,812,790	1,047,812,790	1,926,613,447	
ดอกเบี้ยค้างรับจากเงินลงทุน	418,320,202	418,320,202	926,227,554	
ส่วนต่างอัตราแลกเปลี่ยนจากสัญญาซื้อขาย เงินตราต่างประเทศล่วงหน้าที่ยังไม่ครบกำหนด	443,312,434	443,312,434	642,399,694	
สินทรัพย์อื่น	1,285,577,287	1,179,794,086	1,573,182,817	
รวมสินทรัพย์	บาท 446,532,054,074	441,593,792,034	483,092,628,540	

ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบดุล (ต่อ)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม

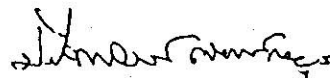
	งบการเงินรวม 2542	งบการเงินเฉพาะของธนาคาร 2542	2541
หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น			
เงินฝาก (หมายเหตุข้อ 4.9)			
เงินฝากที่เป็นเงินบาท	359,884,968,726	354,805,456,537	402,959,248,452
เงินฝากที่เป็นเงินตราต่างประเทศ	<u>1,292,914,787</u>	<u>1,292,914,787</u>	<u>937,111,826</u>
รวมเงินฝาก	<u>361,177,883,513</u>	<u>356,098,371,324</u>	<u>403,896,360,278</u>
รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน			
(หมายเหตุข้อ 4.10)			
ในประเทศ			
มีดอกเบีย	4,313,242,102	3,843,721,455	12,266,095,286
ไม่มีดอกเบีย	456,816,425	574,774,832	240,411,110
ต่างประเทศ			
มีดอกเบีย	2,221,749	2,221,749	6,404,373,006
ไม่มีดอกเบีย	<u>28,994,197</u>	<u>28,994,197</u>	<u>18,998,378</u>
รวมรายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน	<u>4,801,274,473</u>	<u>4,449,712,233</u>	<u>18,929,877,780</u>
หลักทรัพย์ขายโดยมีสัญญาซื้อคืน	447,000,000	-	-
หนี้สินจ่ายคืนเมื่อทวงถาม	1,784,701,735	1,784,701,735	1,034,448,540
เงินกู้ยืม (หมายเหตุข้อ 4.11)	35,026,642,000	35,013,720,000	22,675,200,000
หุ้นกู้ด้อยสิทธิควบหุ้นบุริมสิทธิ (หมายเหตุข้อ 3.8 และ 4.12)	12,996,343,750	12,996,343,750	-
ภาระของธนาคารจากการรับรอง	1,047,812,790	1,047,812,790	1,926,613,447
ดอกเบียค้างจ่าย	2,858,772,295	2,837,965,806	4,927,105,074
หนี้สินอื่น	<u>3,462,253,863</u>	<u>3,222,357,864</u>	<u>2,827,959,388</u>
รวมหนี้สิน	<u>423,602,684,419</u>	<u>417,450,985,502</u>	<u>456,217,564,507</u>
ส่วนของผู้ถือหุ้น			
ทุนเรือนหุ้น (หมายเหตุข้อ 4.13)			
ทุนจดทะเบียน			
หุ้นสามัญ 2,000,000,000 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท	<u>20,000,000,000</u>	<u>20,000,000,000</u>	<u>20,000,000,000</u>
หุ้นบุริมสิทธิ 2,000,000 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท	<u>20,000,000</u>	<u>20,000,000</u>	
ทุนที่ออกและเรียกชำระแล้ว			
หุ้นสามัญ 1,850,000,000 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท ชำระครบแล้ว	18,500,000,000	18,500,000,000	

ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบดุล (ต่อ)
ณ วันที่ 31 ธันวาคม

	งบการเงินรวม	งบการเงินเฉพาะของธนาคาร	
	2542	2542	2541
หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น (ต่อ)			
หุ้นสามัญ 1,000,000,000 หุ้น			
มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท			
ชำระครบแล้ว			10,000,000,000
หุ้นบุริมสิทธิ 325,000 หุ้น			
มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท			
ชำระครบแล้ว	3,250,000	3,250,000	
ส่วนเกินมูลค่าหุ้นสามัญ	20,263,389,004	20,263,389,004	11,763,389,004
ส่วนเกินมูลค่าหุ้นบุริมสิทธิ	406,250	406,250	-
สำรองส่วนเกินทุนจากการตีราคาที่ดิน	962,591,602	962,591,602	962,591,602
สำรองส่วนเกินทุนจากการตีราคาอาคาร	284,618,473	284,618,473	296,169,905
กำไรสะสม			
จัดสรรแล้ว			
สำรองตามกฎหมาย	800,000,000	800,000,000	800,000,000
สำรองอื่น	11,821,791,500	11,821,791,500	11,821,791,500
ยังไม่ได้จัดสรร (ขาดทุน)	(30,584,442,446)	(29,428,582,791)	(8,668,273,973)
ส่วนของผู้ถือหุ้นส่วนน้อย	5,195	-	-
กำไร (ขาดทุน) สุทธิที่ยังไม่เกิดจากหลักทรัพย์	877,760,077	935,342,494	(100,604,005)
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	22,929,369,655	24,142,806,532	26,875,064,033
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	บาท 446,532,054,074	บาท 441,593,792,034	บาท 483,092,628,540
รายการนอกงบดุล - ภาระผูกพันทั้งสิ้น			
(หมายเหตุข้อ 4.16)			
การรับอวัลต์ัวเงินและการค้ำประกัน			
การกู้ยืมเงิน	บาท 10,813,355,923	10,768,787,347	12,282,475,301
ภาระตามตั๋วแลกเงินค่าสินค้าเข้า			
ที่ยังไม่ครบกำหนด	บาท 3,841,022,220	3,841,022,220	2,221,642,393
เล็ดเตอร์ออฟเครดิต	บาท 4,087,824,219	4,087,824,219	2,644,063,526
ภาระผูกพันอื่น	บาท 98,538,523,317	98,497,258,917	95,337,884,129

หมายเหตุประกอบงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะของธนาคารเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

(นายกฤตย์ รัตนรักษ์)
ประธานกรรมการ

(นายประไพสิทธิ์ ดันช์เกตุ)
กรรมการผู้จัดการใหญ่

(2) ต่างประเทศ

	บาท	งบการเงินรวม		
		เมื่อทวงถาม	มีระยะเวลา	รวม
เงินดอลลาร์สหรัฐ		-	2,053,845	2,053,845
เงินเยน		-	-	-
เงินมาร์ก		-	-	-
เงินสกุลอื่นๆ		28,994,197	167,904	29,162,101
รวมต่างประเทศ		28,994,197	2,221,749	31,215,946
รวมในประเทศและต่างประเทศ	บาท	1,591,372,577	3,209,901,896	4,801,274,473

	บาท	งบการเงินเฉพาะของธนาคาร					
		2542			2541		
		เมื่อทวงถาม	มีระยะเวลา	รวม	เมื่อทวงถาม	มีระยะเวลา	รวม
เงินดอลลาร์สหรัฐ		-	2,053,845	2,053,845	-	6,283,936,989	6,283,936,989
เงินเยน		-	-	-	-	1,976,960	1,976,960
เงินมาร์ก		-	-	-	-	782,409	782,409
เงินสกุลอื่นๆ		28,994,197	167,904	29,162,101	18,998,378	117,676,648	136,675,026
รวมต่างประเทศ		28,994,197	2,221,749	31,215,946	18,998,378	6,404,373,006	6,423,371,384
รวมในประเทศและต่างประเทศ	บาท	1,484,310,337	2,965,401,896	4,449,712,233	6,334,967,479	12,594,910,301	18,929,877,780

4.11 เงินกู้ยืม

	บาท	งบการเงินรวม		
		ในประเทศ	ต่างประเทศ	รวม
หุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2		8,000,000,000	-	8,000,000,000
หุ้นกู้ด้อยสิทธิ		12,922,000	-	12,922,000
หุ้นกู้ด้อยสิทธิอัตราดอกเบี้ยลอยตัว		-	14,013,720,000	14,013,720,000
หุ้นกู้ด้อยสิทธิ บมจ. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ครั้งที่ 4 (ดูหมายเหตุข้อ 4.12)		13,000,000,000	-	13,000,000,000
รวมเงินกู้ยืม	บาท	21,012,922,000	14,013,720,000	35,026,642,000

	บาท	งบการเงินเฉพาะของธนาคาร		
		ในประเทศ	ต่างประเทศ	รวม
หุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2		8,000,000,000	-	8,000,000,000
หุ้นกู้ด้อยสิทธิอัตราดอกเบี้ยลอยตัว (373.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ)		-	14,013,720,000	14,013,720,000
หุ้นกู้ด้อยสิทธิ บมจ. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ครั้งที่ 4 (ดูหมายเหตุข้อ 4.12)		13,000,000,000	-	13,000,000,000
รวมเงินกู้ยืม	บาท	21,000,000,000	14,013,720,000	35,013,720,000

	บาท	งบการเงินรวม		
		ในประเทศ	ต่างประเทศ	รวม
หุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2		8,000,000,000	-	8,000,000,000
หุ้นกู้ด้อยสิทธิอัตราดอกเบี้ยลอยตัว (400 ล้านดอลลาร์สหรัฐ)		-	14,675,200,000	14,675,200,000
รวมเงินกู้ยืม	บาท	8,000,000,000	14,675,200,000	22,675,200,000

เงินกู้ยืม ประกอบด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 4.11.1 หนี้กู้ยืมสิทธิภายในประเทศ จำนวนเงิน 8,000 ล้านบาท มีกำหนดได้ถอนคืนในปี 2548 และมีอัตราดอกเบี้ยลอยตัวเท่ากับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากสูงสุดสำหรับเงินฝากประจำประเภท 3 เดือนของธนาคารบวกด้วยร้อยละ 3.75 ต่อปี ซึ่งอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดดังกล่าวต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 12.5 ต่อปี โดยมีการกำหนดชำระดอกเบี้ยทุก 3 เดือน อย่างไรก็ตามธนาคารมีสิทธิได้ถอนหนี้ก่อนครบกำหนดเมื่อสิ้นปีที่ 5 หรือในปี 2546
- 4.11.2 หนี้กู้ยืมสิทธิอัตราดอกเบี้ยลอยตัว จำนวนเงิน 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มีกำหนดได้ถอนคืน ในปี 2549 และมีอัตราดอกเบี้ยซึ่งสูงกว่า LIBOR (หกเดือน) ร้อยละ 0.92 ต่อปีในปีที่ 1-5 และสูงกว่า LIBOR (หกเดือน) ร้อยละ 2.25 ต่อปีในปีที่ 6-10 อย่างไรก็ตาม ธนาคารมีสิทธิได้ถอนคืนเมื่อสิ้นปีที่ 5 หรือในเดือนเมษายน 2544
- 4.11.3 หนี้กู้ยืมสิทธิอัตราดอกเบี้ยลอยตัว จำนวนเงิน 150 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มีกำหนดได้ถอนคืนในปี 2548 และมีอัตราดอกเบี้ยซึ่งสูงกว่า LIBOR (หกเดือน) ร้อยละ 0.98 ต่อปีในปีที่ 1-5 และสูงกว่า LIBOR (หกเดือน) ร้อยละ 2.25 ต่อปีในปีที่ 6-10 อย่างไรก็ตามธนาคารมีสิทธิได้ถอนคืนเมื่อสิ้นปีที่ 5 หรือในเดือนมีนาคม 2543
- 4.11.4 ธนาคารมีหนี้กู้ยืมสิทธิอัตราดอกเบี้ยลอยตัวจำนวนเงิน 150 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มีกำหนดได้ถอนคืนในปี 2544 และมีอัตราดอกเบี้ยซึ่งสูงกว่า LIBOR (หกเดือน) ร้อยละ 1.20 ต่อปี และในระหว่างปี 2542 ธนาคารได้ได้ถอนหนี้กู้ยืมสิทธิดังกล่าวจำนวนเงิน 26.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยได้รับการอนุมัติจากธนาคารแห่งประเทศไทยตามหนังสือลงวันที่ 12 พฤษภาคม 2542
- 4.11.5 หนี้กู้ยืมสิทธิไม่มีหลักประกันจำนวน 12.92 ล้านบาท เป็นหนี้ที่ออกโดยบริษัทย่อยมีกำหนดได้ถอนคืนในปี 2549 มีอัตราดอกเบี้ยซึ่งร้อยละ 10 ต่อปี อย่างไรก็ตามบริษัทย่อยมีสิทธิได้ถอนครบกำหนดเมื่อสิ้นปีที่ 5 หรือในปี 2547

4.12 หนี้กู้ยืมสิทธิควบหนี้บุริมสิทธิ

	งบการเงินเฉพาะของธนาคาร		
	2542		
	ในประเทศ	ต่างประเทศ	รวม
หนี้กู้ยืมสิทธิควบหนี้บุริมสิทธิ			
หนี้กู้ยืมสิทธิ ครั้งที่ 3 ควบหนี้บุริมสิทธิ			
บมจ. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	25,996,343,750	-	25,996,343,750
หัก เงินจ่ายล่วงหน้าให้แก่กองทุนรวม	(13,000,000,000)	-	(13,000,000,000)
รวม	บาท 12,996,343,750	-	12,996,343,750

เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2542 ธนาคารได้ออกและเสนอขายหลักทรัพย์ให้แก่กองทุนรวมหนี้บุริมสิทธิ-หนี้กู้ยืมสิทธิของ บมจ. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา โดยมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- 4.12.1 หนี้บุริมสิทธิหมวด ก. จำนวน 325,000 หนี้ มูลค่าที่ตราไว้หน่วยละ 10 บาท ในราคาหุ้นละ 40,000 บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 13,000 ล้านบาท หนี้บุริมสิทธิเป็นหนี้ประเภทไม่สะสมเงินปันผล ในปีใดที่ธนาคารมีกำไร ไม่มีขาดทุนสะสม และจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้สามัญ ธนาคารจะต้องจ่ายเงินปันผลให้แก่หนี้บุริมสิทธิในอัตราดังนี้
 1. ตราบเท่าที่ธนาคารยังคงชำระดอกเบี้ยหนี้กู้ยืมสิทธิครั้งที่ 3 เพิ่มจำนวนตามงวดที่ถึงกำหนดชำระตามที่ระบุไว้ในข้อกำหนดและเงื่อนไขของหนี้กู้ยืมสิทธิครั้งที่ 3 หรือในกรณีที่มีการได้ถอนหนี้กู้ยืมสิทธิครั้งที่ 3 แล้ว ในอัตรา 1.00 บาท หรือ
 2. ในกรณีที่ธนาคารมิได้ชำระดอกเบี้ยหนี้กู้ยืมสิทธิครั้งที่ 3 เพิ่มจำนวนตามงวดที่ถึงกำหนดชำระตามที่ระบุไว้ในข้อกำหนดและเงื่อนไขของหนี้กู้ยืมสิทธิครั้งที่ 3 ในอัตราที่เท่ากับจำนวนเงินค่าดอกเบี้ยหนี้กู้ยืมสิทธิครั้งที่ 3 ต่อปีตามที่ระบุต่อไป หักด้วยจำนวนเงินดอกเบี้ยหนี้กู้ยืมสิทธิครั้งที่ 3 ที่ธนาคารได้ชำระในปีบัญชีนั้นๆ
- 4.12.2 หนี้กู้ยืมสิทธิครั้งที่ 3 ควบหนี้บุริมสิทธิ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ครบกำหนดได้ถอนเมื่อมีการเลิกธนาคาร "หนี้กู้ยืมสิทธิครั้งที่ 3" จำนวน 325,000 หน่วย มูลค่าที่ตราไว้หน่วยละ 40,000 บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 13,000 ล้านบาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 23.0 ต่อปี โดยจะชำระทุก ๆ 6 เดือนในวันทำการสุดท้ายของเดือนเมษายนและเดือนตุลาคมของทุกปี ทั้งนี้เฉพาะในกรณีที่จำเป็นต้องมีการจ่ายเงินปันผลในหนี้บุริมสิทธิเท่านั้น ธนาคารมีสิทธิที่จะเลือกชำระดอกเบี้ยดังกล่าวทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน ในกรณีที่ธนาคารมีสิทธิที่จะเลือกจ่ายเงินปันผลในหนี้บุริมสิทธิหรือไม่ก็ได้ ในกรณีที่ไม่มีมีการจ่ายดอกเบี้ยในปีใด จะไม่มีการสะสมดอกเบี้ยไปจ่ายในปีถัดไป ไม่ว่าในกรณีใดๆ ก็ตาม ธนาคารจะชำระดอกเบี้ยในปีใดๆ เป็นจำนวนเงินไม่เกินกว่าจำนวนที่ธนาคารจะสามารถชำระได้ โดยไม่ทำให้ธนาคารมีผลขาดทุนในปีบัญชีนั้นๆ

ภายใต้เงื่อนไขบางประการและโดยได้รับอนุมัติจากธนาคารแห่งประเทศไทยธนาคารมีสิทธิที่จะไถ่ถอนหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 3 ก่อนครบกำหนดได้ เงื่อนไขดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

1. ณ วันครบรอบ 5 ปี นับแต่วันที่ออกหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 3 เป็นต้นไปหรือ
2. ถ้าธนาคารได้รับการแจ้งจากธนาคารแห่งประเทศไทย ว่าหุ้นบุริมสิทธิความหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 3 ไม่เป็นหรือจะไม่ถูกจัดให้เป็นตราสารที่สามารถนับเข้าเป็นเงินกองทุนชั้นที่ 1 ทั้งจำนวนได้อีกต่อไปหรือ
3. ถ้าธนาคารสามารถแสดงได้ว่า ดอกเบี้ยหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 3 ไม่หรือจะไม่สามารถหักเป็นค่าใช้จ่ายของธนาคารเพื่อประโยชน์ทางภาษีอากรได้อีกต่อไป

โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของรายการข้างต้นธนาคารได้ทำสัญญาหลักในการลงทุนในหลักทรัพย์ ("สัญญาหลัก") กับกองทุนรวม หุ้นบุริมสิทธิ-หุ้นกู้ด้อยสิทธิของ บมจ. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ("กองทุนรวม") เพื่อกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักทรัพย์ที่ขายให้แก่กองทุนรวมที่กล่าวไว้ในที่นี้โดยธนาคารได้จ่ายเงินให้แก่กองทุนรวมเป็นเงิน 13,000 ล้านบาท

นอกจากนั้น สัญญาหลักได้กำหนดว่า ก่อนที่จะมีการไถ่ถอนหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 3 การโอนหุ้นบุริมสิทธิให้แก่บุคคลใด ๆ จะทำได้ต่อเมื่อกองทุนรวมได้โอนหุ้นบุริมสิทธิพร้อมกันไปกับหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 3 ให้แก่ผู้รับโอนรายเดียวกันและผู้รับโอนดังกล่าวตกลงยอมรับเงื่อนไขของสัญญาหลักทุกประการ เมื่อมีการไถ่ถอนหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 3 บุริมสิทธิในการรับคืนหุ้นเมื่อมีการเลิกและชำระบัญชีของหุ้นบุริมสิทธิ จะลดลงเหลือเท่ากับราคาตามมูลค่าและกองทุนรวมจะทำการแปลงหุ้นบุริมสิทธิเป็นหุ้นสามัญในอัตราหุ้นบุริมสิทธิ 1 หุ้น ต่อหุ้นสามัญ 1 หุ้น

- 4.12.3 หุ้นกู้ด้อยสิทธิ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ครั้งที่ 4 ครบกำหนดไถ่ถอน พ.ศ. 2549 "หุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 4" จำนวน 13,000,000 หน่วย มูลค่าที่ตราไว้หน่วยละ 1,000 บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 13,000 ล้านบาท อัตราดอกเบี้ยคงที่ร้อยละ 22.0 ต่อปี บวกด้วยส่วนต่างซึ่งจะเป็นจำนวนที่ครอบคลุมค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกองทุนรวม ธนาคารมีสิทธิขอไถ่ถอนหุ้นกู้ด้อยสิทธิ ครั้งที่ 4 ก่อนครบกำหนด ณ วันครบรอบปีที่ 5 โดยมีสิทธิไถ่ถอนเพียงครั้งเดียวเต็มจำนวนตามมูลค่าที่ตราไว้ และต้องได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารได้บันทึกรายการออกหุ้นบุริมสิทธิและหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 3 ความหุ้นบุริมสิทธิโดยถือตามการตีความของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยและแสดงรายการในงบการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542 ดังต่อไปนี้

เงินกู้ยืม	12,996,343,750	บาท
ทุนหุ้นบุริมสิทธิ	3,250,000	บาท
ส่วนเกินมูลค่าหุ้นบุริมสิทธิ	406,250	บาท

ทั้งนี้หากธนาคารปฏิบัติตามแนวทางของธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารจะแสดงรายการดังกล่าวข้างต้นในงบดุล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542 ดังนี้

ทุนหุ้นบุริมสิทธิ	3,250,000	บาท
ส่วนเกินมูลค่าหุ้นบุริมสิทธิ	12,996,750,000	บาท

4.13 ทุนเรือนหุ้น

		2542	2541
ทุนจดทะเบียน	บาท	20,020,000,000	20,000,000,000
ทุนที่ออกและเรียกชำระแล้ว	บาท	18,503,250,000	10,000,000,000

เงินกองทุนตามกฎหมาย

ธนาคารดำรงเงินกองทุนทั้งสิ้นเป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์เสี่ยง ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542 และ 2541 จำแนกได้ดังนี้

	2542	2541
เงินกองทุนชั้นที่ 1		
ทุนเรือนหุ้นที่ออกและชำระแล้ว	18,503,250,000	10,000,000,000
ส่วนเกินมูลค่าหุ้น	20,263,795,254	11,763,389,004
สำรองตามกฎหมาย	800,000,000	800,000,000
สำรองอื่น	11,821,791,500	11,821,791,500
ขาดทุนสะสม	(29,428,582,791)	(8,668,273,973)
หุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 3 ควบหุ้นบุริมสิทธิ	12,996,343,750*	-
รวมเงินกองทุนชั้นที่ 1	<u>34,956,597,713</u>	<u>25,716,906,531</u>
เงินกองทุนชั้นที่ 2		
ส่วนเกินทุนจากการตีราคาสิทธิบัตร	816,123,358	821,899,074
หุ้นกู้ด้อยสิทธิประเภทไม่มีหลักประกัน		
อัตราดอกเบี้ยลอยตัว	17,478,298,856	12,858,453,266
เงินสำรองสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นปกติ	616,912,912	-
รวมเงินกองทุนชั้นที่ 2	<u>18,911,335,126</u>	<u>13,680,352,340</u>
รวมเงินกองทุนตามกฎหมาย	บาท <u>53,867,932,839</u>	<u>39,397,258,871</u>

* ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุมัติให้นำมารวมเป็นเงินกองทุนชั้นที่ 1 ได้

ณ วันที่ 31 ธันวาคม ธนาคารดำรงเงินกองทุนเป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์และภาวะผูกพันตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศ ดังนี้

	อัตราร้อยละ	
	2542	2541
เงินกองทุนทั้งสิ้น	14.84	10.21
เงินกองทุนชั้นที่ 1	9.63	6.66

เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2541 ที่ประชุมสามัญผู้ถือหุ้นมีมติให้ลดทุนจดทะเบียนจาก 8,000 ล้านบาท เป็น 5,000 ล้านบาท ซึ่งเท่ากับทุนที่ได้ชำระแล้ว และเป็นไปตามขั้นตอนที่พระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. 2535 ได้กำหนดไว้ และในวันเดียวกันที่ประชุมผู้ถือหุ้นธนาคารมีมติให้เพิ่มทุนจดทะเบียนจาก 5,000 ล้านบาท เป็น 20,000 ล้านบาท โดยการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนจำนวน 1,500,000,000 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท โดยจัดสรรให้แก่ผู้ถือหุ้นเดิมของธนาคารจำนวน 500,000,000 หุ้น จัดสรรให้แก่ประชาชนทั่วไป 145,000,000 หุ้น และจัดสรรให้แก่บุคคลในวงจำกัด และ/หรือผู้ลงทุนโดยเฉพาะเจาะจงและ/หรือผู้ลงทุนประเภทสถาบันตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) เรื่อง หลักเกณฑ์เงื่อนไขและวิธีการในการขออนุญาตเสนอขายหุ้นที่ออกใหม่และการอนุญาต ลงวันที่ 18 พฤษภาคม 2535 จำนวน 855,000,000 หุ้น ทั้งนี้โดยมอบอำนาจให้คณะกรรมการเป็นผู้พิจารณากำหนดจำนวน ราคา ระยะเวลา หลักเกณฑ์เงื่อนไข ในการจัดสรรและรายละเอียดต่าง ๆ ได้ตามที่เห็นสมควร

เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2541 ที่ประชุมคณะกรรมการธนาคารมีมติให้เพิ่มทุนชำระแล้วของธนาคารจากจำนวน 5,000 ล้านบาท เป็น 10,000 ล้านบาท โดยนำหุ้นสามัญเพิ่มทุนจำนวน 500,000,000 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท จัดสรรให้ผู้ถือหุ้นเดิมในอัตรา 1 หุ้นเดิมต่อ 1 หุ้นใหม่ ในราคาหุ้นละ 10.00 บาท ในกรณีที่มีผู้จองซื้อหุ้นตามสิทธิไม่ครบตามจำนวนที่ได้รับการจัดสรรให้นำหุ้นที่เหลือมาจัดสรรให้แก่ผู้ถือหุ้นเดิมที่จองเกินสิทธิตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการธนาคารกำหนดไว้ธนาคารได้จดทะเบียนเพิ่มทุนเรียกชำระแล้วจาก 5,000 ล้านบาท เป็น 10,000 ล้านบาท กับกระทรวงพาณิชย์ เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2541

เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2542 ที่ประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้นมีมติให้ลดทุนจดทะเบียนจาก 20,000 ล้านบาท เป็น 10,000 ล้านบาท ซึ่งเท่ากับทุนที่ได้รับชำระแล้ว และเป็นไปตามขั้นตอนที่พระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. 2535 ได้กำหนดไว้และในวันเดียวกันที่ประชุมผู้ถือหุ้นธนาคารมีมติให้เพิ่มทุนจดทะเบียนจาก 10,000 ล้านบาท เป็น 20,020 ล้านบาท โดยการออกหุ้นสามัญ จำนวน 1,000,000,000 หุ้น มูลค่าที่ตราไว้หุ้นละ 10.00 บาท หุ้นบุริมสิทธิหมวด ก. จำนวน 1,000,000 หุ้น มูลค่าที่ตราไว้หุ้นละ 10.00 บาท และหุ้นบุริมสิทธิหมวด ข. จำนวน 1,000,000 หุ้น มูลค่าที่ตราไว้หุ้นละ 10.00 บาท โดยเสนอขายแก่ผู้ลงทุนโดยเฉพาะเจาะจง และ/หรือ ผู้ลงทุนประเภทสถาบัน 17 ประเภท ตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ ที่ประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้นเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2542 ดังกล่าวมีมติในเรื่องที่สำคัญเพิ่มเติมดังนี้

รายการยอดแสดงหนี้สินและสินทรัพย์

ณ วันที่ 31 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2542

ธ.พ.1.1

สินทรัพย์	บาท	หนี้สิน	บาท
เงินสด			
รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน	28,599,378,570.57	เงินฝาก	957,172,163,458.59
หลักทรัพย์ซึ่งโดยมีสัญญาขายคืน	171,843,072,748.96	รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน	69,555,615,075.16
เงินลงทุนในหลักทรัพย์ (หักค่าเผื่อการลดราคาหลักทรัพย์แล้ว)	34,170,000,000.00	หนี้สินจ่ายคืนเมื่อทวงถาม	3,207,851,273.18
(มีภาระผูกพัน 30,493,284,000.00 บาท)		หลักทรัพย์ขายโดยมีสัญญาซื้อคืน	
เงินให้สินเชื่อ (หักค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญแล้ว)	144,890,356,400.93	เงินกู้ยืม*	87,512,809,482.45
ดอกเบี้ยค้างรับ	754,898,341,213.82	ภาระของธนาคารจากการรับรอง	1,455,698,949.69
ทรัพย์สินของการขาย	1,877,616,789.62	หนี้สินอื่น	18,996,116,887.04
ภาระของลูกค้านจากการรับรอง	7,676,284,225.05	รวมหนี้สิน	1,137,900,255,126.11
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์	1,455,698,949.69		
สินทรัพย์อื่น	29,399,112,368.98	ทุนชำระแล้ว :	
	8,068,341,690.30	(ทุนจดทะเบียน 20,000,000,000.00 บาท)	
		สำรองและกำไรสุทธิคงเหลือหลังจากการจัดสรร	14,668,406,940.00
		สำรองอื่นและบัญชีกำไรขาดทุน	48,656,970,035.63
		รวมส่วนของผู้อถือหุ้น	(18,347,429,143.82)
		รวมหนี้สินและส่วนของผู้อถือหุ้น	44,977,947,831.81
ภาระของลูกค้านตามตัวเงินที่ยังไม่ครบกำหนด	1,182,878,202,957.92	ภาระของธนาคารตามตัวเงินที่ยังไม่ครบกำหนด	1,182,878,202,957.92
รวม	17,616,343,383.06	รวม	17,616,343,383.06
	1,200,494,546,340.98		1,200,494,546,340.98

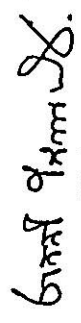
หมายเหตุ ในจำนวนนี้ได้รวมหุ้นกู้ด้วยสิทธิควบคุมหุ้นบริษัท ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้นับเป็นเงินลงทุนชั้นที่ 1 จำนวน 34,496,550,000.00 บาท

 (นางกฤติดา สิตยาธรร) ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่

เงินกองทุนตามกฎหมาย
 สินทรัพย์และหนี้สินของกิจการวิเทศธนกิจ
 สินทรัพย์รวม
 หนี้สินรวม
 ภาระผูกพันในภายหลังที่สำคัญ
 การรับอัตรัดำเนินและภาระค่าประกันการกู้ยืมเงิน
 เกิดเดบิตหรือฟรเครดิต

บาท
 99,320,934,846.49
 31,058,983,540.99
 508,076.68
 41,998,255,367.94
 16,132,592,356.60

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) 333 ถนนสีลม กรุงเทพมหานคร 10500 ทะเบียนเลขที่ บมจ. 111

 (นายปราณี ศรีโภคิน) กรรมการผู้จัดการใหญ่

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย ณ วันที่ 31 ธันวาคม

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะของธนาคาร	
	2542	2541	2542	2541
สินทรัพย์				
เงินสด	28,687,953,896	13,076,337,004	28,599,378,571	13,002,822,193
รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน (หมายเหตุข้อ 4.2)				
ในประเทศ				
มีดอกเบี้ย	8,654,467,807	4,535,440,304	8,649,101,289	4,535,440,304
ไม่มีดอกเบี้ย	10,922,534,589	8,302,263,651	10,920,532,589	8,299,126,018
ต่างประเทศ				
มีดอกเบี้ย	134,586,398,897	115,476,874,186	143,241,129,875	117,918,191,820
ไม่มีดอกเบี้ย	9,271,438,639	2,085,693,493	9,032,308,996	1,818,690,913
รวมรายการระหว่างธนาคาร และตลาดเงิน	163,434,839,932	130,400,271,634	171,843,072,749	132,571,449,055
หลักทรัพย์ซื้อโดยมีสัญญาขายคืน (หมายเหตุข้อ 4.3)	34,170,000,000	109,520,000,000	34,170,000,000	109,520,000,000
เงินลงทุนในหลักทรัพย์ (หมายเหตุข้อ 3.6 และข้อ 4.4)				
หลักทรัพย์ที่มีไว้เพื่อขาย	4,500,162,968	39,518,242,504	4,444,997,040	39,518,242,504
หลักทรัพย์เพื่อการลงทุน	142,151,585,807	72,940,475,101	140,445,359,361	71,733,217,582
รวมเงินลงทุนในหลักทรัพย์สุทธิ	146,651,748,775	112,458,717,605	144,890,356,401	111,251,460,086
เงินให้สินเชื่อและดอกเบี้ยค้างรับ				
เงินให้สินเชื่อ (หมายเหตุข้อ 3.3 และข้อ 4.5)	926,489,503,341	958,350,653,833	921,651,130,879	952,545,786,127
ดอกเบี้ยค้างรับ	1,888,060,234	7,048,472,797	1,877,616,789	6,947,985,529
รวมเงินให้สินเชื่อและ ดอกเบี้ยค้างรับ	928,377,563,575	965,399,126,630	923,528,747,668	959,493,771,656
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ (หมายเหตุข้อ 3.4 และข้อ 4.6)	(167,918,596,578)	(102,954,553,672)	(166,752,789,665)	(102,077,418,791)
เงินให้สินเชื่อและดอกเบี้ยค้างรับสุทธิ	760,458,966,997	862,444,572,958	756,775,958,003	857,416,352,865
ทรัพย์สินรอการขาย (หมายเหตุข้อ 3.10)	10,220,173,545	6,706,938,840	10,174,561,157	6,702,513,737
หัก ค่าเผื่อการคดยขายของ ทรัพย์สินรอการขาย	(2,498,569,942)	(773,932,628)	(2,498,276,932)	(773,932,628)
ทรัพย์สินรอการขายสุทธิ	7,721,603,603	5,933,006,212	7,676,284,225	5,928,581,109
ภาวะของลูกค้ายกการรับรอง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์สุทธิ (หมายเหตุข้อ 3.8 และข้อ 4.7)	2,581,298,950	1,712,556,395	1,455,698,950	1,712,156,395
เงินทดรองจ่ายในการดำเนินคดี (หมายเหตุข้อ 4.8)	1,678,437,026	1,129,289,578	1,673,407,532	1,129,289,578
ดอกเบี้ยค้างรับจากเงินลงทุนในหลักทรัพย์	2,476,427,367	1,520,718,997	2,439,730,699	1,483,276,034
สินทรัพย์อื่น	4,317,193,416	3,529,897,582	3,955,203,459	3,489,657,947
รวมสินทรัพย์	1,181,685,365,768	1,271,273,524,575	1,182,878,202,958	1,266,949,113,683
บาท				

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

งบการเงินรวม

งบการเงินเฉพาะของธนาคาร

	2542	2541	2542	2541
หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น				
เงินฝาก (หมายเหตุขอ 4.9)				
เงินฝากที่เป็นเงินบาท	888,793,496,780	910,729,999,395	888,927,142,594	910,259,526,761
เงินฝากที่เป็นเงินตราต่างประเทศ	72,665,396,324	64,307,935,619	68,245,020,865	59,520,302,909
รวมเงินฝาก	961,458,893,104	975,037,935,014	957,172,163,459	969,779,829,670
รายการระหว่างธนาคารและ				
ตลาดเงิน (หมายเหตุขอ 4.10)				
ในประเทศ				
มีดอกเบี้ย	6,523,189,855	27,567,897,321	6,525,817,026	27,624,482,812
ไม่มีดอกเบี้ย	1,266,200,499	2,032,699,399	1,266,212,474	2,033,427,604
ต่างประเทศ				
มีดอกเบี้ย	54,259,365,427	73,030,325,843	59,441,530,986	73,890,431,362
ไม่มีดอกเบี้ย	2,230,475,533	1,188,508,215	2,322,054,589	1,258,195,970
รวมรายการระหว่างธนาคาร				
และตลาดเงิน	64,279,231,314	103,819,430,778	69,555,615,075	104,806,537,748
หนี้สินจ่ายคืนเมื่อทวงถาม	3,233,867,068	2,765,166,735	3,207,851,273	2,732,244,852
หลักทรัพย์ขายโดยมีสัญญาซื้อคืน				
(หมายเหตุขอ 4.11)	-	-	-	-
เงินกู้ยืม (หมายเหตุขอ 4.12)				
เงินกู้ยืมระยะยาว	51,286,737,562	60,790,803,736	53,016,259,482	61,012,423,824
หุ้นกู้คอยสิทธิ์ควบหุ้นบุริมสิทธิ				
(หมายเหตุขอ 4.17)	34,496,550,000	-	34,496,550,000	-
ภาระของธนาคารจากการรับรอง	2,581,298,950	1,712,556,395	1,455,698,950	1,712,156,395
ดอกเบี้ยค้างจ่าย	8,368,792,863	14,783,906,355	8,432,650,427	14,697,607,400
หนี้สินอื่น	10,707,014,416	11,195,998,532	10,563,466,460	11,120,383,071
รวมหนี้สิน	1,136,412,385,277	1,170,105,797,545	1,137,900,255,126	1,165,861,182,960
ส่วนของผู้ถือหุ้น				
ทุนเรือนหุ้น (หมายเหตุขอ 4.18)				
ทุนจดทะเบียน				
หุ้นสามัญ 1,998,000,000 หุ้น				
มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท	19,980,000,000		19,980,000,000	
หุ้นบุริมสิทธิ 2,000,000 หุ้น				
มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท	20,000,000		20,000,000	
หุ้นสามัญ 2,000,000,000 หุ้น				
มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท		20,000,000,000		20,000,000,000
ทุนที่ออกและเรียกชำระแล้ว				
หุ้นสามัญ 1,466,495,694 หุ้น				
มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท	14,664,956,940	14,664,956,940	14,664,956,940	14,664,956,940
หุ้นบุริมสิทธิ 345,000 หุ้น				
มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท				
(หมายเหตุขอ 4.17 และ 4.18)	3,450,000		3,450,000	
เงินเกินมูลค่าหุ้น	49,741,738,452	49,741,738,452	49,741,738,452	49,741,738,452

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของการเงิน

งบดุล (ต่อ)

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะของธนาคาร	
	2542	2541	2542	2541
หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น (ต่อ)				
สำรองส่วนเกินทุนจากการตีราคาที่ดิน (หมายเหตุขอ 3.8)	6,854,563,476	5,940,633,430	6,854,563,476	5,940,633,430
สำรองส่วนเกินทุนจากการตีราคาอาคาร (หมายเหตุขอ 3.8)	3,781,762,000	3,935,517,418	3,781,762,000	3,935,517,418
กำไร (ขาดทุน) สะสม จัดสรรแล้ว				
สำรองตามกฎหมาย (หมายเหตุขอ 4.22)	11,544,800,000	11,544,800,000	11,544,800,000	11,544,800,000
สำรองอื่น (หมายเหตุขอ 4.22)	63,266,975,948	63,266,975,948	63,266,975,948	63,266,975,948
ยังไม่ได้จัดสรร (ขาดทุน)	(108,830,381,688)	(48,906,003,324)	(109,092,320,945)	(49,010,497,939)
ส่วนของผู้ถือหุ้นส่วนน้อย	17,435,596	22,546,244	-	-
บวก (หัก) ส่วนปรับปรุงจากการ แปลงค่าเงินตราต่างประเทศ	1,098,117,336	956,561,922	1,147,588,290	1,003,806,474
บวก กำไรสุทธิที่ยังไม่เกิดจากเงิน ลงทุนในหลักทรัพย์	4,689,317,288	-	4,624,188,528	-
หัก ขาดทุนสุทธิที่ยังไม่เกิดจากเงิน ลงทุนในหลักทรัพย์ (หมายเหตุขอ 3.6)	(1,559,754,857)	-	(1,559,754,857)	-
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น - สุทธิ	45,272,980,491	101,167,727,030	44,977,947,832	101,087,930,723
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น บาท	1,181,685,365,768	1,271,273,524,575	1,182,878,202,958	1,266,949,113,683
รายการนอกงบดุล - ภาระผูกพันทั้งสิ้น (หมายเหตุขอ 4.23)				
การรับอวัลต์ัวเงินและการ ค้ำประกันการกู้ยืมเงิน	บาท 41,998,255,368	50,497,474,960	41,998,255,368	56,052,274,560
ภาระตามตั๋วแลกเงินค้ำเงินค้ำเข้า ที่ยังไม่ครบกำหนด	บาท 17,689,436,217	14,638,649,699	17,616,343,383	14,575,947,598
เล็ดเตอร์ออฟเครดิต	บาท 16,293,176,487	19,689,246,198	16,132,592,357	19,666,852,144
ภาระผูกพันอื่น	บาท 455,039,133,760	485,704,849,757	471,113,670,926	483,477,416,409

(ลายเซ็น)

(นายชาติศิริ โสภณพนิช)
กรรมการผู้จัดการใหญ่

(ลายเซ็น)

(นายธีระ อภัยวงศ์)
กรรมการรองผู้จัดการใหญ่

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

4.13 หุ้นกู้ด้อยสิทธิประเภทไม่มีหลักประกัน

เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2538 ผู้ถือหุ้นมีมติให้ธนาคารออกและเสนอขายหุ้นกู้ด้อยสิทธิประเภทไม่มีหลักประกัน วงเงินไม่เกิน 15,000 ล้านบาท หรือมูลค่าเทียบเท่าในเงินสกุลอื่น ระยะเวลาไถ่ถอนไม่เกิน 30 ปี โดยให้เสนอขายในตลาดต่างประเทศและ/หรือในประเทศ และมอบหมายให้คณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินการซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการได้มีมติให้ธนาคารดำเนินการออกและเสนอขายหุ้นกู้ด้อยสิทธิ ดังนี้

- ตามมติคณะกรรมการวันที่ 22 มิถุนายน 2538 ธนาคารได้ออกและเสนอขายหุ้นกู้ด้อยสิทธิประเภทไม่มีหลักประกัน เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2538 จำนวน 300 ล้านเหรียญสหรัฐ ต่อผู้ลงทุนในต่างประเทศ ทั้งจำนวน อายุ 10 ปี อัตราดอกเบี้ย 7.25% ต่อปี
- ตามมติคณะกรรมการวันที่ 21 ธันวาคม 2538 ธนาคารได้ออกและเสนอขายหุ้นกู้ด้อยสิทธิประเภทไม่มีหลักประกัน เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2539 จำนวน 150 ล้านเหรียญสหรัฐ ต่อผู้ลงทุนในต่างประเทศ ทั้งจำนวน อายุ 20 ปี อัตราดอกเบี้ย 8.25% ต่อปี

เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2539 ผู้ถือหุ้นมีมติให้ธนาคารออกและเสนอขายหุ้นกู้ด้อยสิทธิประเภทไม่มีหลักประกัน วงเงินไม่เกิน 400 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือมูลค่าเทียบเท่าในเงินสกุลอื่น ระยะเวลาไถ่ถอนไม่เกิน 30 ปี โดยให้เสนอขายในตลาดต่างประเทศและ/หรือในประเทศ และมอบหมายให้คณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินการซึ่งตามมติคณะกรรมการวันที่ 27 สิงหาคม 2539 ธนาคารได้ออกและเสนอขายหุ้นกู้ด้อยสิทธิประเภทไม่มีหลักประกัน เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2540 จำนวน 300 ล้านเหรียญสหรัฐ ต่อผู้ลงทุนในต่างประเทศ ทั้งจำนวน อายุ 30 ปี อัตราดอกเบี้ย 8.375% ต่อปี

เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2542 ธนาคารได้ดำเนินการออกและเสนอขายหุ้นกู้ด้อยสิทธิประเภทไม่มีหลักประกัน จำนวน 266.9 ล้านเหรียญสหรัฐ ครอบคลุมไถ่ถอนปี 2550 ต่อผู้ลงทุนในต่างประเทศทั้งจำนวน อายุ 8 ปี อัตราดอกเบี้ย 8.75% ต่อปี เพื่อทดแทนหุ้นกู้ด้อยสิทธิประเภทไม่มีหลักประกัน ครอบคลุมไถ่ถอนปี 2548 อัตราดอกเบี้ย 7.25% ต่อปี ที่ธนาคารไถ่ถอนก่อนครบกำหนดและได้รับอนุญาตจาก ธนาคารแห่งประเทศไทยแล้ว และออกเสนอขายหุ้นกู้ด้อยสิทธิประเภทไม่มีหลักประกัน จำนวน 449.8 ล้านเหรียญสหรัฐ ครอบคลุมไถ่ถอนปี 2572 ต่อผู้ลงทุนในต่างประเทศทั้งจำนวน อายุ 30 ปี อัตราดอกเบี้ย 9.025% ต่อปี เพื่อทดแทนหุ้นกู้ด้อยสิทธิประเภทไม่มีหลักประกัน ครอบคลุมไถ่ถอนปี 2559 อัตราดอกเบี้ย 8.25% ต่อปี และหุ้นกู้ด้อยสิทธิประเภทไม่มีหลักประกัน ครอบคลุมไถ่ถอนปี 2570 อัตราดอกเบี้ย 8.375% ต่อปี ที่ธนาคารไถ่ถอนก่อนครบกำหนดและได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยแล้ว เนื่องจาก ไม่มีมาตรฐานการบัญชีของไทยในเรื่องนี้ รายการดังกล่าวจึงบันทึกเป็นการไถ่ถอนหนี้เดิมก่อนกำหนด โดยการแลกเปลี่ยนหนี้ใหม่ ตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ธนาคารมีกำไรจากการดำเนินการ ดังกล่าวจำนวน 259 ล้านเหรียญสหรัฐ (9,503.5 ล้านบาท และรวมไว้ในงบกำไรขาดทุนแล้ว) เนื่องจากการไถ่ถอนหุ้นกู้เดิมในราคาตลาดซึ่งต่ำกว่าราคาที่ตราไว้ ธนาคารได้บันทึกบัญชีสำหรับหุ้นกู้ด้อยสิทธิ ไม่มีหลักประกันครบกำหนดไถ่ถอนปี 2550 เท่ากับ 177.5 ล้านเหรียญสหรัฐ (6,543.1 ล้านบาท) และหุ้นกู้ด้อยสิทธิไม่มีหลักประกันครบกำหนดไถ่ถอนปี 2572 เท่ากับ 258.7 ล้านเหรียญสหรัฐ (9,535.1 ล้านบาท) และจะตัดจำหน่ายส่วนต่างระหว่างมูลค่าตามบัญชีและมูลค่าที่ไถ่ถอนทุกเดือน จนถึงวันครบกำหนดไถ่ถอนของหุ้นกู้ด้อยสิทธิไม่มีหลักประกัน (หมายเหตุข้อ 4.12)

ธนาคารต้องจ่ายผลประโยชน์เพิ่มเติมแก่ผู้ถือหุ้นกู้ด้อยสิทธิประเภทไม่มีหลักประกันเป็นจำนวนทั้งสิ้น 388.4 ล้านบาท

เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2542 ธนาคารได้ดำเนินการไถ่ถอนหุ้นกู้ด้อยสิทธิประเภทไม่มีหลักประกัน ครอบคลุมไถ่ถอนปี 2548 อัตราดอกเบี้ย 7.25% จำนวน 500,000 เหรียญสหรัฐ ก่อนครบกำหนดตามที่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยแล้ว

4.14 หนี้อายุสั้นที่เปลี่ยนสภาพเป็นหุ้นสามัญได้

เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2537 ผู้ถือหุ้นมีมติให้ธนาคารออกและเสนอขายหนี้อายุสั้นที่เปลี่ยนสภาพเป็นหุ้นสามัญได้วงเงินไม่เกิน 500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ระยะเวลาไม่เกิน 10 ปี และใช้สิทธิแปลงสภาพภายใน 10 ปี โดยให้เสนอขายในตลาดต่างประเทศทั้งจำนวน และให้ธนาคารจัดสรรหุ้นสามัญจำนวน 60 ล้านหุ้น เพื่อรองรับการใช้สิทธิในการแปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญของผู้ถือหุ้นที่เปลี่ยนสภาพเป็นหุ้นสามัญได้ และมอบหมายให้คณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งตามมติคณะกรรมการวันที่ 25 มกราคม 2537 ธนาคารได้ออกและเสนอขายหนี้อายุสั้นที่เปลี่ยนสภาพเป็นหุ้นสามัญได้ เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2537 จำนวน 400 ล้านดอลลาร์สหรัฐ อายุ 10 ปี อัตราดอกเบี้ย 3.25% ต่อปีราคาแปลงสภาพเท่ากับ 230 บาทต่อหุ้น โดยใช้อัตราแลกเปลี่ยนสำหรับการแปลงสภาพเท่ากับ 1 เหรียญสหรัฐ ต่อ 25.28 บาทและมีเงื่อนไขให้ธนาคารสามารถบังคับแปลงสภาพก่อนครบกำหนดได้ ผู้ถือหุ้นสามารถใช้สิทธิในการแปลงสภาพหุ้นกู้เป็นหุ้นสามัญได้ตั้งแต่วันที่ 24 พฤษภาคม 2537

เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2542 ธนาคารได้ดำเนินการแก้ไขเงื่อนไขของหนี้อายุสั้นที่เปลี่ยนสภาพเป็นหุ้นสามัญได้ โดยการเพิ่มอัตราดอกเบี้ยจากเดิม 3.25% ต่อปี เป็น 4.589% ต่อปี โดยได้รับความเห็นชอบจากผู้แทนผู้ถือหุ้น และเนื่องจากไม่มีมาตรฐานการบัญชีของไทยในเรื่องนี้ รายการดังกล่าวจึงบันทึกเป็นการไถ่ถอนหนี้เดิมก่อนกำหนดโดยแลกเปลี่ยนหนี้ใหม่ ตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ธนาคารได้บันทึกบัญชีสำหรับหุ้นกู้ใหม่เท่ากับ 5,778.4 ล้านบาท ตามมูลค่าตีพิมพ์ ณ วันออกหุ้นกู้ใหม่ และจะคิดจำหน่ายส่วนต่างระหว่างมูลค่าตามบัญชีและมูลค่าที่ไถ่ถอนทุกเดือนจนถึงวันครบกำหนดไถ่ถอนของหุ้นกู้ รายการดังกล่าวธนาคารรับรู้เป็นกำไร จำนวน 3,816.6 ล้านบาท และรวมไว้ในงบกำไรขาดทุนแล้ว (หมายเหตุข้อ 4.12)

4.15 หนี้อายุสั้นที่แปลงสภาพ

เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2539 ผู้ถือหุ้นมีมติให้ธนาคารออกและเสนอขายหนี้อายุสั้นที่เปลี่ยนสภาพเป็นหุ้นสามัญได้ และ/หรือหุ้นกู้แปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญได้ วงเงินไม่เกิน 400 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือมูลค่าเทียบเท่าในเงิน สกุลอื่น ระยะเวลาไม่เกิน 10 ปี โดยให้เสนอขายในตลาดต่างประเทศและ/หรือในประเทศ และให้ธนาคารจัดสรรหุ้นสามัญจำนวน 50 ล้านหุ้น เพื่อรองรับการใช้สิทธิในการแปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญของผู้ถือหุ้นที่แปลงสภาพ โดยมอบอำนาจให้คณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งตามมติคณะกรรมการ วันที่ 17 มิถุนายน 2539 ธนาคารได้ออกหุ้นกู้แปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญได้ เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2539 จำนวน 350 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เสนอขายต่อผู้ลงทุนในต่างประเทศทั้งจำนวน อายุ 10 ปี อัตราดอกเบี้ย 1.50% ต่อปี ราคาแปลงสภาพ 270 บาทต่อหุ้น โดยใช้อัตราแลกเปลี่ยนสำหรับการแปลงสภาพเท่ากับ 1 เหรียญสหรัฐ ต่อ 25.28 บาท และธนาคารต้องไถ่ถอนหุ้นกู้คืนที่ราคาสูงกว่าเงินต้นเมื่อครบ 5 ปี หากเข้าเงื่อนไขตามรายละเอียดที่ระบุไว้ในหนังสือขอเสนอขายหุ้นกู้แปลงสภาพ ผู้ถือหุ้นสามารถใช้สิทธิในการแปลงสภาพหุ้นกู้เป็นหุ้นสามัญได้ตั้งแต่วันที่ 16 กันยายน 2539 (หมายเหตุข้อ 4.12)

4.16 การออกหุ้นกู้และใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นกู้

เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2540 ผู้ถือหุ้นมีมติดังนี้

4.16.1 ให้ธนาคารออกและเสนอขายหุ้นกู้ ทั้งที่เป็นหุ้นกู้ประเภทค้ำประกัน และหุ้นกู้ประเภทไม่ค้ำประกัน รวมถึงหุ้นกู้ที่ไถ่ถอนเมื่อธนาคารเลิกกิจการ และ/หรือ หุ้นกู้แปลงสภาพ ทั้งที่เป็นหนี้อายุสั้นที่เปลี่ยนสภาพเป็นหุ้นสามัญได้ และ/หรือ หุ้นกู้แปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญได้ (รวมเรียกว่า "หุ้นกู้") วงเงินไม่เกิน 1,500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือมูลค่าเทียบเท่าในเงินสกุลอื่น เสนอขายในตลาดต่างประเทศและ/หรือในประเทศ โดยธนาคารสามารถออก

และเสนอขายหุ้นกู้หลายประเภทพร้อมกันได้ในคราวเดียวกันและ/หรือ ธนาคารจะทยอยออก และเสนอขายหุ้นกู้เป็นคราว ๆ ไป ทั้งนี้ให้หุ้นกู้ประเภทค้อยสิทธิมีระยะเวลาไถ่ถอนไม่เกิน 100 ปี หุ้นกู้ประเภทไม่ค้อยสิทธิมีระยะเวลาไถ่ถอนไม่เกิน 50 ปี สำหรับหุ้นกู้แปลงสภาพมีระยะเวลาไถ่ถอนไม่เกิน 10 ปี วงเงินไม่เกิน 500 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือมูลค่าที่เทียบเท่าในเงินสกุลอื่น ทั้งนี้อาจจะมีการให้สิทธิแก่ธนาคาร ในการไถ่ถอนหุ้นกู้คืนก่อนครบกำหนด และ/หรือ อาจจะมีการให้สิทธิแก่ผู้ถือหุ้นกู้ในการเรียกให้ธนาคารไถ่ถอนหุ้นกู้ก่อนครบกำหนดระยะเวลาการชำระคืนโดยให้เป็นไปตามข้อตกลงและเงื่อนไขของหุ้นกู้ที่จะออกในแต่ละคราว โดยมอบอำนาจให้คณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินการ

4.16.2 ให้ธนาคารออกใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นกู้มีอายุไม่เกิน 5 ปี โดยให้เสนอขายในตลาดต่างประเทศ และ/หรือในประเทศ และให้ธนาคารสามารถนำหุ้นกู้ ซึ่งผู้ถือหุ้นกู้ได้อนุมัติให้ออกในข้อ 4.16.1 ทั้งหมดหรือบางส่วนมารองรับการใช้สิทธิที่จะซื้อหุ้นกู้ของผู้ถือใบสำคัญแสดงสิทธิดังกล่าวโดยมอบอำนาจให้คณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินการ

4.16.3 ให้ธนาคารออกและเสนอขายหุ้นกู้ ทั้งที่เป็นหุ้นกู้ประเภทค้อยสิทธิและหุ้นกู้ประเภทไม่ค้อยสิทธิภายใต้ Medium Term Note Program วงเงินไม่เกิน 1,500 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือมูลค่าที่เทียบเท่าในเงินสกุลอื่น ระยะเวลาไถ่ถอนไม่เกิน 30 ปี โดยให้เสนอขายในตลาดต่างประเทศ และ/หรือในประเทศ ทั้งนี้อาจจะมีการให้สิทธิแก่ธนาคารในการไถ่ถอนหุ้นกู้คืนก่อนครบกำหนด และ/หรือ อาจจะมีการให้สิทธิแก่ผู้ถือหุ้นกู้ในการเรียกให้ธนาคาร ไถ่ถอนหุ้นกู้ก่อนครบกำหนด ระยะเวลาการชำระคืน โดยให้เป็นไปตามข้อตกลงและเงื่อนไขของหุ้นกู้ที่จะออกในแต่ละคราว โดยมอบอำนาจให้คณะกรรมการ เป็นผู้ดำเนินการ

เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2540 คณะกรรมการธนาคารมีมติอนุมัติให้คณะกรรมการบริหารเป็นผู้พิจารณาดำเนินการและตัดสินใจเกี่ยวกับข้อกำหนด เงื่อนไข และรายละเอียดอื่น ๆ สำหรับการออกและเสนอขายหลักทรัพย์ ตามที่ประชุมผู้ถือหุ้นอนุมัติไว้เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2540

เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2542 ผู้ถือหุ้นมีมติให้ธนาคารออกหุ้นกู้ค้อยสิทธิ และ/หรือ หุ้นกู้ไม่ค้อยสิทธิ และ/หรือ หุ้นกู้ที่ไถ่ถอนเมื่อธนาคารเลิกกิจการ ทั้งประเภทค้อยสิทธิ และไม่ค้อยสิทธิ และ/หรือ หุ้นกู้ค้อยสิทธิชนิดแปลง สภาพเป็นหุ้นสามัญได้ และ/หรือ หุ้นกู้แปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญได้ วงเงินไม่เกิน 4,000 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือมูลค่าที่เทียบเท่าในเงินสกุลอื่น เสนอขายต่อผู้ลงทุนในต่างประเทศและ/หรือในประเทศ ทั้งนี้ให้หุ้นกู้ค้อยสิทธิ และ/หรือหุ้นกู้ไม่ค้อยสิทธิมีระยะเวลาไถ่ถอนไม่เกิน 100 ปี และให้หุ้นกู้ค้อยสิทธิชนิด แปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญได้ และ/หรือ หุ้นกู้แปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญได้ มีระยะเวลาไถ่ถอนไม่เกิน 10 ปี และมีวงเงินไม่เกิน 750 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือมูลค่าที่เทียบเท่าในเงินสกุลอื่น และมอบอำนาจให้คณะกรรมการบริหารเป็นผู้ดำเนินการ

4.17 หลักทรัพย์ทุนทวี

เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2542 ธนาคารได้ออกหลักทรัพย์ทุนทวี (Capital Augmented Preferred Securities หรือ CAPS) เสนอขายให้กับกองทุนรวมบัวหลวงทุนทวี ซึ่งจะให้ผลตอบแทนขั้นต่ำ 11.00% ต่อปี และให้ผลตอบแทนขั้นสูง 22.25% ต่อปี ชำระผลตอบแทนทุกไตรมาส โดยธนาคารออกหลักทรัพย์เป็นสองกลุ่มและได้รับเงินเป็นจำนวน 46,000 ล้านบาท

หลักทรัพย์กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย หุ้นบุริมสิทธิ ประเภท ก จำนวน 345,000 หุ้น ประเภทไม่สะสมเงินปันผล โดยมีราคาที่ตราไว้ 10 บาท ต่อหุ้น ควบกับหุ้นกู้ค้อยสิทธิควบหุ้นบุริมสิทธิ (หุ้นกู้ค้อยสิทธิกลุ่มที่ 1) จำนวน 345,000 หน่วย มูลค่าที่ตราไว้ 100,000 บาท ต่อหน่วย การจ่ายเงินปันผลของหุ้นบุริมสิทธิจะขึ้นอยู่กับจ่ายเงินปันผลของหุ้นสามัญ หากธนาคารได้ประกาศจ่ายเงินปันผลให้กับผู้ถือหุ้นสามัญ ธนาคารต้องจ่ายเงินปันผลให้กับผู้ถือหุ้น

บุริมสิทธิ ในอัตรา 1 บาทต่อหุ้น ในกรณีที่ธนาคารยังคงชำระดอกเบี้ยหุ้นกู้ด้อยสิทธิกลุ่มที่ 1 เต็มจำนวนตามงวดที่ถึงกำหนดชำระ หรือในกรณีที่บุริมสิทธิในการรับคืนหุ้นเมื่อมีการเลิกกิจการลดลงเหลือเท่ากับมูลค่าที่ตราไว้ของหุ้นบุริมสิทธิ ในกรณีที่ธนาคารไม่ได้ชำระดอกเบี้ยหุ้นกู้ด้อยสิทธิกลุ่มที่ 1 เต็มจำนวนตามงวดที่ถึงกำหนดชำระ ธนาคารจะจ่ายเงินปันผล ในอัตราเท่ากับจำนวนดอกเบี้ยของหุ้นกู้ด้อยสิทธิกลุ่มที่ 1 หักด้วยจำนวนดอกเบี้ยหุ้นกู้ด้อยสิทธิ กลุ่มที่ 1 ที่ธนาคารได้จ่ายไปแล้ว ในปีนั้น ๆ หุ้นกู้ด้อยสิทธิกลุ่มที่ 1 มีอัตราดอกเบี้ย 15.00% ต่อปี ชำระดอกเบี้ยทุก 6 เดือน เฉพาะในกรณีที่ธนาคารจ่ายเงินปันผลในหุ้นบุริมสิทธิเท่านั้น ในกรณีที่ไม่มี การจ่ายดอกเบี้ยในปีใด จะไม่มีการสะสมดอกเบี้ยไปจ่ายในปีถัดไป ธนาคารสามารถที่จะไถ่ถอนหุ้นกู้ด้อยสิทธิกลุ่มที่ 1 ก่อนครบกำหนดได้ โดยต้องได้รับการอนุมัติจากธนาคารแห่งประเทศไทย ก่อนภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

- ตั้งแต่วันครบอายุ 5 ปี เป็นต้นไป หรือ
- หุ้นบุริมสิทธิควบหุ้นกู้ด้อยสิทธิกลุ่มที่ 1 ไม่สามารถนับเป็นเงินกองทุนชั้นที่ 1 ได้ หรือ
- ดอกเบี้ยของหุ้นกู้ด้อยสิทธิกลุ่มที่ 1 ไม่สามารถหักเป็นค่าใช้จ่ายของธนาคารเพื่อประโยชน์ทางภาษีอากรได้อีกต่อไป หรือ
- ธนาคารสามารถจัดหาเงินทุนในจำนวนที่เท่ากัน หรือดีกว่าแทนหุ้นกู้ด้อยสิทธิกลุ่มที่ 1 หรือ ธนาคารมีเงินกองทุนชั้นที่ 1 เกินกว่าอัตราขั้นต่ำที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดภายหลังจากการไถ่ถอนหุ้นกู้ด้อยสิทธิกลุ่มนี้

นอกจากนี้ยังมีสัญญาหลักที่ระบุเกี่ยวกับการโอนหุ้น การไถ่ถอนหุ้นกู้ด้อยสิทธิกลุ่มนี้ บุริมสิทธิในการรับคืนหุ้น การชำระเงินให้ผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิตามขอบังคับของธนาคารและการแปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญในอัตราหุ้นบุริมสิทธิ 1 หุ้น ต่อหุ้นสามัญ 1 หุ้น

หลักทรัพย์กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย หุ้นกู้ด้อยสิทธิและหุ้นกู้ด้อยสิทธิชนิดแปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญได้ ประเภทไม่มีอัตราดอกเบี้ย และขายโดยมีส่วนลด จำนวน 469,200 หน่วย มีมูลค่าที่ตราไว้ 100,000 บาท ต่อหน่วย มูลค่าเสนอขาย ของหุ้นกู้นี้เป็นจำนวน 11,500 ล้านบาท หุ้นกู้แบ่งตามอายุได้ 29 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ 1-20 เป็นหุ้นกู้ด้อยสิทธิมีอายุครบกำหนดชำระห่างกันสามเดือน โดยมีอายุตั้งแต่ 3 เดือนถึง 5 ปี หุ้นกู้มีมูลค่าที่ตราไว้ 1,265 ล้านบาท ดอกกลุ่ม

หุ้นกู้กลุ่มที่ 21 - 28 เป็นหุ้นกู้ด้อยสิทธิชนิดแปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญได้มีมูลค่าที่ตราไว้ 1,265 ล้านบาทต่อกลุ่ม โดยกลุ่มที่ 21 - 28 มีอายุครบกำหนดชำระระหว่างกันสามเดือนโดยมีอายุตั้งแต่ 5 ปีสามเดือนถึง 7 ปี และกลุ่มที่ 29 มี มูลค่าที่ตราไว้ 11,500 ล้านบาท อายุ 7 ปี

ธนาคารมีสิทธิที่จะไถ่ถอนหลักทรัพย์กลุ่มที่ 2 (กลุ่มที่ 21 - 29) ที่เหลืออยู่ทั้งหมดพร้อมกันก่อนครบกำหนดตั้งแต่วันที่ครบอายุ 5 ปี เป็นต้นไป ตามราคาทางบัญชี ในการไถ่ถอนนี้ ธนาคารจะให้สิทธิแก่ผู้ถือหุ้นในการแปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญของธนาคาร ได้ที่ราคาเท่ากับ 100 บาท ต่อหุ้น ตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในข้อกำหนดสิทธิ ธนาคารได้สำรองหุ้นสามัญ เพื่อรองรับการแปลงสภาพจำนวนทั้งสิ้น 115 ล้านหุ้น

สำหรับหลักทรัพย์กลุ่มที่ 1 นั้น สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยได้มีการตีความมาตรฐานการบัญชี เรื่องที่ 3 เครื่องมือทางการเงินแบบผสมที่ออกโดยสถาบันการเงิน ซึ่งโดยสรุป ให้แยกแสดงออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) หนี้สิน 2) ส่วนเกินมูลค่าหุ้นบุริมสิทธิ และ 3) หุ้นบุริมสิทธิ อย่างไรก็ตาม มูลค่าของส่วนที่เป็นส่วนเกิน มูลค่าหุ้นบุริมสิทธิ นั้น มีเพียง 15.2 ล้านบาท ซึ่งไม่มีสาระสำคัญ ธนาคารจึงได้รวมไว้ในส่วนที่เป็นหนี้สินในงบดุล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542 ธนาคารได้แสดงหลักทรัพย์กลุ่มที่ 1 ไว้ดังนี้

หุ้นกู้ด้อยสิทธิควบหุ้นบุริมสิทธิ	34,496,550,000	บาท
หุ้นบุริมสิทธิ	3,450,000	บาท

ทั้งนี้หากธนาคารปฏิบัติตามแนวทางที่ได้รับการอนุมัติจากผู้ถือหุ้น และได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งธนาคารได้ดำเนินการจดทะเบียนกับกรมทะเบียนการค้าเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2542 แล้ว ธนาคารจะแสดง หลักทรัพย์กลุ่มที่ 1 ในงบดุล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542 ดังนี้

หุ้นบุริมสิทธิ	3,450,000	บาท
ส่วนเกินมูลค่าหุ้นบุริมสิทธิ	34,496,550,000	บาท

4.18 ทุนเรือนหุ้น

เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2541 ผู้ถือหุ้นมีมติให้ธนาคารจัดสรรหุ้นสามัญเพิ่มทุน จำนวน 700 ล้านหุ้น เสนอขายให้กับผู้ลงทุน โดยเฉพาะเจาะจงและ/หรือผู้ลงทุนประเภทสถาบัน ตามประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และ ตลาดหลักทรัพย์ที่เกี่ยวข้อง โดยธนาคารสามารถออกและเสนอขายหุ้นสามัญดังกล่าวทั้งหมดในคราวเดียวกัน หรือทยอยออกและเสนอขายเป็นคราว ๆ ไป และมอบอำนาจให้คณะกรรมการบริหารเป็นผู้ดำเนินการ

เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2541 ธนาคารได้ออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน จำนวน 440 ล้านหุ้น เสนอขายให้กับผู้ลงทุนในต่างประเทศ ทั้งจำนวน ในราคา 93 บาทต่อหุ้น และได้ดำเนินการจดทะเบียนกับกรมทะเบียนการค้า ทำให้หุ้นที่ออกและเรียกชำระ แล้วเพิ่มขึ้นเป็น 14,414,956,940 บาท ทั้งนี้ ธนาคารได้ให้สิทธิแก่ผู้จัดการจำหน่ายในการซื้อหุ้นสามัญ เพิ่มทุนจากธนาคารได้อีกจำนวนไม่เกิน 30 ล้านหุ้น

เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2541 ผู้จัดการจำหน่ายได้ใช้สิทธิให้ธนาคารออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนอีกจำนวน 25 ล้านหุ้น เสนอขายให้กับผู้ลงทุนในต่างประเทศทั้งจำนวน ในราคา 93 บาทต่อหุ้น ทำให้หุ้นที่ออกและเรียกชำระแล้วเพิ่มขึ้นเป็น 14,664,956,940 บาท ซึ่งธนาคารได้ดำเนินการจดทะเบียนกับกรมทะเบียนการค้า เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2541

เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2542 ผู้ถือหุ้นมีมติให้ธนาคารลดทุนจดทะเบียนจาก 20,000 ล้านบาท เป็น 15,750 ล้านบาท และเพิ่มทุนจดทะเบียนจาก 15,750 ล้านบาท เป็น 20,000 ล้านบาท โดยการออกหุ้นสามัญ จำนวน 423 ล้านหุ้น หุ้นบุริมสิทธิประเภท ก. จำนวน 1 ล้านหุ้น และหุ้นบุริมสิทธิประเภท ข. จำนวน 1 ล้านหุ้น ซึ่งธนาคารได้ดำเนินการจดทะเบียนลดทุน และเพิ่มทุนจดทะเบียนต่อกรมทะเบียนการค้าแล้ว เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2542 และ วันที่ 2 เมษายน 2542 ตามลำดับ และผู้ถือหุ้นได้มีมติให้จัดสรรหุ้นสามัญ และหุ้นบุริมสิทธิเพิ่มทุน ดังนี้

- หุ้นสามัญ จำนวน 323 ล้านหุ้น จัดสรรเพื่อรองรับการแปลงสภาพของหุ้นกู้ค้อยสิทธิชนิดแปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญได้ และ/หรือ หุ้นกู้แปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญได้ ตามที่ที่ประชุมผู้ถือหุ้น ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2540 ได้อนุมัติไว้ ซึ่งยังไม่ได้ออกและเสนอขาย และเพื่อรองรับการแปลงสภาพของหุ้นกู้ค้อยสิทธิชนิดแปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญได้ และ/หรือหุ้นกู้แปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญได้ ตามที่ที่ประชุมผู้ถือหุ้นครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2542 ได้อนุมัติไว้
 - หุ้นสามัญจำนวน 100 ล้านหุ้น จัดสรรเพื่อรองรับการใช้สิทธิของผู้ถือใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญ
 - หุ้นบุริมสิทธิประเภท ก. จำนวน 1 ล้านหุ้น จัดสรรเพื่อเสนอขายให้กับผู้ลงทุนในต่างประเทศและ/หรือในประเทศ ซึ่งอาจจะเสนอขายพร้อมกับหุ้นกู้ค้อยสิทธิ ให้กับผู้ลงทุนในต่างประเทศและ/หรือในประเทศ
 - หุ้นบุริมสิทธิประเภท ข. จำนวน 1 ล้านหุ้น จัดสรรเพื่อเสนอขายให้กับผู้ลงทุนในต่างประเทศและ/หรือในประเทศ ซึ่งอาจจะเสนอขายพร้อมกับหุ้นกู้ค้อยสิทธิ และ/หรือ หุ้นกู้แปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญได้ และ/หรือ หุ้นกู้แปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญได้ ให้กับผู้ลงทุนในต่างประเทศและ/หรือในประเทศ
- ทั้งนี้ หุ้นบุริมสิทธิประเภท ก. และหุ้นบุริมสิทธิประเภท ข. แต่ละหุ้นมีสิทธิออกเสียงได้หนึ่งเสียง

เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2542 ธนาคารได้ออกหุ้นบุริมสิทธิประเภท ก. จำนวน 345,000 หุ้น เสนอขายให้กับกองทุนรวม บัวหลวงทุนทวี ในราคา 100,000 บาท ต่อหุ้น ซึ่งธนาคารได้ดำเนินการจดทะเบียนกับกรมทะเบียนการค้าเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2542 ทำให้หุ้นที่ออกและเรียกชำระแล้วเพิ่มขึ้นเป็น 14,668,406,940 บาท (หมายเหตุข้อ 4.17)

เงินกองทุนตามกฎหมาย ณ วันที่ 31 ธันวาคม มีดังต่อไปนี้

	2542	2541
เงินกองทุนชั้นที่ 1		
หุ้นที่ออกและเรียกชำระแล้ว และส่วนเกินมูลค่าหุ้น	98,906,695,392	64,406,695,392
สำรองตามกฎหมาย	11,544,800,000	11,544,800,000
สำรองอื่น	63,266,975,948	63,266,975,948
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ คงเหลือ หลังจากการจัดสรร	(109,092,320,945)	(49,010,497,939)
	<u>64,626,150,395</u>	<u>90,207,973,401</u>
เงินกองทุนชั้นที่ 2		
สำรองส่วนเกินทุนจากการตีราคาที่ดิน	4,153,810,276	4,158,443,604
สำรองส่วนเกินทุนจากการตีราคาอาคาร	1,890,881,000	1,967,758,709
เงินสำรองสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นปกติ	2,346,201,700	-
ตราสารหนี้ค้อยสิทธิระยะยาว		
หุ้นกู้แปลงสภาพค้อยสิทธิ	6,618,554,722	9,767,989,760
หุ้นกู้ค้อยสิทธิประเภทไม่มีหลักประกัน	17,804,611,453	24,423,166,175
	<u>32,814,059,151</u>	<u>34,936,276,709</u>
รวม	บาท	
	<u>97,440,209,546</u>	<u>125,144,250,110</u>

ณ วันที่ 31 ธันวาคม ธนาคารดำรงเงินกองทุนเป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์และภาระผูกพันตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศ ดังนี้

	อัตราร้อยละ	
	2542	2541
เงินกองทุนทั้งสิ้น	11.6	13.4
เงินกองทุนชั้นที่ 1	7.7	9.7
เงินกองทุนชั้นที่ 2	3.9	3.7

4.19 ไบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญ

เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2542 ผู้ถือหุ้นมีมติให้ธนาคารออกไปสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญ จำนวนไม่เกิน 100 ล้านหน่วย อายุไม่เกิน 5 ปี เสนอขายให้กับผู้ลงทุนในต่างประเทศและหรือในประเทศและมอบอำนาจให้คณะกรรมการบริหารเป็นผู้ดำเนินการ สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2542 นั้น ยังไม่มีการออกไปสำคัญแสดงสิทธิแต่อย่างไร

สุราษฎร์ธานี

รายการยอดเงินและสินทรัพย์

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542

สินทรัพย์

เงินสด
รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน
หลักทรัพย์โดยมีสัญญาขายคืน
เงินลงทุนในหลักทรัพย์ (หักค่าเผื่อการลดราคาหลักทรัพย์แล้ว)
(มีระบุหุ้น 27,355,000.00 บาท)
เงินกู้ยืม (หักค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญแล้ว)
ดอกเบี้ยรับ
ทรัพย์สินทางการเงิน
การขอรับค่าจ้างจากที่รับรอง
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์สุทธิ
สินทรัพย์อื่น

รวมสินทรัพย์
การขอรับค่าจ้างเงินที่ยังไม่ครบกำหนด
รวม

บาท	14,611,777.86281
	94,766,986.32189
	23,800,000.00000
	90,182,094.47030
	467,123,327.87301
	2,606,832.65563
	6,705,032.93498
	845,315.65736
	18,851,584.07968
	7,944,755.76560
	727,437,707.62126
	3,304,927.72196
	730,742,635.34322

หนี้สิน

เงินกู้
รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน
หนี้สินจำรับเมื่อทางาน
หลักทรัพย์รับโดยมีสัญญาซื้อคืน
• เงินกู้ยืม
การขอรับเงินจากที่รับรอง
หนี้สินอื่น
รวมหนี้สิน

ส่วนของผู้ถือหุ้น

ทุนชำระแล้ว
(ทุนจดทะเบียน 25,000,000.00 บาท)
สำรองและกำไรสุทธิคงเหลือหลังจากรักษา
สำรองและบัญชีกำไรขาดทุน
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น
การขอรับเงินจากที่รับรองเงินที่ยังไม่ครบกำหนด
รวม

บาท

608,733,651,744.78
23,734,208,960.36
3,643,111,286.12
54,908,529,196.51
845,315,657.36
930,123,691,792
701,166,053,763.05

23,530,947,170.00
34,139,177,614.43
(31,398,470,926.22)
26,271,653,858.21
727,437,707,621.26
3,304,927,721.96
730,742,635,343.22

65,808,233,577.83
10,699,303,933.34
575,376,073.74
14,598,668,022.12
5,116,824,843.71

เงินกองทุนตามกฎหมาย
สินทรัพย์และหนี้สินของกิจการทั้งหมดถึง
สินทรัพย์รวม
หนี้สินรวม
การขอรับเงินในเกณฑ์จำกัด
การรับอัตราดอกเบี้ยและการที่ประกันภัยเงิน
เด็ดขาดหรือพอประทัด

Signature

(นายบัณฑิต ชูราษฎร์)
กรรมการผู้จัดการ

Signature
(ดร.เพียงใจ พุททะคุปต์)
รองกรรมการผู้จัดการ

*หมายเหตุ : ในจำนวนนี้ได้รับจากผู้ถือหุ้นเงินจำนวนหนึ่งเป็นเงินกองทุนอื่นที่ 1 จำนวน 19,967,145,600.00 บาท

ธนาคารไทย จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542 และ 2541

สินทรัพย์	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะของธนาคาร	
	2542 บาท	2541 บาท	2542 บาท	2541 บาท
เงินสด	14,611,808,046.01	9,400,022,188.72	14,611,777,862.81	9,399,995,188.72
รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน (หมายเหตุ 3.1)				
ในประเทศไทย				
มีคอกเบี้ย	848,568,660.18	3,421,430,394.48	329,711,902.10	2,947,740,437.45
ไม่มีคอกเบี้ย	5,365,527,581.59	11,107,426,835.19	5,365,596,201.98	10,488,896,240.25
ต่างประเทศ				
มีคอกเบี้ย	88,524,202,254.07	54,439,103,796.87	88,524,202,254.07	54,439,103,796.87
ไม่มีคอกเบี้ย	547,475,963.74	1,192,088,775.71	547,475,963.74	1,192,088,775.71
รวมรายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน	95,285,774,459.58	70,160,049,802.25	94,766,986,321.89	69,067,829,250.28
หลักทรัพย์ซื้อโดยมีสัญญาขายคืน (หมายเหตุ 3.2)	23,800,000,000.00	40,055,000,000.00	23,800,000,000.00	39,475,000,000.00
เงินลงทุนในหลักทรัพย์ (หมายเหตุ 2.5, 3.3, 3.21 และ 3.25)				
หลักทรัพย์ที่มีไว้เพื่อขาย	168,412,567.97	2,369,963,157.70	168,412,567.97	500,000,000.01
หลักทรัพย์เพื่อการลงทุน	86,936,265,493.19	61,686,618,586.77	99,759,793,829.60	62,880,367,858.24
รวมเงินลงทุนในหลักทรัพย์	87,104,678,061.16	64,056,581,744.47	99,928,206,397.57	63,380,367,858.25
บวก (หัก) ค่าเผื่อการปรับมูลค่าของหลักทรัพย์	2,665,000,594.17	4,827,601,962.92	2,665,000,594.17	(298,047,675.47)
หัก ค่าเผื่อการด้อยค่าของหลักทรัพย์	(12,530,219,266.15)	(11,125,246,452.89)	(12,411,112,521.44)	(10,335,060,402.43)
เงินลงทุนในหลักทรัพย์สุทธิ	77,239,459,389.18	57,758,937,254.50	90,182,094,470.30	52,747,259,780.35
เงินให้สินเชื่อและคอกเบี้ยค้างรับ				
เงินให้สินเชื่อ (หมายเหตุ 2.3, 3.4 และ 3.5)	530,849,879,121.78	608,927,785,355.61	490,654,379,935.60	554,145,203,398.33
คอกเบี้ยค้างรับ	5,410,221,701.59	12,812,647,750.11	2,606,832,655.63	8,712,528,407.21
รวมเงินให้สินเชื่อและคอกเบี้ยค้างรับ	536,260,100,823.37	621,740,433,105.72	493,261,212,591.23	562,857,731,805.54
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ (หมายเหตุ 2.4 และ 3.6)	(50,342,996,365.18)	(78,138,277,992.83)	(23,531,052,062.59)	(63,473,068,447.81)
เงินให้สินเชื่อและคอกเบี้ยค้างรับสุทธิ	485,917,104,458.19	543,602,155,112.89	469,730,160,528.64	499,384,663,357.73
ทรัพย์สินรอการขายสุทธิ (หมายเหตุ 2.9)	7,830,233,613.80	1,644,224,111.01	6,705,032,934.98	1,560,719,029.15
ภาระของลูกค้าจากการรับรอง	845,315,657.36	1,054,480,275.81	845,315,657.36	1,054,480,275.81
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์สุทธิ (หมายเหตุ 2.7 และ 3.8)	19,575,573,893.21	20,672,929,342.70	18,851,584,079.68	19,879,828,306.82
เงินสดในรูปเช็คมีบัญชี (หมายเหตุ 2.8 และ 3.26)	1,336,065,649.31	4,012,957,887.73	1,336,065,649.31	3,968,056,030.83
รายได้ค้างรับ	1,856,810,501.04	1,500,638,083.23	1,856,810,501.04	1,500,638,083.23
ผลต่างจากอัตราแลกเปลี่ยนของสัญญาซื้อขายเงินล่วงหน้า	2,371,483,541.21	844,065,007.49	2,371,483,541.21	844,065,007.49
สินทรัพย์อื่น	2,451,830,716.05	6,133,552,105.27	2,380,396,074.04	5,410,442,351.50
รวมสินทรัพย์	733,121,459,924.94	756,839,011,171.60	727,437,707,621.26	704,292,976,661.91

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะของธนาคาร	
	2542 บาท	2541 บาท	2542 บาท	2541 บาท
หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น				
เงินฝาก (หมายเหตุ 3.9)				
เงินฝากที่เป็นเงินบาท	602,149,252,640.05	623,391,433,644.01	602,329,369,623.23	574,634,969,375.30
เงินฝากที่เป็นเงินตราต่างประเทศ	6,404,282,121.55	4,698,400,830.58	6,404,282,121.55	4,698,400,830.58
รวมเงินฝาก	608,553,534,761.60	628,089,834,474.59	608,733,651,744.78	579,333,370,205.88
รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน (หมายเหตุ 3.10)				
ในประเทศ				
มีคอกเบี้ย	7,642,305,880.73	19,533,904,712.67	7,651,095,785.83	18,100,029,864.29
ไม่มีคอกเบี้ย	444,867,030.00	422,753,676.67	444,867,030.00	369,032,177.15
ต่างประเทศ				
มีคอกเบี้ย	15,272,105,302.84	23,169,108,954.46	15,272,105,302.84	23,169,108,954.46
ไม่มีคอกเบี้ย	366,140,841.69	203,689,596.49	366,140,841.69	203,689,596.49
รวมรายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน	23,725,419,055.26	43,329,456,940.29	23,734,208,960.36	41,841,860,592.39
หนี้สินจ่ายคืนเมื่อทางตาม	3,643,111,286.12	2,838,256,219.38	3,643,111,286.12	2,838,256,219.38
หลักทรัพย์ขายโดยมีสัญญาซื้อคืน (หมายเหตุ 3.11)	-	758,357,975.04	-	-
เงินกู้ยืม				
เงินกู้ยืมระยะยาว (หมายเหตุ 3.12 และ 3.13)	34,941,383,596.51	14,772,692,300.31	34,941,383,596.51	14,772,692,300.31
หุ้นกู้โดยลีสทริควาทันท์ปริเมอริลทิส (หมายเหตุ 3.14)	19,967,145,600.00	-	19,967,145,600.00	-
ภาระของธนาคารจากการรับรอง	845,315,657.36	1,054,480,275.81	845,315,657.36	1,054,480,275.81
คอกเบี้ยค้างจ่าย	4,664,797,915.45	6,643,715,057.17	4,664,797,915.45	5,947,296,772.05
ส่วนเกินของราคายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ซื้อที่สูงกว่า				
ราคาทุนของเงินลงทุนในบริษัทย่อย (หมายเหตุ 2.13)	123,710,982.93	138,122,922.10	-	-
หนี้สินอื่น	4,750,453,655.26	6,217,757,147.14	4,636,439,002.47	6,098,335,829.16
รวมหนี้สิน	701,214,872,510.49	703,842,673,311.83	701,166,053,763.05	651,886,292,194.98
ส่วนของผู้ถือหุ้นส่วนน้อย	261,238,533.94	579,298,581.01	-	-
ส่วนของผู้ถือหุ้น				
ทุนเรือนหุ้น (หมายเหตุ 3.15)				
ทุนจดทะเบียน				
หุ้นปริเมอริลทิส หมวด ก. 547,345 หุ้น ในปี 2542 และ 1,000,000 หุ้นในปี 2541 มูลค่าหุ้นละ 10 บาท	5,473,450.00	10,000,000.00	5,473,450.00	10,000,000.00
หุ้นสามัญ 2,689,547,345 หุ้น ในปี 2542 และ 1,356,000,000 หุ้นในปี 2541 มูลค่าหุ้นละ 10 บาท	26,895,473,450.00	13,560,000,000.00	26,895,473,450.00	13,560,000,000.00
ทุนที่ออกจำหน่ายและชำระเต็มมูลค่าแล้ว				
หุ้นปริเมอริลทิส หมวด ก. 547,345 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 10 บาท ในปี 2542 (หมายเหตุ 3.14)	5,473,450.00	-	5,473,450.00	-
หุ้นสามัญ 2,352,547,372 หุ้น ในปี 2542 และ 1,176,000,000 หุ้น ในปี 2541 มูลค่าหุ้นละ 10 บาท	23,525,473,720.00	11,760,000,000.00	23,525,473,720.00	11,760,000,000.00
ในสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญและส่วนค่าราคา				
ในสำคัญแสดงสิทธิฯ (หมายเหตุ 3.13)	2,520,432,919.21	5,520,432,919.21	2,520,432,919.21	5,520,432,919.21
ส่วนเกินทุนจากใบสำคัญแสดงสิทธิที่หมดสิทธิการใช้ (หมายเหตุ 3.13)	2,999,999,280.00	-	2,999,999,280.00	-
ส่วนเกินมูลค่าหุ้นปริเมอริลทิส (หมายเหตุ 3.14)	27,367,250.00	-	27,367,250.00	-
ส่วนเกินมูลค่าหุ้นสามัญ	49,478,139,190.49	37,712,662,057.49	49,478,139,190.49	37,712,662,057.49
ส่วนเกินทุนจากการตีราคาหลักทรัพย์ (หมายเหตุ 2.7 และ 3.16)	3,895,412,220.00	3,921,900,500.00	3,895,412,220.00	3,921,900,500.00
กำไรสะสม				
จัดสรรแล้ว				
สำรองตามกฎหมาย	800,000,000.00	800,000,000.00	800,000,000.00	800,000,000.00
สำรองอื่น	26,675,300,000.00	26,675,300,000.00	26,675,300,000.00	26,675,300,000.00
ยังไม่ได้จัดสรร (ขาดทุนสะสม)	(80,947,026,000.19)	(33,927,779,323.50)	(86,320,721,022.49)	(33,689,064,442.84)
ส่วนเกินทุนจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าเงินลงทุน (หมายเหตุ 3.3)	2,952,762,408.48	-	2,952,762,408.48	-
ส่วนค่ากว่าทุนจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าเงินลงทุน (หมายเหตุ 3.3)	(287,985,557.48)	(45,476,874.44)	(287,985,557.48)	(294,546,566.93)
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	31,645,348,880.51	52,417,039,278.76	26,271,653,858.21	52,406,684,466.93
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	733,121,459,924.94	756,839,011,171.60	727,437,707,621.26	704,292,976,661.91
รายการนอกงบดุล - ภาระผูกพันทั้งสิ้น (หมายเหตุ 3.18)				
การรับยืมตัวเงินและการค้าประกันการกู้ยืมเงิน	14,598,668,022.12	15,951,577,308.94	14,598,668,022.12	25,100,985,290.70
ภาระตามตั๋วแลกเงินคำสั่งเข้าที่ยังไม่ครบกำหนด	3,304,927,721.96	5,112,502,083.82	3,304,927,721.96	5,112,502,083.82
เลิศเตอร์ออฟเพรคิต	5,116,824,843.71	4,978,342,078.14	5,116,824,843.71	4,978,342,078.14
ภาระผูกพันอื่น	290,952,931,833.29	311,395,709,706.83	290,952,931,833.29	310,341,538,770.78

[Signature]

(นายบัณฑิต ชำนาญ)
กรรมการผู้จัดการ

[Signature]

(ดร. เพ็ญใจ ทุกกะคุปต์)
รองกรรมการผู้จัดการ

3.12 เงินกู้ยืมระยะยาว

เงินกู้ยืมระยะยาว ณ วันที่ 31 ธันวาคม ประกอบด้วย

งบการเงินรวม

(หน่วย : ล้านบาท)

	2542			2541		
	ในประเทศ	ต่างประเทศ	รวม	ในประเทศ	ต่างประเทศ	รวม
หุ้นกู้ด้อยสิทธิ	7,500.0	7,441.4	14,941.4	7,500.0	7,272.7	14,772.7
หุ้นกู้ด้อยสิทธิ บริษัท ธนาคารกสิกรไทยครั้งที่ 2	20,000.0	-	20,000.0	-	-	-
รวม	27,500.0	7,441.4	34,941.4	7,500.0	7,272.7	14,772.7

งบการเงินเฉพาะของธนาคาร

(หน่วย : ล้านบาท)

	2542			2541		
	ในประเทศ	ต่างประเทศ	รวม	ในประเทศ	ต่างประเทศ	รวม
หุ้นกู้ด้อยสิทธิ	7,500.0	7,441.4	14,941.4	7,500.0	7,272.7	14,772.7
หุ้นกู้ด้อยสิทธิ บริษัท ธนาคารกสิกรไทยครั้งที่ 2	20,000.0	-	20,000.0	-	-	-
รวม	27,500.0	7,441.4	34,941.4	7,500.0	7,272.7	14,772.7

3.13 หุ้นกู้ด้อยสิทธิและใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญ

เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2537 ที่ประชุมคณะกรรมการธนาคารมีมติให้ธนาคารออกหุ้นกู้ด้อยสิทธิ จำนวน 7.5 ล้านบาท มูลค่าหน่วยละ 1,000 บาท อายุ 7 ปี ราคาเสนอขายหน่วยละ 1,000 บาท มูลค่ารวม 7,500 ล้านบาท อัตราดอกเบี้ย 9.875% ต่อปี ชำระดอกเบี้ยปีละ 2 ครั้ง

หุ้นกู้ดังกล่าวออกควบกับใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญ จำนวน 75 ล้านบาท อายุ 5 ปี ราคาเสนอขายหน่วยละ 40 บาท มูลค่ารวม 3,000 ล้านบาท ผู้ลงทุนที่ซื้อหุ้นกู้ 1 หน่วย จะได้รับใบสำคัญแสดงสิทธิ 10 หน่วย ซึ่งใบสำคัญแสดงสิทธิ 1 หน่วยมีสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญได้ 1 หุ้น ในราคา 188 บาท มูลค่าที่ตราไว้หุ้นละ 10 บาท ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงราคาการใช้สิทธิใหม่เป็น 181.692 บาท โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 5 สิงหาคม 2539 กำหนดการใช้สิทธิทุกไตรมาส ตลอดอายุใบสำคัญแสดงสิทธิ ระยะเวลาการจองซื้อ ระหว่างวันที่ 10-12 ตุลาคม 2537 เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2542 ได้เปลี่ยนแปลงราคาการใช้สิทธิใหม่เป็น 119.764 บาท และเปลี่ยนอัตราการใช้สิทธิซื้อหุ้นสามัญเป็น 1.51708 หุ้นต่อ 1 หน่วยใบสำคัญแสดงสิทธิ ณ วันที่ 30 กันยายน 2542 ซึ่งเป็นวันสุดท้ายของการใช้สิทธิ มีผู้นำใบสำคัญแสดงสิทธิจำนวน 18 หน่วยมาใช้สิทธิในการซื้อหุ้นสามัญจำนวน 27 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 119.764 บาท รวม 3,233 บาท ซึ่งธนาคารได้จดทะเบียนทุนที่ชำระแล้วจาก 11,765,473,450 บาท เป็น 11,765,473,720 บาท กับกระทรวงพาณิชย์เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2542 และธนาคารได้ออมนใบสำคัญแสดงสิทธิส่วนที่เหลือเป็นส่วนเกินจากใบสำคัญแสดงสิทธิที่หมดสิทธิการใช้ในวันที่ 1 ตุลาคม 2542

ทุนช่วยเหลือผู้ประกอบการเงิน

เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2539 ที่ประชุมคณะกรรมการธนาคารมิมิตีให้ธนาคารออกหุ้นกู้ด้วยสิทธิไม่มีหลักประกันจำนวน 200 ล้านเหรียญสหรัฐฯ มูลค่าหน่วยละ 100,000 เหรียญสหรัฐฯ อายุ 20 ปี โดยเสนอขายหน่วยละ 98,997 เหรียญสหรัฐฯ ในวันที่ 21 สิงหาคม 2539 อัตราดอกเบี้ย 8.25% ต่อปี ชำระดอกเบี้ยปีละ 2 ครั้ง

นอกจากนี้ธนาคารได้ออกใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญครั้งที่ 2 โดยเสนอขายให้แก่ผู้ถือหุ้นเดิม จำนวน 100 ล้านหน่วย ในสัดส่วน 8 หุ้นสามัญต่อใบสำคัญแสดงสิทธิ 1 หน่วย ราคาเสนอขายหน่วยละ 25 บาท มูลค่ารวม 2,500 ล้านบาท ซึ่งใบสำคัญแสดงสิทธิ มีอายุ 6 ปี ใบสำคัญแสดงสิทธิ 1 หน่วยมีสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญได้ 1 หุ้น ในราคา 200 บาท มูลค่าที่ตราไว้หุ้นละ 10 บาท กำหนดการใช้สิทธิทุกไตรมาส ตลอดอายุใบสำคัญแสดงสิทธิ ระยะเวลาการจองซื้อ ระหว่างวันที่ 4-12 กันยายน 2539 และ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542 ยังไม่มีการใช้สิทธิดังกล่าว

เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2542 ที่ประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้นมิมิตีพิเศษ ให้ออกและเสนอขายใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญของธนาคารให้แก่พนักงานของธนาคารยกเว้นพนักงานที่เป็นกรรมการ ตามโครงการเสนอขายหลักทรัพย์ให้แก่พนักงานของธนาคาร ยกเว้นพนักงานที่เป็นกรรมการ จำนวน 50,000,000 หน่วย และพิจารณาแต่งตั้งคณะผู้รับมอบอำนาจจากผู้ถือหุ้น และให้จัดสรรหุ้นสามัญใหม่จากการเพิ่มทุนจดทะเบียนจำนวน 50,000,000 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 10 บาท เพื่อรองรับการใช้สิทธิตามใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญของธนาคารที่ออกและเสนอขายให้แก่พนักงานของธนาคาร ยกเว้นพนักงานที่เป็นกรรมการ ตามโครงการเสนอขายหลักทรัพย์ให้แก่พนักงานของธนาคาร ยกเว้นพนักงานที่เป็นกรรมการ

3.14 หุ้นกู้ด้วยสิทธิความหุ้นบริมสิทธิครั้งที่ 1 (ชื่อที่ใช้เรียกกันทั่วไป "SUPS") และหุ้นกู้ด้วยสิทธิครั้งที่ 2

เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2542 ธนาคารได้ออกหุ้นบริมสิทธิหมวด ก. จำนวน 547,345 หุ้น ("หุ้นบริมสิทธิ") โดยมีมูลค่าที่ตราไว้เท่ากับ 10 บาท และมีบริมสิทธิในการรับชำระคืนหุ้นเมื่อมีการเลิกและชำระบัญชี เท่ากับ 1,000 เหรียญสหรัฐฯ ในวันที่เดียวกันนั้น ธนาคารได้ออกหุ้นกู้ด้วยสิทธิความหุ้นบริมสิทธิ บมจ.ธนาคารกสิกรไทยครั้งที่ 1 ครบกำหนดไถ่ถอนเมื่อมีการเลิกบริษัท ("หุ้นกู้ด้วยสิทธิครั้งที่ 1") จำนวน 547,345 หน่วยโดยมีมูลค่าที่ตราไว้หน่วยละ 1,000 เหรียญสหรัฐฯ ทั้งนี้ธนาคารได้รับเงินจากการออกหลักทรัพย์ทั้งสองเป็นเงินบาททั้งสิ้น 19,999,986,300 บาท (หรือเงินบาท เทียบเท่ากับ 547,345,000 เหรียญสหรัฐฯ) โดยธนาคารได้จำหน่ายหลักทรัพย์ทั้งสองให้กับกองทุนรวมหุ้นบริมสิทธิ-หุ้นกู้ด้วยสิทธิของ บมจ.ธนาคารกสิกรไทย ("กองทุนรวม") โดยกองทุนรวมได้เสนอขายหน่วยลงทุนและได้รับเงินจากนักลงทุนประเภทสถาบัน ในวันที่เดียวกันนี้ธนาคารยังได้ทำสัญญาหลักในการลงทุนในหลักทรัพย์ ("สัญญาหลัก") กับกองทุนรวมเพื่อเป็นข้อตกลงกับกองทุนรวมในเงื่อนไขของหลักทรัพย์ทั้งสองที่เกี่ยวข้องกัน

หุ้นบริมสิทธิเป็นประเภทไม่สะสมเงินปันผล โดยหากธนาคารทำการประกาศและจ่ายเงินปันผลให้กับผู้ถือหุ้นสามัญ หุ้นบริมสิทธิจะต้องได้รับเงินปันผลเพิ่มจำนวน คือ 1 บาทต่อหุ้นต่อปี ในกรณีที่ธนาคารยังคงจ่ายดอกเบี้ยบนหุ้นกู้ด้วยสิทธิครั้งที่ 1 เพิ่มจำนวน หรือในกรณีที่บริมสิทธิในการรับชำระคืนหุ้นเมื่อมีการเลิกและชำระบัญชีลดลงเหลือเท่ากับมูลค่าที่ตราไว้ของหุ้นบริมสิทธิ ดังที่อธิบายด้านล่าง อย่างไรก็ตามในกรณีที่ธนาคารมิได้จ่ายดอกเบี้ยหุ้นกู้ด้วยสิทธิเพิ่มจำนวนในปีใดๆ เงินปันผลบนหุ้นบริมสิทธิจะเท่ากับดอกเบี้ยของหุ้นกู้ด้วยสิทธิที่ธนาคารยังมิได้จ่ายในปีนั้น ๆ หากในปีใด ๆ ธนาคารมิได้ประกาศและจ่ายเงินปันผลให้กับผู้ถือหุ้นสามัญ ซึ่งทำให้ธนาคารไม่จำเป็นต้องจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นบริมสิทธิ ธนาคารมีสิทธิเลือกที่จะไม่จ่ายเงินปันผล จ่ายบางส่วน หรือจ่ายเงินปันผลทั้งจำนวนบนหุ้นบริมสิทธิก็ได้หากธนาคารมีกำไรเพียงพอที่จะจ่ายได้ ในการไถ่ถอนหุ้นกู้ด้วยสิทธิครั้งที่ 1 บริมสิทธิในการรับชำระคืนหุ้นเมื่อมีการเลิกและชำระบัญชีของหุ้นบริมสิทธิจะ

ลดลงเหลือเท่ากับมูลค่าที่ตราไว้ของหุ้นบุริมสิทธิคือ 10 บาท และหุ้นบุริมสิทธิจะสามารถแปลงเป็นหุ้นสามัญในอัตราหุ้นบุริมสิทธิ 1 หุ้นต่อหุ้นสามัญ 1 หุ้น ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาหลัก

หุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 1 จะครบกำหนดไถ่ถอนเมื่อมีการเลิกบริษัท แต่ธนาคารอาจไถ่ถอนก่อนกำหนดได้ในกรณีต่อไปนี้ (1) หุ้นบุริมสิทธิความหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 1 นี้ไม่สามารถนับเป็นเงินกองทุนชั้นที่ 1 ได้หรือ (2) ธนาคารไม่สามารถถือดอกเบี้ยจ่ายของหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 1 เป็นค่าใช้จ่ายทางภาษีอากรได้อีกต่อไป (3) ภายหลังจากที่หุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 1 ครบกำหนดอายุ 5 ปี ทั้งนี้ทั้ง 3 กรณีต้องได้รับการอนุมัติจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน หุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 1 มีอัตราดอกเบี้ย 19.32% ต่อปีจ่ายปีละ 2 ครั้ง อย่างไรก็ตามอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงในรูปของเงินบาทจะสูงขึ้นดังจะอธิบายต่อไป ธนาคารจะต้องจ่ายดอกเบี้ยหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 1 นี้ในกรณีที่ธนาคารจะต้องจ่ายเงินปันผลของหุ้นบุริมสิทธิเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ธนาคารไม่จำเป็นต้องจ่ายเงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิ ธนาคารยังคงสามารถเลือกจ่ายดอกเบี้ยหุ้นกู้ด้อยสิทธิบางส่วนหรือเต็มจำนวนก็ได้

สัญญาหลักได้กำหนดไว้ว่า ก่อนที่จะมีการไถ่ถอนหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 1 การโอนหุ้นบุริมสิทธิให้แก่บุคคลใด ๆ จะทำได้เมื่อกองทุนรวมได้โอนหุ้นบุริมสิทธิพร้อมกันไปกับหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 1 ให้แก่ผู้รับโอนรายเดียวกันและผู้รับโอนดังกล่าวจะตกลงผูกพันเป็นหนังสือตามรายละเอียดและเงื่อนไขของสัญญาหลักทุกประการ ทั้งนี้ธนาคารและกองทุนรวมตกลงว่าเมื่อมีการไถ่ถอนหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 1 บุริมสิทธิในการรับชำระคืนทุนเมื่อมีการเลิกและชำระบัญชีของหุ้นบุริมสิทธิจะลดเหลือเท่ากับมูลค่าที่ตราไว้ของหุ้นบุริมสิทธิ และกองทุนรวมจะทำการแปลงหุ้นบุริมสิทธิเป็นหุ้นสามัญในอัตราหุ้นบุริมสิทธิ 1 หุ้นต่อหุ้นสามัญ 1 หุ้น นอกจากนี้สัญญาหลักยังคงกำหนดให้มีการชำระดอกเบี้ยและเงินต้นของหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 1 โดยแปลงสภาพภาระผูกพันจากเงินเหรียญสหรัฐเป็นเงินบาท โดยกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนอ้างอิงที่ประกาศโดยธนาคารแห่งประเทศไทย ณ วันทำการก่อนวันที่มีการออกหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 1 ซึ่งทำให้อัตราดอกเบี้ยของหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 1 เป็น 23% ต่อปีในรูปของเงินบาท สัญญาหลักยังคงกำหนดเพิ่มเติมว่าการไถ่ถอนหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 1 กองทุนรวมยอมรับและถือเป็นการรับเงินคืนเงินต้นตามเงื่อนไขของหนังสือชี้ชวนของหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 1 และข้อบังคับของธนาคารในส่วนของหุ้นบุริมสิทธิด้วย

นอกจากนี้เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2542 ธนาคารได้ออกหุ้นกู้ด้อยสิทธิ บมจ.ธนาคารกสิกรไทยครั้งที่ 2 ครบกำหนดไถ่ถอน พ.ศ.2549 (หุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 2) จำนวน 20,000,000 หน่วยโดยมีมูลค่าที่ตราไว้เท่ากับ 1,000 บาทต่อหน่วย ซึ่งธนาคารได้รับเงินทั้งสิ้น 20,000,000,000 บาท หุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 2 นี้มีอายุ 7 ปี และธนาคารสามารถไถ่ถอนก่อนกำหนดได้หลังปีที่ 5 โดยต้องได้รับอนุมัติจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน หุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 2 นี้มีอัตราดอกเบี้ย 22.2961 75% โดยกำหนดจ่ายปีละ 4 ครั้ง

รายการตรวจสอบทางการเงินดังกล่าว ในงบการเงินสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2542 ธนาคารได้แสดงรายการหุ้นกู้ด้อยสิทธิความหุ้นบุริมสิทธิครั้งที่ 1 (SUIPS) จำนวน 19,999.9 ล้านบาท ให้สอดคล้องกับประกาศการตีความมาตรฐานการบัญชีเรื่องที่ 3 'เครื่องมือทางการเงินแบบผสมที่ออกโดยสถาบันการเงิน' ที่ออกโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย โดยธนาคารแสดงรายการหุ้นบุริมสิทธิและส่วนเกินมูลค่าหุ้นบุริมสิทธิจำนวนรวม 32.8 ล้านบาท ภายใต้อัตราส่วนของผู้ถือหุ้น และส่วนที่เหลือจำนวน 19,967.1 ล้านบาท ได้แสดงเป็นรายการแยกต่างหากภายใต้หัวข้อ 'หุ้นกู้ด้อยสิทธิความหุ้นบุริมสิทธิ' ซึ่งแสดงเป็นส่วนหนึ่งของหนี้สิน ทั้งนี้รายการหุ้นกู้ด้อยสิทธิความหุ้นบุริมสิทธิดังกล่าวสามารถนับเป็นเงินกองทุนชั้นที่ 1 ได้เต็มจำนวนตามที่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย ส่วนรายการหุ้นกู้ด้อยสิทธิครั้งที่ 2 จำนวน 20,000 ล้านบาท แสดงรวมอยู่ในรายการเงินกู้ยืมระยะยาว

หมายเหตุประกอบงบการเงิน

3.15 ทุนเรือนหุ้น

เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2541 ที่ประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้นมีมติพิเศษให้ลดทุนจดทะเบียนของธนาคารจาก 10,000 ล้านบาท เป็น 9,800 ล้านบาท และมีมติให้เพิ่มทุนจดทะเบียนของธนาคารจาก 9,800 ล้านบาท เป็น 13,560 ล้านบาท โดยออกหุ้นสามัญ จำนวน 376 ล้านหุ้น มูลค่าหุ้นละ 10 บาท รวม 3,760 ล้านบาท เพื่อเสนอขายแก่ผู้ลงทุนประเภทสถาบัน ซึ่งธนาคารได้จดทะเบียนการลดทุนและเพิ่มทุนจดทะเบียนดังกล่าวกับกระทรวงพาณิชย์แล้วเมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2541 และ 30 มีนาคม 2541 ตามลำดับ

เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2541 ธนาคารได้รับชำระเงินค่าหุ้นเพิ่มทุนจำนวน 376 ล้านหุ้น จากผู้ลงทุนประเภทสถาบัน ในต่างประเทศ ในราคาหุ้นละ 88 บาท รวม 33,088 ล้านบาท ซึ่งธนาคารได้จดทะเบียนทุนที่ชำระแล้วจาก 8,000 ล้านบาท เป็น 11,760 ล้านบาท กับกระทรวงพาณิชย์เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2541

เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2541 ที่ประชุมใหญ่วิสามัญผู้ถือหุ้นมีมติพิเศษให้เพิ่มทุนจดทะเบียนของธนาคารจาก 13,560 ล้านบาท เป็น 13,570 ล้านบาท โดยการออกหุ้นบุริมสิทธิหมวด ก. จำนวน 1 ล้านหุ้น มูลค่าหุ้นละ 10 บาท รวม 10 ล้านบาท เพื่อเสนอขายให้แก่ผู้ลงทุนโดยเฉพาะเจาะจง และ/หรือผู้ลงทุนประเภทสถาบัน ธนาคารได้จดทะเบียนเพิ่มทุนจดทะเบียนดังกล่าวกับกระทรวงพาณิชย์แล้ว เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2541 ซึ่งธนาคารได้จดทะเบียนทุนที่ชำระแล้วจาก 11,760,000,000 บาท เป็น 11,765,473,450 บาท กับกระทรวงพาณิชย์เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2542

เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2542 ที่ประชุมใหญ่วิสามัญผู้ถือหุ้นมีมติพิเศษ ให้ลดทุนจดทะเบียนของธนาคารจาก 13,570,000,000 บาท เป็น 13,565,473,450 บาท โดยลดหุ้นบุริมสิทธิหมวด ก. ส่วนที่ยังไม่ได้นำออกจำหน่ายจำนวน 452,655 หุ้น และให้เพิ่มทุนจดทะเบียนของธนาคารจาก 13,565,473,450 บาท เป็น 26,900,946,900 บาท โดยการออกหุ้นสามัญจำนวน 1,333,547,345 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 10 บาท รวม 13,335,473,450 บาท ซึ่งธนาคารได้จดทะเบียนการลดทุนและเพิ่มทุนจดทะเบียนดังกล่าวกับกระทรวงพาณิชย์แล้วเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2542 และ 24 สิงหาคม 2542 ตามลำดับ

เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2542 ธนาคารได้รับชำระค่าหุ้นเพิ่มทุนจำนวน 1,176,547,345 หุ้น ในราคาหุ้นละ 20 บาท จากผู้ถือหุ้นเดิม และประชาชนทั่วไป รวม 23,530,946,900 บาท ซึ่งธนาคารได้จดทะเบียนเพิ่มทุนที่ชำระแล้วจาก 11,765,473,720 บาท เป็น 23,530,947,170 บาท กับกระทรวงพาณิชย์ เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2542

3.16 ส่วนเกินทุนจากการตีราคาทรัพย์สิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542 และ 2541 ส่วนเกินทุนจากการตีราคาทรัพย์สินจำนวน 3,895.4 ล้านบาท และ 3,921.9 ล้านบาท ตามลำดับ เป็นส่วนเกินทุนจากการตีราคาที่ดิน จำนวน 3,110.3 ล้านบาท ซึ่งตีราคาโดยใช้ราคาประเมินของทางราชการ และส่วนเกินทุนจากการตีราคาอาคาร จำนวน 785.1 ล้านบาท และ 811.6 ล้านบาท (สุทธิจากค่าเสื่อมราคาสะสม จำนวน 152.0 ล้านบาท และ 125.5 ล้านบาท) ตามลำดับ ซึ่งตีราคาโดยบริษัทผู้ชำนาญการประเมินราคา ทั้งนี้การตีราคาที่ดินและอาคารดังกล่าวได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทยแล้ว ตามหนังสือลงวันที่ 16 มีนาคม 2536 และวันที่ 5 เมษายน 2537 ตามลำดับ

ค่าเสื่อมราคาอาคารส่วนที่ตีราคาเพิ่มขึ้น ได้แสดงหักจากส่วนเกินทุนจากการตีราคาทรัพย์สิน ซึ่งแสดงเป็นส่วนหนึ่งของส่วนของผู้ถือหุ้น

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อผู้เขียน	นางสาวสมสุข ตำนานทอง
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 10 มิถุนายน 2514
สถานที่เกิด	จังหวัดราชบุรี
วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี	บัญชีบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี
สถานที่สำเร็จการศึกษา	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ปีที่สำเร็จการศึกษา	ปีการศึกษา 2536
อาชีพปัจจุบัน	ตำแหน่งสมุหบัญชี ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) สาขาย่อยถนนรถไฟ ราชบุรี